

Miljökonsekvensbeskrivning

för fördjupning av översiktsplan för
Gislaved och Anderstorp

Antagandehandling
Juni 2023

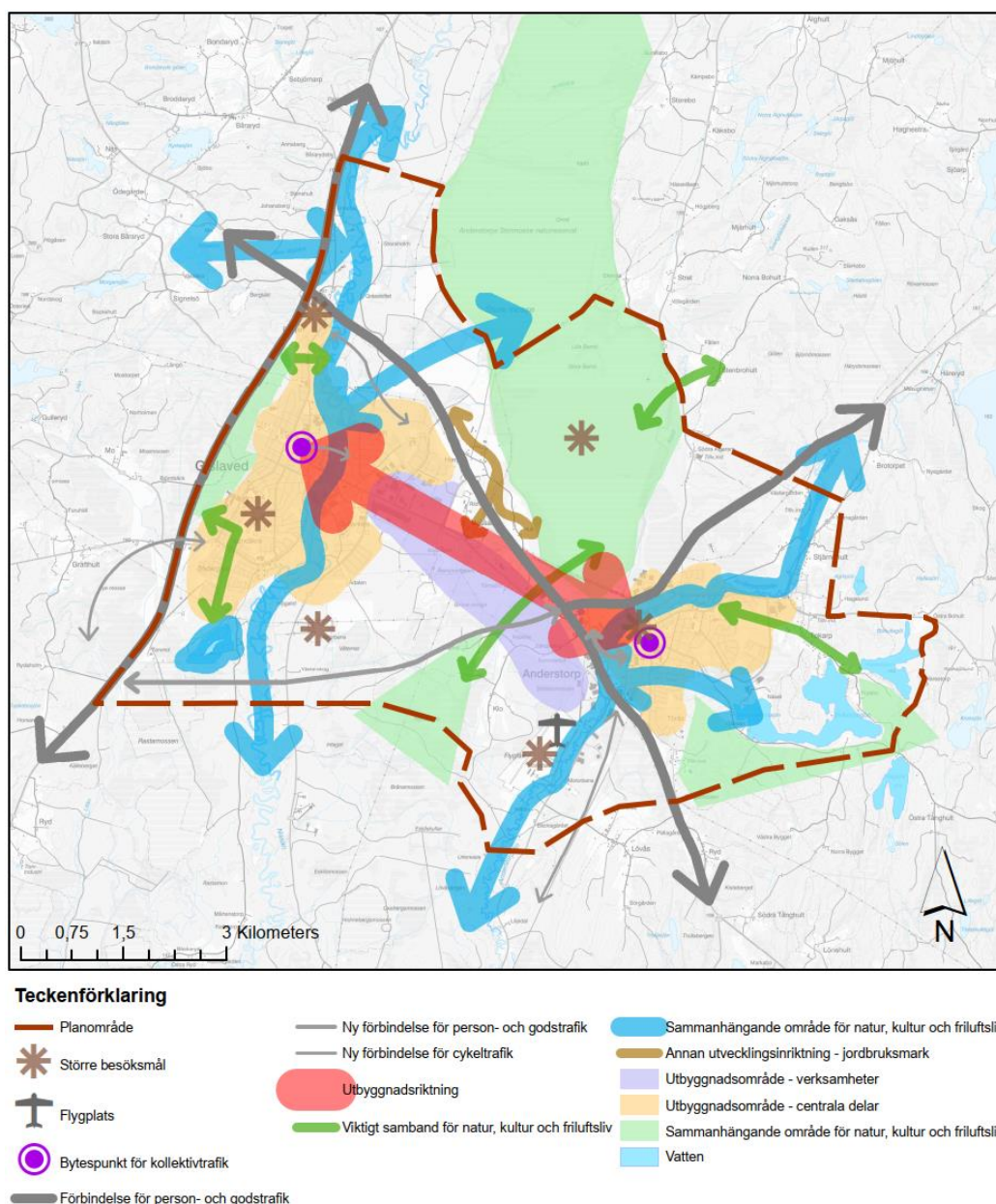
Sammanfattning

Denna miljökonsekvensbeskrivning (MKB) ingår i miljöbedömningen av föreslagen fördjupning av översiktsplan (FÖP) för Gislaved och Anderstorp i Gislaveds kommun. Syftet med en MKB är att integrera miljöaspekter i planeringen så att en hållbar utveckling främjas.

Planförslaget utgår från kommunens prioriterade målområden i kommunplanen:

- Det goda livet
- Attraktivitet och hållbar utveckling
- Företagsklimat och näringslivssamverkan
- Sveriges ledande offentliga arbetsgivare

Fokusområden för miljökonsekvensbeskrivningen av den fördjupade översiktsplanen för Gislaved och Anderstorp är tätorterna Gislaved och Anderstorp och omliggande mark, se figur 1 som också visar utvecklingsinriktningar i planförslaget. I följande fyra avsnitt ges en sammanfattning av MKB:n.

Figur 1. Utvecklingsinriktningskarta för fördjupning av översiktsplanen för Gislaved och Anderstorp

Miljökonsekvenser

Nollalternativet i en MKB beskriver planområdets sannolika utveckling ifall fördjupningen av översiktsplanen inte genomförs. Miljökonsekvenserna bedöms här i första hand gentemot nollalternativet. Nollalternativet utgår från befintlig översiktsplan för Gislaveds kommun från 2016.

För de flesta miljöaspekter bedöms konsekvensen vara begränsad till liten negativ på lokal nivå. För aspekten *Naturmiljö* bedöms konsekvensen jämfört med nollalternativet som stor på lokal nivå, då områden tas i anspråk riskerar att påverka höga naturvärden. Genomförande av skyddsåtgärder kan dock minska de negativa effekterna.

För aspekterna *Vattenmiljö, Riksintressen, Strandskydd* samt *Risk och säkerhet* bedöms konsekvenserna bli måttligt negativa jämfört med nollalternativet. Effekten av genomförandet av planförslaget anses visserligen vara liten jämfört med nollalternativet, men då dessa aspekter bedöms innehålla höga värden blir den samlade konsekvensen måttlig. Konsekvenser som bedömts som måttliga är begränsade till lokal nivå, med undantag för *Risk och säkerhet*, där det bedöms att en regional påverkan kan finnas.

Miljö kvalitetsnormer

Miljö kvalitetsnormer (MKN) för buller, vatten och luft har beaktats i denna bedömning. Planförslaget bedöms inte medföra överskridande av MKN under förutsättning att åtgärder utreds och vidtas i detaljplaneskedet.

Miljö kvalitetsmål

I de flesta fall är planens påverkan på möjligheten att uppfylla miljö kvalitetsmålen mycket liten, men viss påverkan finns, både negativ och positiv. Sammanfattningsvis är dock bedömningen att planens genomförande med förslagna åtgärder kan bidra positivt till måluppfyllnad.

Slutsatser

Under förutsättning att de rekommenderade åtgärderna som anges i denna bedömning och i Hållbarhetsanalys och Barnkonsekvensanalys vidtas, samt att de planeringsprinciper och effektmål som anges i den fördjupande översiktsplanen följs, anses risken för allvarliga konsekvenser på människa och miljö vara mycket liten. Planområdet är huvudsakligen redan idag påverkat av mänskliga aktiviteter och huvuddelen av de aktiviteter som planeras återfinns även i nollalternativet.

Planförslaget innebär stor negativ påverkan på naturmiljön, men denna påverkan kan begränsas med användandet av förebyggande och korrigerande åtgärder i den fortsatta planprocessen, särskilt i detaljplanering av de utpekade områdena.

Planförslaget bedöms vidare även bidra med positiva konsekvenser, främst ur sociala och ekonomiska perspektiv. Aspekterna *Hälsa och livskvalitet, Kulturmiljö, Markmiljö* samt *Sociala och samhällskonsekvenser* bedöms påverkas positivt av planförslaget genom möjlighet till god samhällsutveckling.

Innehållsförteckning

Sammanfattning.....	2
Läsanvisning miljökonsekvens-beskrivning.....	7
1. Inledning.....	8
Bakgrund och syfte	9
Övriga planförhållanden.....	10
Samrådsprocess.....	11
Planförslagets planeringsprinciper	12
Planförslagets utvecklingsinriktning.....	14
Planförslagets mark- och vattenanvändningskarta	15
Trafik och transporter	16
Miljöbedömning.....	18
Avgränsning	21
Alternativ till planförslaget.....	24
Nollalternativ	24
2. Effekter och konsekvenser	26
Riksintressen och skyddade områden.....	26
Ekosystemtjänster	35
Naturmiljö	40
Vattenmiljö (inklusive yt- och grundvatten).....	51
Markmiljö.....	60
Kulturmiljö.....	66
Hushållning med naturresurser.....	71
Buller.....	76
Luft	79
Risk och säkerhet.....	82
Rekreation, friluftsliv samt stads- och landskapsbild	88
Människors hälsa och livskvalitet.....	92
Sociala och samhällsekonomiska aspekter	95
3. Kumulativa effekter	99
4. Uppföljning och övervakning.....	101
5. Hållbarhetsmål och Miljökvalitetsmål.....	102

Globala hållbarhetsmål.....	102
Nationella miljö kvalitetsmål.....	103
Gislaveds kommuns miljömål	106
6. Sammanfattande slutsatser och bedömning.....	107
Referenser.....	109

Läsanvisning granskningshandling

Granskningshandlingen av planförslaget består av en planhandling, plankartor, en miljökonsekvensbeskrivning (MKB) samt en samrådsredogörelse.

Planhandling

Planhandlingen redovisar kommunens ställningstaganden inom olika sakområden. Planbeskrivningen omfattar även en övergripande nulägesbeskrivning av planområdet och aktuella faktorer som påverkar samhällsbyggandet.

Plankartor

Plankarta för FÖP Gislaved-Anderstorp utgörs av tre kartor:

- Utvecklingsinriktningskarta
- Mark- och vattenanvändningskarta
- Karta över riksintressen och andra värden

Miljökonsekvensbeskrivning

Miljökonsekvensbeskrivningen (MKB) ger en samlad bild av planens konsekvenser. Hållbarhetsanalysen och Barnkonsekvensanalysen som genomfördes i samband med planarbeten har delvis inarbetats i relevanta avsnitt i miljökonsekvensbeskrivningen.

Samrådsredogörelse

Samrådsredogörelsen är en sammanställning av samtliga synpunkter som har inkommit under samrådstitiden, samt hur kommunen tar ställning till dessa.

Läsanvisning miljökonsekvens- beskrivning

Kapitel 1

Inledning

I detta kapitel förklaras processen av en fördjupad översiktsplan samt varför en miljökonsekvensbedömning (MKB) tas fram. I kapitlet följer en inledning till planområdet, planförhållande och planeringsprinciper samt en beskrivning av bedömningsmetoden, miljökonsekvensbeskrivningens omfattning och nollalternativet som planförslaget jämförs med.

Kapitel 2

Effekter och konsekvenser

Här beskrivs samtliga relevanta miljöfaktorer och aspekter, såsom vattenmiljö och kulturmiljö. För varje aspekt redovisas befintliga förutsättningarna, samt de effekter och konsekvenser som planförslaget medför.

Kapitel 3

Kumulativa effekter

I kapitel 3 redovisas möjliga kumulativa effekter som kan uppstå i samband med planförslaget och övrig miljöpåverkan, som till exempel befintliga verksamheter.

Kapitel 4

Uppföljning och övervakning

Här kan du läsa om de aspekter som Gislaveds kommun särskilt ska bevaka som en del av deras miljöarbete, miljöövervakning och framtida planarbete.

Kapitel 5

Hållbarhetsmål och Miljökvalitetsmål

Här beskrivs planförslagets påverkan på globala och lokala hållbarhetsmål. Här redovisas även hur de nationella miljökvalitetsmålen påverkas av planförslaget.

Kapitel 6

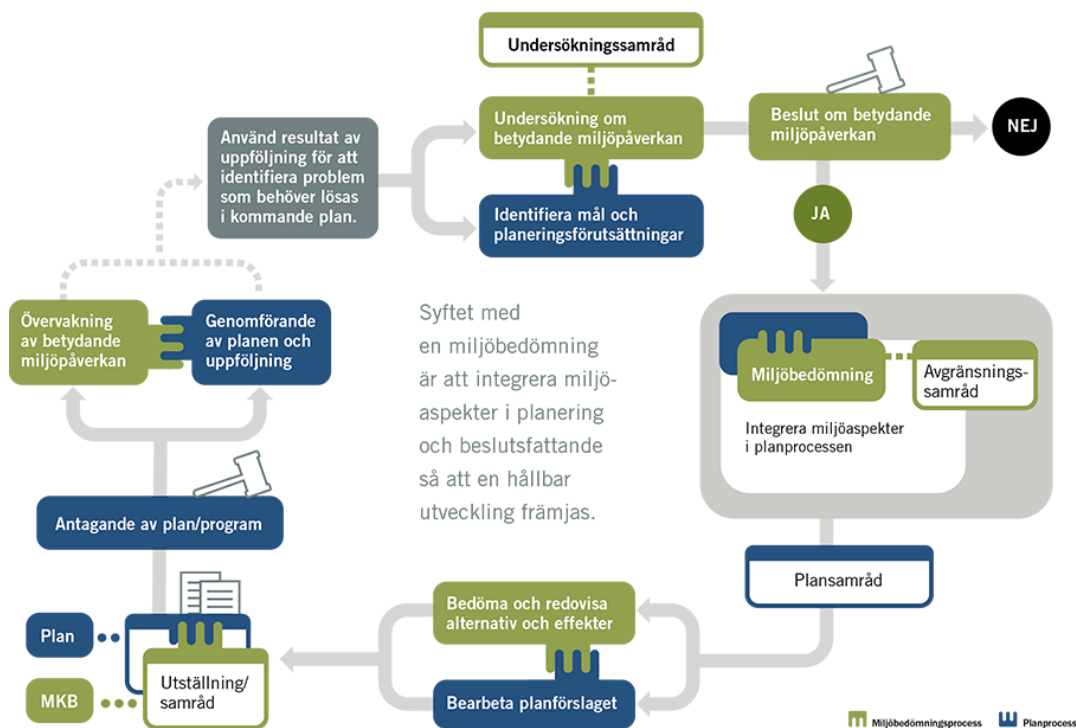
Sammanfattande slutsatser och bedömning

I kapitel 6 följer en redovisning och sammanfattning av planförslagets konsekvenser på samtliga behandlade miljöaspekter.

I. Inledning

Detta dokument utgör miljökonsekvensbeskrivningen av den fördjupade översiktsplanen för Gislaved och Anderstorp. Syftet med en MKB är att integrera miljöaspekter i planeringen, så att en hållbar utveckling främjas. Miljökonsekvensbeskrivningen har tagits fram av AFRY (ÅF-Infrastructure AB) genom Mattias Hedström (projektledare) samt handläggare Elin Bergvall, Sofia Rapp, Anna Schmidt, Alexander Johansson och Mario Rudner.

MILJÖBEDÖMNING FÖR PLANER OCH PROGRAM

Figur 2. Översikt över strategisk miljöbedömning (Naturvårdsverket 2022).

Planförslaget utgår från kommunens prioriterade målområden i kommunplanen: *Det goda livet, Attraktivitet och hållbar utveckling, Företagsklimat och näringslivssamverkan* samt *Sveriges ledande offentliga arbetsgivare*.

Enligt miljöbalken (1998:808) bedöms en fördjupning av en översiktsplan alltid medföra en betydande miljöpåverkan och därför krävs en miljöbedömning av planen. En miljökonsekvensbeskrivning är en skriftlig redogörelse som ska identifiera och beskriva direkta och indirekta effekter på miljö och människor. I 6 kap. 3 § första stycket miljöbalken anges att:

En myndighet eller kommun som upprättar eller ändrar en plan eller ett program som krävs i lag eller annan författning ska göra en strategisk miljöbedömning, om genomförandet av planen, programmet eller ändringen kan antas medföra en betydande miljöpåverkan.

Arbetet med ovanstående dokumenteras i detta kapitel.

En MKB ska identifiera och beskriva den betydande miljöpåverkan som planen kan antas medföra. Utifrån detta ska sedan en bedömning av miljöpåverkan göras. Även alternativ med hänsyn till planens eller programmets syfte och geografiska räckvidd ska beskrivas och bedömas om så är möjligt. Detta omfattar även ett så kallat nollalternativ som beskriver påverkan på området om planen inte förverkligas.

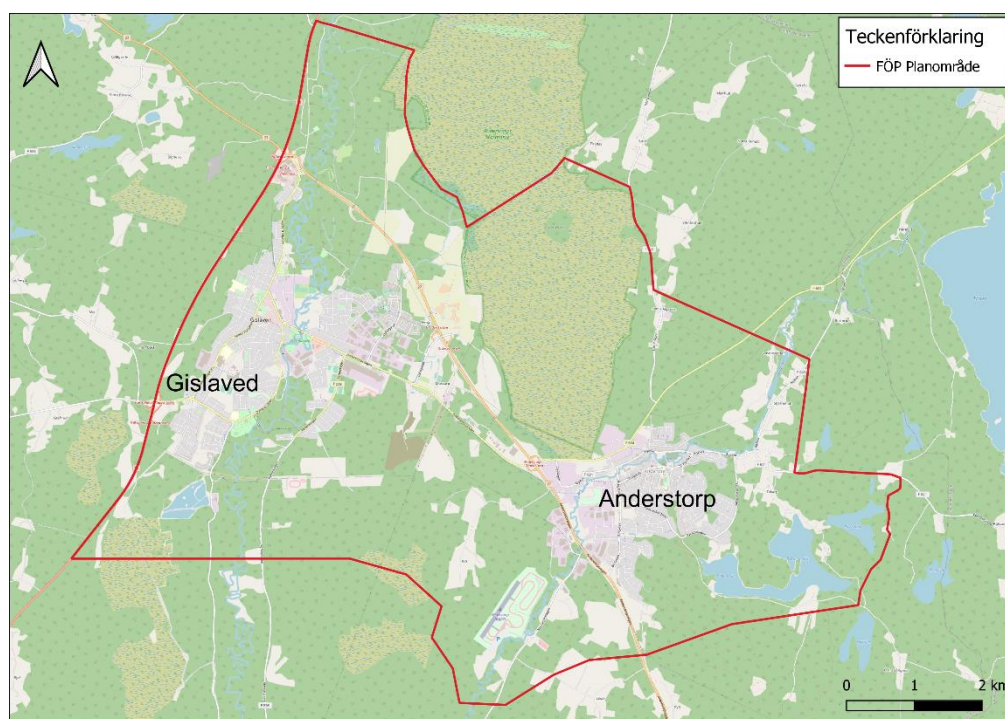
Denna MKB har tagits fram för planförslaget och kan behöva omarbetas efter slutlig utformning av planen.

Bakgrund och syfte

Under aktualitetsprövningen av gällande översiktsplan, antagen 2016 (ÖPI6), konstaterades att ett flertal av de gällande fördjupningarna av översiktsplanen är föråldrade och behöver uppdateras. Dessutom föreslogs att de dåvarande åtta FÖP:arna skulle minskas till två, varav den för Gislaved och Anderstorp är en av dessa. Därför förklarades delar av dessa planer som inaktuella och arbete med en ny gemensam fördjupning av översiktsplanen för Gislaved och Anderstorp inleddes.

Orterna Gislaved och Anderstorp ligger mycket nära varandra och en samplanering behövs, varför kommunen har valt att ta fram en gemensam fördjupning av översiktsplanen.

I Gislaveds kommun bodde vid utgången av år 2020 29 635 invånare. Detta är en ökning med cirka 500 personer jämfört med 2010, men cirka 800 färre än toppnoteringen 1999.

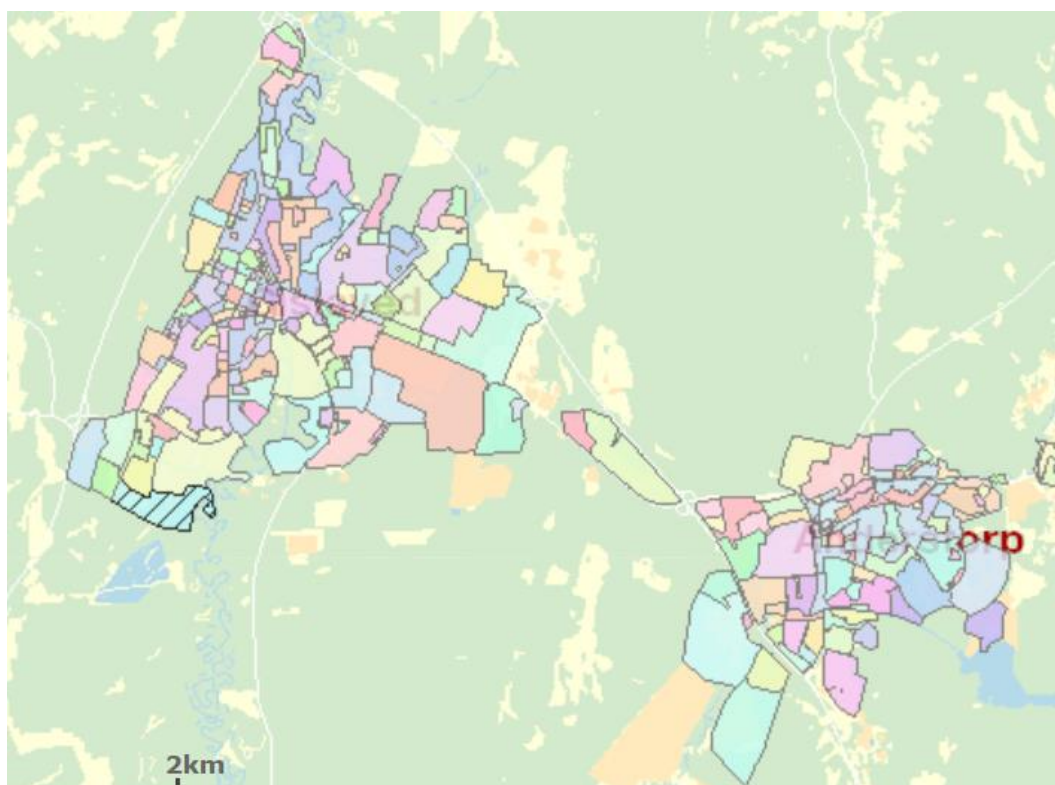

Figur 3. Översiktskarta med röd markerat planområde (Bakgrund OpenStreetMap ©).

Planområdet utgörs av Gislaveds kommuns två största tätorter, Gislaved och Anderstorp samt dess närområden. Planområdet är något större jämfört med befintliga FÖP-områden. I det nya planområdet inkluderas delar av Anderstorps Store Mosse. Detta görs för att säkra bevarandet av områdets värden. Planområdet är också något större i söder, jämfört med befintliga FÖP-områden, för att säkra en grön kil in mot orterna samt för att innefatta motorbanan.

Övriga planförhållanden

Gällande detaljplaner som angränsar till FÖP-området framgår i översikten nedan, se figur 4.

Figur 4. Översikt över gällande detaljplaner inom planområdet.

Ingen detaljerad genomgång av hur fördjupningen av översiktsplanen kan hamna i konflikt med fastslagna detaljplaner har gjorts. En sådan genomgång rekommenderas.

Samrådsprocess

Ett avgränsningssamråd hölls den 20 maj 2021 med Länsstyrelsen i Jönköpings län. Under samrådet diskuterades MKB:ns omfattning, avgränsning, betydande miljöaspekter och alternativ.

Länsstyrelsen framhöll vikten av att det tas tillräcklig hänsyn till förekomsten av förorenad mark inom planområdet. Detta även i förhållande till exempelvis översvämningsproblematiken. Särskild hänsyn bör tas till att verksamheter i Anderstorp historiskt har använt klorerade lösningsmedel och många gånger i väldigt stor omfattning.

Vidare kommenterade länsstyrelsen att:

- Det ska framgå tydligt var skyddade områden hanteras i MKB:n.
- Även om kulturmiljö inte bedöms som en betydande aspekt bör den hanteras i bedömningen.
- Risk, säkerhet och klimatanpassning är viktiga områden och det är viktigt att det är tydligt hur dessa hänger ihop/avgränsas.

Under rubriken hushållning med naturresurser beskrivs att främst skog och våtmark tas i anspråk medan jordbruksmark fredas och att detta är i linje med befintliga planer. Beskrivningen av dessa konsekvenser riskerar att missas i och med att jämförelse görs med nollalternativet i stället för med nuläget. Att våtmark tas i anspråk kan få konsekvenser för hur väl samhället står emot översvämnningar och det är därför viktigt att beskriva konsekvenserna av den valda inriktningen.

Planförslagets planeringsprinciper

Planeringsprinciperna för Gislaved och Anderstorp utgörs av följande fem avsnitt.

Förtätning och omvandling

Förtätning är ett kraftfullt verktyg för att bygga ett kompakt, hållbart och funktionellt samhälle. Förtätning minskar bilåkning och uppmuntrar samtidigt användning av andra transportsmedel. Därför ska ny byggnation ske i närhet av befintliga bebyggelsenoder och infrastrukturnätverk. Framförallt ska förtätning ske på befintliga hårdgjorda ytor. Vid planering av tät bebyggelse ska särskild hänsyn tas till barnperspektivet och klimatförändringar.

Genom att utreda en långsiktig ändring av markanvändningen, som till exempel vid verksamheter med omgivningspåverkan, kan omvandling ske. På sikt kan då attraktiva ytor inom orterna frigöras och prioriteras för bostäder och ge utrymme för grönområde och parker med hög kvalitet.

Blandad bebyggelse

Förtätning, omvandling och komplettering av redan bebyggda områden skapar en tät och blandad bebyggelse. En blandad bebyggelse motverkar segregation då det skapas en blandning av upplåtelseformer, varierat utbud av service och arbetsplatser. En blandning medför liv och rörelse i och mellan tätorterna, vilket leder till hållbara och trygga livsmiljöer.

Gröna och blå samband

Ett tätt, kompakt och funktionellt samhälle innebär också att skapa en gräns mellan en tät miljö och våra blåa och gröna strukturer. En tät miljö innebär också en högre befolkningsdensitet och därför är det angeläget att bevara och utveckla både inre och yttre gröna och blåa strukturerna.

De gröna och blå sambanden måste stärkas, naturligt genom allmänna grönområden men även på mer ovanliga platser som i gaturummen. Grönska och vattenmiljöer i sammanhängande stråk ska synliggöras, tillgängliggöras och användas mer, särskilt Nissan och Anderstorpsån med angränsande markområden. En grönstruktur som stärker gröna och blå samband och gynnar ekosystemtjänster ska främjas.

Attraktiva platser

Gislaveds och Anderstorps allmänna platser ska bli mer attraktiva, tillgängliga och trygga för alla åldrar samt för både boende och besökare. Detta gör vi möjligt genom att:

- frigöra mark och på sikt skapa nya mötesplatser för alla åldrar samt att utveckla bostäder vid Nissan och Anderstorpsån.

- tydliggöra och expandera centrumets gränser mot Nissan i Gislaved.
- skapa ett mångfunktionellt centrum i Anderstorp. Bro till bro projekt förstärks befintligt centrum och gör det mer attraktivt med sitt utbud.
- utreda och på sikt planera för ny industrimark som kan skapa mer arbetsplatser och generera rörelse inom båda orter. Genom att Gislaved och Anderstorp närmar sig varandra kan det skapas närhet och på så sätt minska det fysiska och psykologiska avståndet mellan orterna.

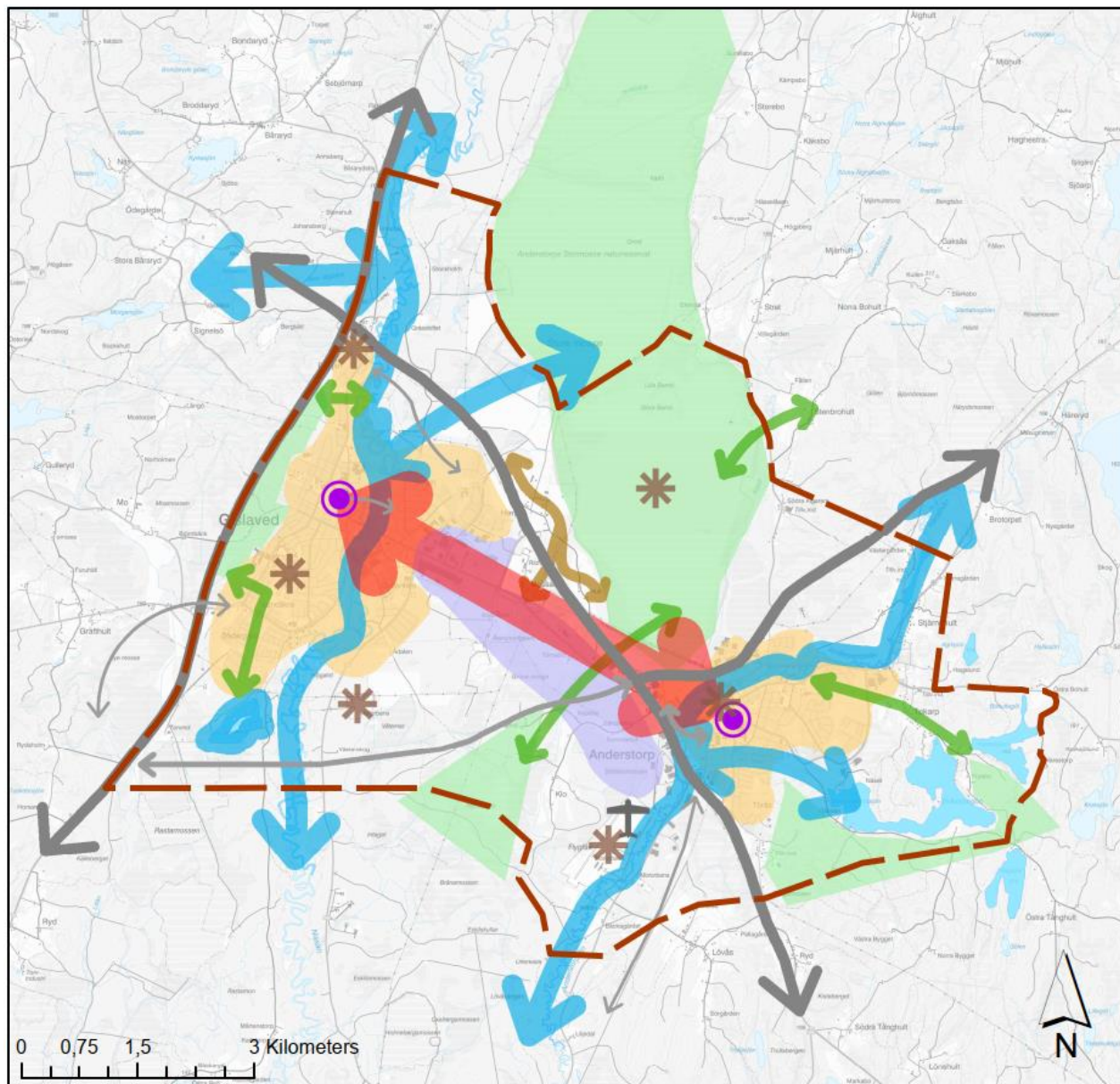
Hållbart resande

Klimatkrisen har lett till förändringar i hela samhället, och Gislaveds kommun måste bemöta förändringarna genom att minska utsläpp från transporter. Hållbart resande ska därav prioriteras, och en ökad prioritet av hållbara transportslag likt gång-, cykel- och kollektivtrafik är därav av stor vikt. Detta leder i sin tur till att transportinfrastrukturen för dessa färdmedel kommer att utvecklas och prioriteras både genom fysiska och beteendepåverkande åtgärder i olika former. Det skapar även förändrade förutsättningar för bebyggelsen i stort, genom exempelvis förtätning.

Multimodalt resande ska underlättas och utvecklas. Bytespunkter för kollektivtrafik, cykel och gemensamt resande ska lokaliseras på lämpliga, strategiska platser inom de båda tätorterna. Tanknings- och laddningsmöjligheter ska vara tillgängligt likaså. Transportinfrastrukturen ska möjliggöra att olika teknikformer, så kallade "MAAS-tjänster" kan användas, som leder till en förändrad mobilitet och ett förändrat nyttjande av transportsystemet.

Planförslaget utvecklingsinriktning

Syftet med planförslaget utvecklingsinriktning är att redovisa en målbild för utvecklingen av Gislaved och Anderstorp. Utvecklingsinriktningen hanterar aspekterna *Natur, Kultur och friluftsliv, Bebyggelse* samt *Kommunikationer*

Teckenförklaring

Planområde	Ny förbindelse för person- och godstrafik	Sammanhängande område för natur, kultur och friluftsliv
Större besöksmål	Ny förbindelse för cykeltrafik	Annan utvecklingsinriktning - jordbruksmark
Flygplats	Utbyggnadsriktning	Utbyggnadsområde - verksamheter
Bytespunkt för kollektivtrafik	Viktigt samband för natur, kultur och friluftsliv	Utbyggnadsområde - centrala delar
Förbindelse för person- och godstrafik		Sammanhängande område för natur, kultur och friluftsliv
		Vatten

Figur 5. Utvecklingskarta för FÖP Gislaved och Anderstorp.

För natur, kultur och friluftsliv är gröna- och blå sammanhängande områden, så kallade gröna kilar, av stor betydelse. Bevarande av samband/konnektivitet mellan dessa områden ska säkerställas i FÖP:en. De gröna kilarna innefattar platser som är viktiga för den biologiska mångfalden, rekreation- och friluftsområden, grönområden för skolorna samt kulturliv och kulturmiljöer.

Avseende bebyggelse anges i planförslaget utbyggnadsområden för verksamheter och bostäder med kopplingar till befintliga tätorter samt bytespunkt för kollektivtrafik. Dessutom utpekade utbyggnadsområden och ett särskilt utpekade område för jordbruksmark, där annan exploatering inte ska förekomma samt inom vilket ytterligare jordbruksverksamhet bör expandera.

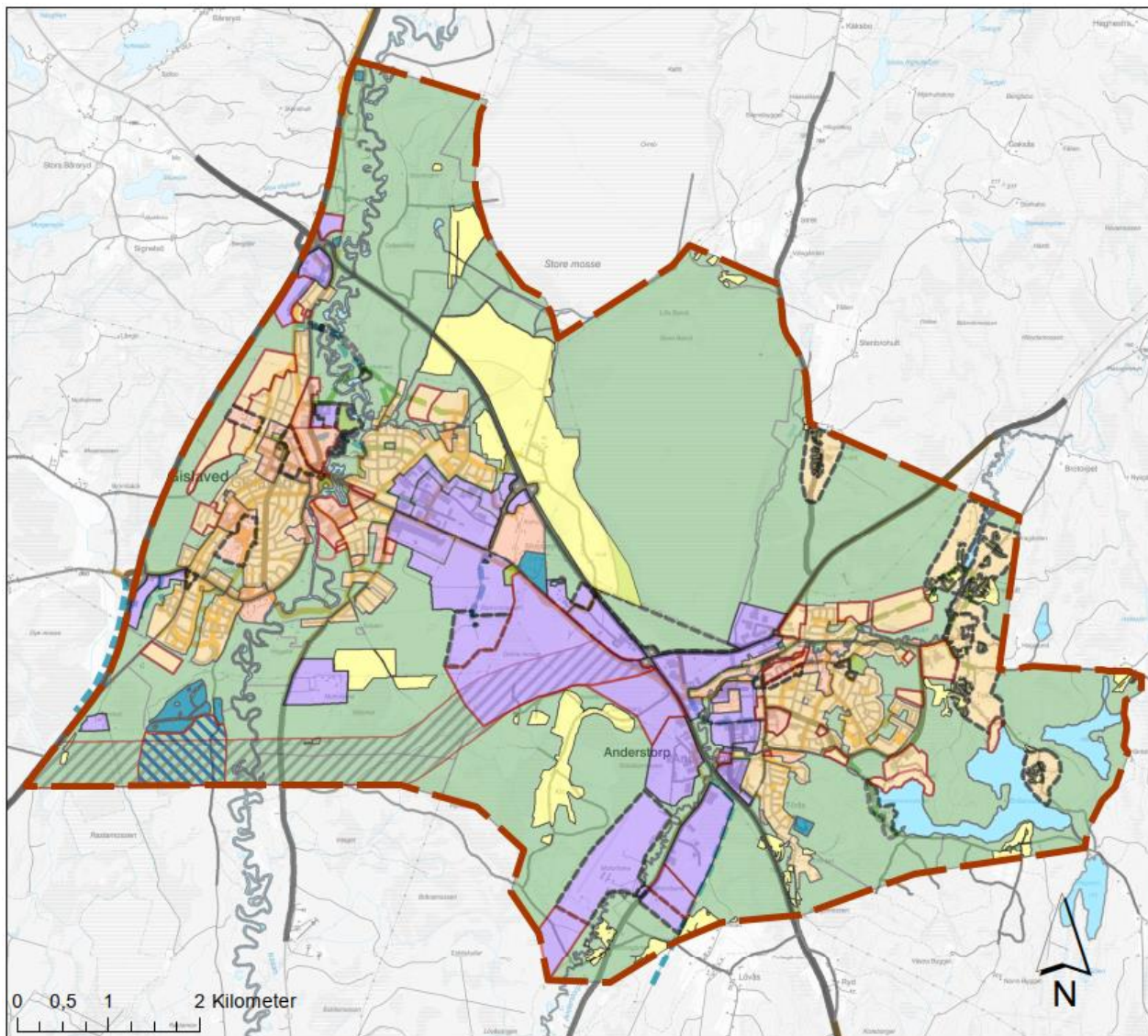
Utvecklingsinriktningen behandlar även större besöksmål som Anderstorps Store Mosse och Anderstorps motorbana som genererar omfattande trafik och utgör regionala målpunkter under hela eller delar av året.

För kommunikationer tas hänsyn till befintliga huvudstråk för infrastruktur samt framtida utveckling av väginfrastruktur såsom förlängning av väg 604 med en nordlig koppling till Gislaved, nya anknötningar för kollektivtrafiken (söder om Gislaved) och ny cykelväg (söder om Anderstorp mot Reftele). Hänsyn tas även till den befintliga privata flygplatsen på Anderstorps motorbana.

Planförslagets mark- och vattenanvändningskarta

Markanspråken skiljer sig inte i någon större grad jämfört med tidigare gällande FÖP för Gislaved respektive Anderstorp. Den största skillnaden ligger i att områden för omvandling pekade ut i både Gislaved och Anderstorp samt att ett stort nytt område mellan Gislaved och Anderstorp, som i gällande FÖP är utpekade som utredningsområde för bostäder och verksamheter, i planförslaget endast pekade ut för verksamheter.

Omvandlingsområden utgörs enbart av verksamhetsområden belägna inom tätorterna, vilka på lång sikt föreslås flyttas till nya utpekade verksamhetsområden mellan Gislaved och Anderstorp. Detta för att minska industriverksamheten som idag finns inom tätorten, då denna är förknippade med stora risker för människors hälsa och miljön. På så sätt nås en bättre levnadsmiljö för människorna i orterna och skapar möjligheter för en mer hållbar livsstil.

Teckenförklaring

	Planområde		Tekniska anläggning, Ändrad användning		Huvudgata utvecklad
	Mångfunktionell bebyggelse, Ändrad användning		Tekniska anläggning, Utvecklad		Huvudgata pågående
	Mångfunktionell bebyggelse, Utvecklad		Tekniska anläggning, Pågående		Lokalgata ändrad
	Mångfunktionell bebyggelse, Pågående		Jordbruksmark, Pågående		Lokalgata utvecklad
	Sammanhängande bostadsbebyggelse, Ändrad användning		Grönområde och park, Ändrad användning		Lokalgata pågående
	Sammanhängande bostadsbebyggelse, Utvecklad		Grönområde och park, Utvecklad		Mindre väg pågående
	Sammanhängande bostadsbebyggelse, Pågående		Grönområde och park, Pågående		Väg pågående
	Verksamheter och industri, Ändrad användning		Natur och friluftsliv, Ändrad användning		Enskild väg pågående
	Verksamheter och industri, Utvecklad		Natur och friluftsliv, Utvecklad		Cykelväg ändrad
	Verksamheter och industri, Pågående		Natur och friluftsliv, Pågående		Cykelväg utvecklad
	Transportinfrastruktur, Ändrad användning		Vatten, Pågående		Cykelväg pågående
	Transportinfrastruktur, Utvecklad		Utvecklad		Huvudgata ändrad
	Transportinfrastruktur, Pågående				

Figur 6. Mark- och vattenanvändningskarta för FÖP Gislaved och Anderstorp.

Trafik och transporter

De centrala vägförbindelserna är dels väg 26 i nord-sydlig dragning som passerar precis väster om Gislaved och som utgör planområdets västra gräns, dels väg 27 som passerar mellan Gislaved och Anderstorp i nord-sydlig dragning. Väg 26 är utpekad av Trafikverket som riksintresse med motiveringen: *“Väg 26 är en viktig regional länk och pendlingsväg mellan bl.a. Gislaved - Jönköping och Mullsjö - Habo - Jönköping. Vägen är viktig för långväga persontransporter och har stor strategisk betydelse för utvecklingen av handeln.”*

I Gislaveds kommun gäller en parkeringsnorm som är antagen 1991. Parkeringsnormen reglerar att det ska finnas 11 parkeringar per 1 000 m² bruttoarea bostad. För kontor och butiker är antalet parkeringar fler.

I kartan som beskriver utvecklingsinriktningen för planförslaget beskrivs översiktligt befintliga samt nya förbindelser för kollektiv-, person- och cykeltrafik. I FÖP:en föreslås en ny gång- och cykelväg (gc-väg) från Henja till Gislaveds centrum samt från Henja till Smålandia. Kopplingarna bidrar även till att tillgängliggöra vattendragen och stränderna för allmänheten. Vidare föreslås en ny gc-väg på den gamla banvallen från Anderstorp till Reftele.

Miljöbedömning

Det övergripande syftet med miljöbedömning av FÖP:ar är att integrera miljöaspekterna i planarbetet, så att en hållbar utveckling främjas. Därtill syftar miljöbedömningen också till att möjliggöra en samlad bedömning av den inverkan de olika alternativen till markanvändning får på miljön, människors hälsa och hushållning med mark, vatten och andra resurser.

Miljökonsekvensbeskrivningen (MKB) ska belysa direkta och indirekta effekter som planens genomförande medför på människor, djur, växter, mark, vatten, luft, klimat, landskap och kulturmiljö samt på hushållningen med mark, vatten och andra resurser och på den fysiska miljön i övrigt. MKB:n ska också föreslå åtgärder, exempelvis skademinskande eller miljöförbättrande sådana. Den utgör ett beslutsunderlag för kommunens politiker inför antagande av planen, men syftar också till att ge alla berörda en samlad bild av planens miljökonsekvenser.

Bedömningarna har genomförts av personer med miljövetenskaplig examen eller motsvarande samt yrkeserfarenhet av miljökonsekvensbeskrivningar och kompetens inom specifika ämnesområden som är aktuella i bedömningen.

Bedömningsgrunder

De bedömningar av miljöpåverkan som redovisas i detta dokument baseras på resultatet från standardiserade inventeringar, beräkningar och utredningar som har genomförts inom projektet.

I arbetet med konsekvensbedömning vägs *värdet* på berörda intressen samman med *påverkan* och *effekt* för att ge en *konsekvens*.

Konsekvensbedömningen sker i tre steg: påverkan, effekt och konsekvens.

Värde (och känslighet) beskriver de värden som finns i planområdet och i influensområdet som kan komma att påverkas av verksamheten eller åtgärden. Värden inom respektive miljöaspekt/miljöintresse kategoriseras enligt skalan högt värde, måttligt värde eller lågt värde.

Påverkan är den förändring av fysiska eller beteendemässiga förhållanden som projektets genomförande medför.

Effekt beskriver den förändring i miljön som påverkan medför för omgivningen. Det kan handla om förlust av värdefulla naturmiljöer, buller eller luftföroreningar. Effekter delas vanligen in i tre olika kategorier: direkta effekter, indirekta effekter och kumulativa effekter. Direkta effekter uppkommer som en omedelbar följd av till exempel fysiskt intrång, buller eller påverkan på yt- och/eller grundvatten. Indirekta effekter uppkommer sekundärt till följd av en åtgärd. Till exempel kan utbyggnaden medföra restriktioner gällande byggnationer vid sidan av planområdet. Kumulativa effekter är de samlade effekterna från flera aktiviteter eller från olika miljöeffekter från en och samma aktivitet. Effekter beskrivs vanligen med utgångspunkt i dess utbredning och varaktighet, det vill säga om de är lokala, regionala eller globala, kortvariga/tillfälliga (månader), långvariga men reversibla (år) eller permanenta/irreversibla. Andra faktorer som spelar roll är om effekten är direkt eller indirekt, jämnt flödande eller varierande över tid samt om det är en kumulativ effekt av flera planerade eller pågående verksamheter. Värderingen av effekten görs med hänsyn till relevanta bestämmelser, exempelvis miljöbalkens hushållningsbestämmelser, vedertagna rikt- eller gränsvärden och gällande MKN.

Konsekvens är en värdering av vad miljöeffekterna medför för de intressen som berörs, till exempel klimatet, människors hälsa eller biologisk mångfald. Vid värderingen av konsekvenserna utgår bedömningen ifrån hur många som är berörda, miljövärdets betydelse samt hur stor förändringen bedöms bli. Vid värderingen av miljökonsekvenser görs bedömningen mot ett jämförelsealternativ (ett så kallat nollalternativ). Nollalternativet beskriver den framtida utvecklingen om planen inte genomförs. För att uppnå en enhetlig bedömning av alla aspekter har konsekvenserna värderats enligt följande skala: *stor negativ konsekvens*, *måttlig negativ konsekvens*, *liten negativ konsekvens*, *obetydlig konsekvens* eller *positiv konsekvens*. En lokal konsekvens blir generellt lägre värderad jämfört med om planförslaget

medför regionala eller nationella konsekvenser för miljöaspekten, om så är fallet anges detta vid bedömningen.

Bedömningen görs utifrån ett scenario där de åtgärdsförslag och ställningstaganden som fastställs i FÖP:en genomförs. Detta gäller för de förslag och ställningstaganden där det finns ett tydligt åtagande, i motsats till förslag som beskriver ett önskat tillstånd eller en ambition.

Aspektens värde/känslighet	Miljöeffekt, ingreppets/störningens omfattning			
	<i>Stor negativ påverkan/effekt</i>	<i>Måttlig negativ påverkan/effekt</i>	<i>Liten negativ påverkan/effekt</i>	<i>Ingen eller positiv påverkan/effekt</i>
Högt värde	<i>Stor negativ konsekvens</i>	<i>Stor negativ konsekvens</i>	<i>Måttlig negativ konsekvens</i>	<i>Ingen eller positiv konsekvens</i>
Måttligt värde	<i>Stor negativ konsekvens</i>	<i>Måttlig negativ konsekvens</i>	<i>Måttlig negativ konsekvens</i>	<i>Ingen eller positiv konsekvens</i>
Lågt värde	<i>Måttlig negativ konsekvens</i>	<i>Liten negativ konsekvens</i>	<i>Liten negativ konsekvens</i>	<i>Ingen eller positiv konsekvens</i>

Figur 7. Matris som illustrerar bedömningsmetodik i MKB.

Avgränsning

Miljökonsekvensbeskrivningen beskriver de huvudsakliga miljökonsekvenser som markanvändningen i planområdet ger upphov till, både inom och utanför området, positiva såväl som negativa enligt bedömningsgrunderna som redovisades i föregående avsnitt. MKB:n har tagits fram parallellt och i samverkan med utvecklingen av förslaget till fördjupningen av översiktsplanen för Gislaved och Anderstorp. Bedömningarna görs på underlag framtaget för Gislaveds kommun och fördjupningen av översiktsplanen samt utifrån det avgränsningssamråd som gjorts i samråd med länsstyrelsen avseende betydande miljökonsekvenser.

Nivåavgränsning

Bedömningarna har gjorts med utgångspunkt från nationella, regionala och lokala mål avseende miljö och hälsa, i de fall dessa finns.

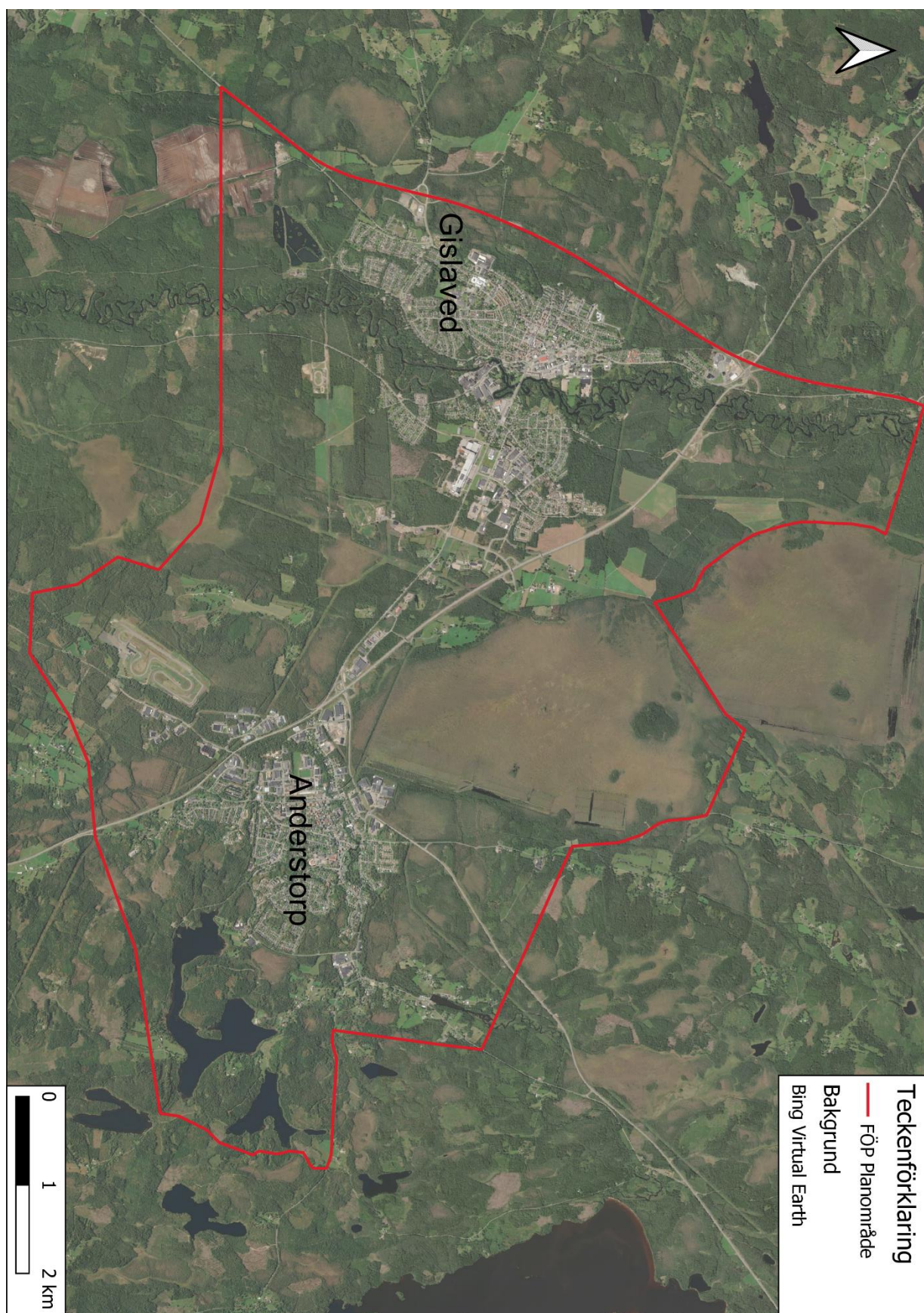
Miljökonsekvenserna bedöms utifrån olika nivåer: tätort, kommunal och regional nivå.

Tidsmässig avgränsning

I miljöbedömningen ska den långsiktiga hållbarheten och miljöpåverkan vara huvudfokus. Kortvarig miljöpåverkan inkluderas om den bedöms ge betydande konsekvenser i ett större sammanhang. Konsekvensbeskrivningen avgränsas i tid till planförslagets tidshorisont på tio år. Det innebär att planering görs mot år 2035, med utblick mot år 2050.

Geografisk avgränsning

Den geografiska avgränsningen för planområdet följer väg 26 i väster och i norr avgränsas planområdet av Gislaveds vattentäkt samt gång- och cykelvägen genom Anderstorp Stormosse fram till Ekenäs. I öster avgränsas planområdet av Tokarp, Stjärnehult och Fryebo och i söder av Bråarp, Törås, Scandinavian Raceway samt reningsverksdammarna.

Figur 8. Kartan illustrerar ungefärlig avgränsning av planområdet för Gislaved och Anderstorp, baserat på underlag för mark- och vattenanvändningskartan. Rött streck visar plangränsen för FÖP Gislaved och Anderstorp.

Tematisk avgränsning

Planförslagets påverkan på miljökvalitetsnormer för luft, buller och vatten beskrivs i avsnitt *Effekter och konsekvenser* under respektive miljöaspekt. I största möjliga mån bygger bedömningarna på befintliga riktvärden, normer, skyddsvärden et cetera. I de fall det finns osäkerheter kopplade till bedömningarna, till exempel om tillräckliga underlag saknas, anges detta i samband med bedömning.

Planförslagets bedömda konsekvens för miljöförhållandena beskrivs parallellt med motsvarande konsekvenser av nollalternativet. Bedömningarna har gjorts utifrån förutsättningen att fördjupningen av översiktsplanen genomförs fullt ut samt att åtaganden i form av åtgärdsförslag genomförs.

Kopplat till bedömningen av effekter görs en sammanställning av åtgärdsförslag. Dessa kan komma från FÖP:en, från andra styrande dokument eller har tagits fram specifikt i MKB:n. Förslagen kan innefatta konkreta åtgärder, men även handla om exempelvis förslag till kompletterande utredningar eller framtagna av planer och program.

I denna miljökonsekvensbeskrivning finns även ett översiktligt avsnitt om sociala och ekonomiska aspekter av planen samt beröringspunkter med miljökonsekvenserna.

MKB:n fokuserar på de effekter och konsekvenser som bedöms vara väsentliga och som kan uppstå till följd av planens genomförande. Fokus i bedömningen ligger på de aspekter som i samband med avgränsningssamrådet bedömdes som betydande. Därutöver har ytterligare relevanta aspekter inarbetats i MKB:n. Dessa har markerats med * i listan nedan. De miljöfaktorer som bedömts vara relevanta att behandla i MKB:n är följande:

- Kulturmiljö
- Rekreation och friluftsliv
- Sociala och samhällsekonomiska konsekvenser
- Riksintressen och skyddade områden
- Naturmiljö
- Vattenmiljö (ytvatten, grundvatten, dagvatten)
- Markmiljö (inklusive förorenade områden)
- Kulturmiljö*
- Luftmiljö *
- Hushållning med naturresurser
- Rekreation och friluftsliv*
- Landskapsbild/stadsbild
- Buller

- Klimatförändringar (skyfall, översvämningar och torka)
- Ekosystemtjänster
- Risk och säkerhet (klimatförändringar/översvämning, skred, farliga verksamheter såsom flyg, motorsport, miljöfarlig verksamhet och farligt gods)
- Människors hälsa
- Sociala och samhällsekonomiska aspekter*

Alternativ till planförslaget

Processen att upprätta en översiktsplan styrs av plan- och bygglagen (2010:900) 3 kap. När ett förslag till ny översiktsplan eller FÖP har upprättats hålls samråd med medborgare, myndigheter och andra berörda. Förslaget tillgängliggörs genom att allt material finns utställt på offentliga platser som bibliotek, i kommunhus och på kommunens webbsida. Efter samrådet tar kommunen ställning till de inkomna synpunkterna och besvarar dem i en samrådsredogörelse. Planförslaget arbetas om och ställs ut på nytt under minst sex veckor. Synpunkter som kommit in under granskningen sammanfattas och besvaras i ett särskilt utlåtande. Efter granskningen kan mindre justeringar göras innan FÖP för Gislaved och Anderstorp antas av kommunfullmäktige.

Nollalternativ

Enligt miljöbalken 6 kapitlet ska planförslaget i miljökonsekvensbeskrivningen jämföras med ett så kallat nollalternativ, vilket ska innehålla en beskrivning av miljöförhållandena och miljöns sannolika utveckling om planen inte genomförs. Övriga alternativ ska kunna jämföras gentemot nollalternativet för att på så sätt kunna jämföra konsekvenserna av respektive alternativ.

Konsekvenser av nollalternativet kommenteras under varje delavsnitt i kapitel 2 *Effekter och konsekvenser*.

Nollalternativet i en MKB beskriver planområdets sannolika utveckling ifall FÖP Gislaved och Anderstorp inte genomförs och den befintliga översiktsplanen ÖPI 6 samt fördjupningarna av översiktsplanen för Gislaved respektive Anderstorp därmed fortsätter att gälla. I bedömningen av nollalternativet tas hänsyn dels till att övriga beslutade planer genomförs, dels till övrig utveckling av betydelse för planområdet.

För jämförelsen med nollalternativet i MKB:n förutsätts att följande förändringar genomförs både i planförslaget och nollalternativet.

- Ny vägförbindelse mellan Anderstorp och väg 26 tillkommer genom utbyggnad av väg 604.
- Nytt utbyggnadsområde tillkommer mellan Gislaved och Anderstorp.

- Genomförande av antagna planer för närliggande kommuner när sådana har påverkan på planområdet.
- Utbyggnad av handelsområdet Smålandia 2.0.
- Visionerna *Gislaved 2040 – mötesplatsen vid Nissan* samt *Bro till bro* i Anderstorp är vägledande.

Följande innebär förändringar gentemot nuläget:

- Ny vägförbindelse mellan Anderstorp och väg 26 genom väg 604.
- Nytt utbyggnadsområde/verksamhetsområde mellan Anderstorp/Gislaved.
- Smålandia byggs ut.
- Visionerna *Gislaved 2040 – mötesplatsen vid Nissan* samt *Bro till bro* i Anderstorp.

2. Effekter och konsekvenser

Riksintressen och skyddade områden

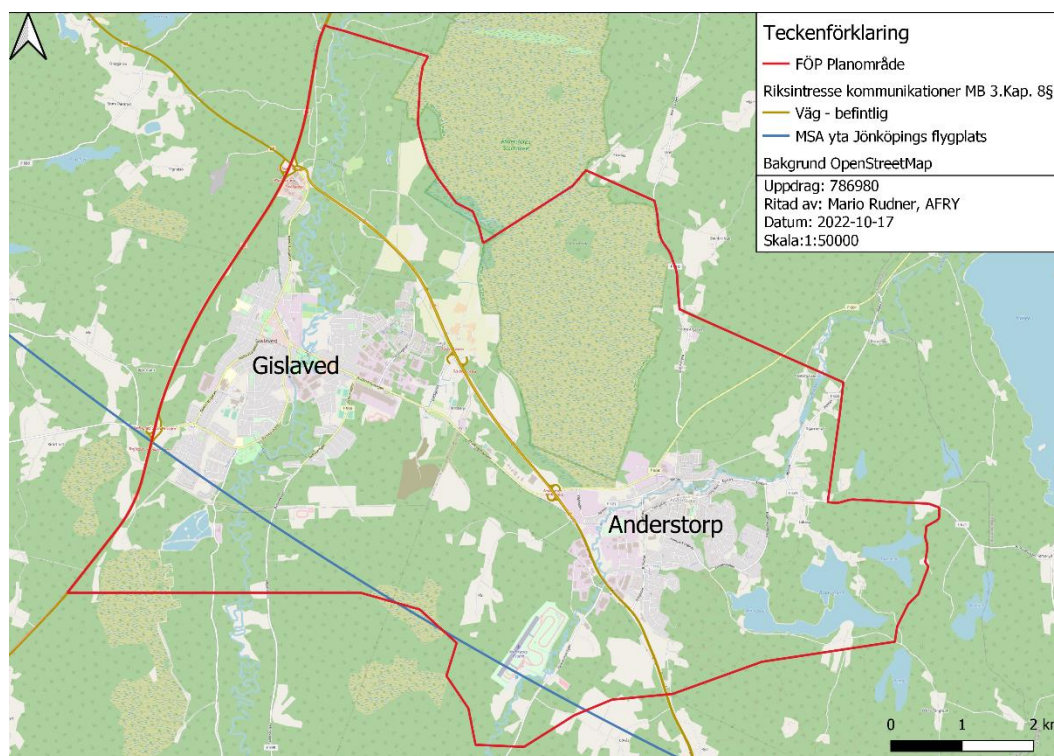
Ett område som har pekats ut som riksintresse ska skyddas mot åtgärder som påtagligt kan skada dess värden. Det vill säga värden som har betydelse från allmän synpunkt och som inte kan återskapas om de förstörs. Hänsyn ska tas till riksintresset oavsett om en planerad verksamhet sker innanför eller utanför det redovisade områdets gränser. Fördjupningen av översiktsplanen ska redovisa hur kommunen avser att tillgodose riksintressena.

Riksintressen för naturvård, friluftsliv och kulturmiljövård samt Natura 2000

Enligt miljöbalken ska områden av riksintresse för naturvård, kulturmiljövård och friluftsliv skyddas mot åtgärder som påtagligt kan skada natur- eller kulturmiljön.

Inom planområdet finns riksintressen för naturvård för Nissan och Anderstorps Store Mosse enligt 3 kap. 6 §, andra stycket, miljöbalken. Planområdet omfattar inga riksintressen för friluftsliv och kulturmiljövård. Närmaste riksintresse för friluftsliv (Store Mosse Nationalpark) ligger cirka tio kilometer öster om planområdet. Närmaste tre riksintresse för kulturmiljövård befinner sig nordöst om Gnosjö (Töllstorp) och söder om planområdet vid Reftele (Södra Vissö by och Finnvedens folkland) samt sydväst om planområdet (Villstad).

Planområdet omfattar Natura 2000-område för Anderstorps Store Mosse som är utpekad enligt både art- och habitatdirektivet och fågeldirektivet. Strax nordväst om planområdet vid Stenbrohult finns Natura 2000-område Stenbrohult som är utpekad enligt art- och habitatdirektivet.

Figur 9. Riksintresse för kommunikationer.

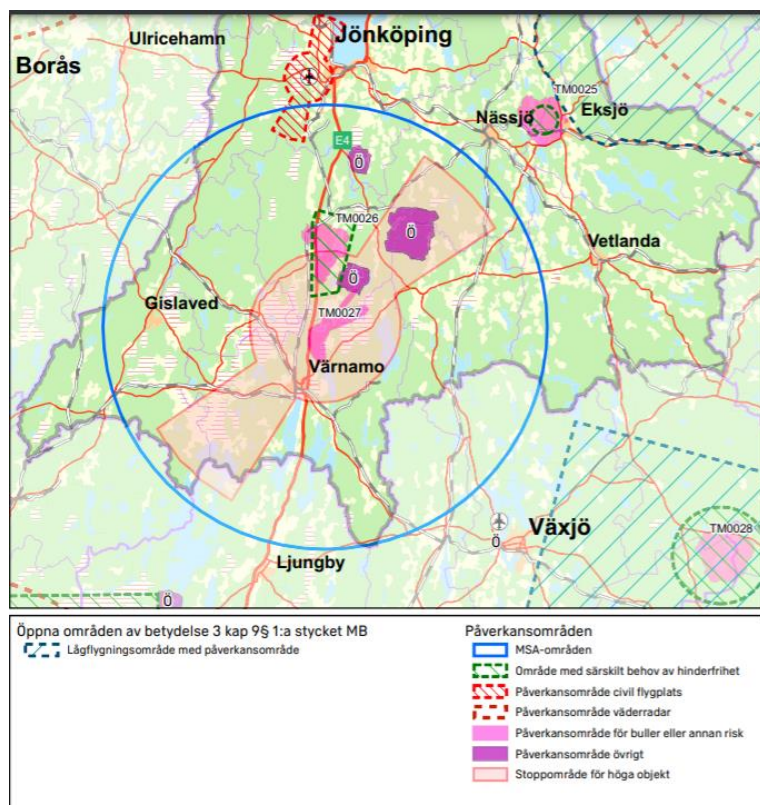
Riksintresse för kommunikationer

Uttekande av ett riksintresse för kommunikationer innebär enligt miljöbalken att riksintresset ska skyddas mot åtgärder som påtagligt kan försvåra tillkomsten eller utnyttjandet av anläggningen. Därmed ska funktionen hos transportsystemet säkerställas. Tillkommande bebyggelse får ingen negativ påverkan på vare sig nuvarande eller framtida nyttjande av kommunikationsanläggningen. Påverkan och eventuell hänsyn till riksintresse för kommunikation behandlas i planbeskrivningen för FÖP.

Väg 26 ingår i det nationella stamvägnätet och är utpekad som en särskilt betydelsefull väg för regional och interregional trafik.

Väg 27 är en väg av särskild regional betydelse och utgör en viktig tvärförbindelse mellan västra och sydöstra Sverige. Vägen ingår i SEB Trans Link mellan Karlskrona, Borås och Göteborg. Båda vägar ingår i rekommenderat vägnät för transport av farlig gods.

Planområdet ligger även inom MSA-område (Minimum Sector Altitude) för Jönköpings flygplats, vilket utgör den yta inom vilket det finns fastställda höjder för högsta tillåtna objekt som kan tillkomma i området runt en flygplats.

Figur 10. Karta över berört riksintresse för totalförsvaret.

Riksintresse totalförvar

Planområdet befinner sig inom MSA-områden (Minimum Sector Altitude) för Hagshult övningsflygplats. Detta medför att byggnader inom detta område inte får överskrida den fastställda MSA-höjden. I övrigt berörs inga riksintressen för totalförvar.

Skyddad natur

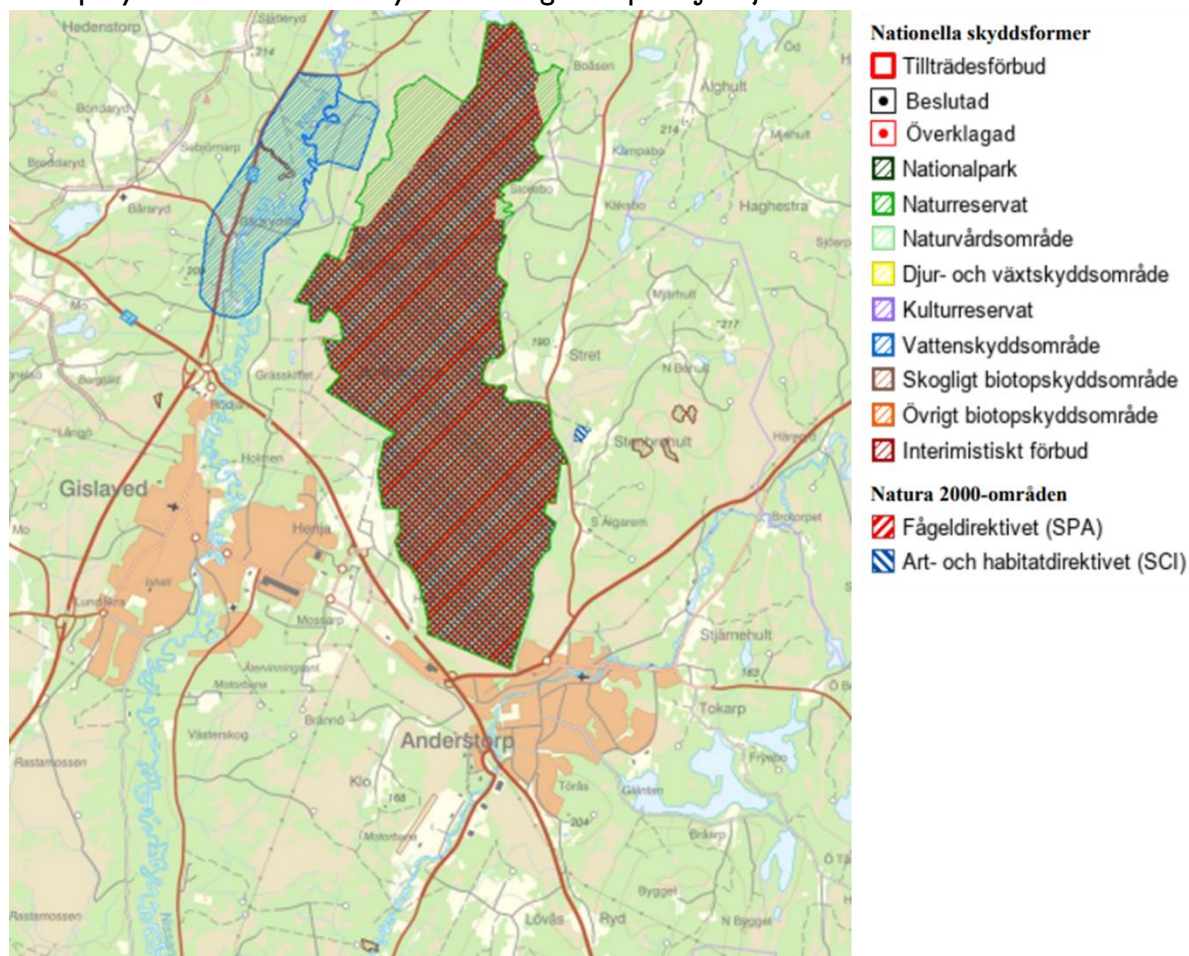
Naturresevatet Anderstorps Store Mosse som ligger inom norra delen av planområdet är ett stort myrkomplex som även är utpekad som Natura 2000-område enligt art- och habitatdirektiv och fågeldirektiv. Området beskrivs mer detaljerat i avsnittet *Naturmiljö*.

Vattenskyddsområdet Båraryd och Slätteryd befinner sig inom norra delen av planområdet. En mer detaljerad redovisning finns i avsnittet *Vattenmiljö*. Vattenskyddsområde för Bäckshult ligger cirka 1,4 kilometer norr om planområdet i direkt anslutning till vattenskyddsområde för Båraryd och Slätteryd.

Strax norr om planområdet i höjd med Stenbrohult finns flera mindre skogliga biotopskyddsområden. Även strax söder om planområdet finns ett skogligt biotopskyddsområde.

Gislaveds kommun har dessutom identifierat ett flertal lokala biotopskyddade objekt såsom alléer eller stenmurar och småvatten i

jordbruksmark, som inte visas i kartöversikten nedan. Utöver dessa kan ett flertal mindre biotopskyddade objekt finnas inom planområdet. Vid åtgärder inom biotopskyddade områden eller objekt kan ansökan om dispens från biotopskydd sökas hos Länsstyrelsen enligt 7 kap. 11 § miljöbalken.

Figur 11. Skyddade områden runt Gislaved och Anderstorp. (Källa: Naturvårdsverket, Lantmäteriet, Geodatasamverkan).

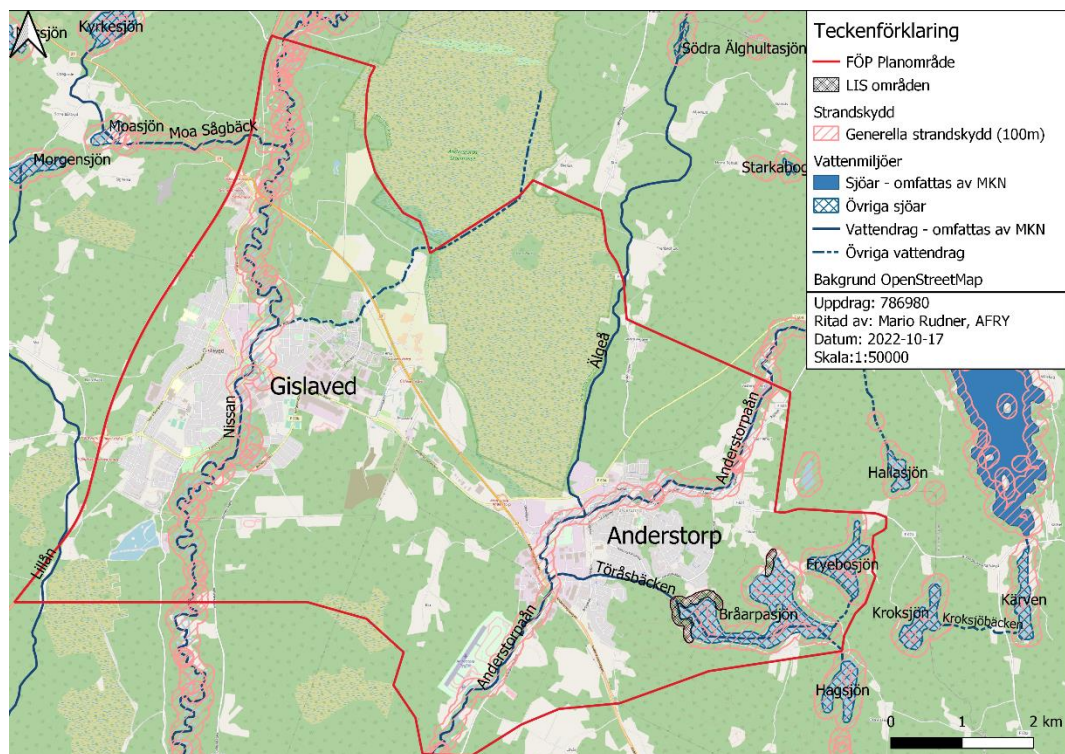
Strandskydd

Strandskyddet regleras i 7 kap. 13 § miljöbalken och syftar till att långsiktigt trygga förutsättningarna för allmänhetens tillgång till strandområden samt bevara goda livsvillkor för djur- och växtlivet på land och i vatten. Strandskyddet omfattar generellt sett land- och vattenområde intill 100 meter från strandlinjen vid medelvattenstånd.

Inom planområdet ligger Moa Sågbäck, Nissan, Anderstorpsån, Bråarpasjön och Fryebosjön som omfattas av det generella strandskyddet. I Gislaveds kommun är strandskyddet delvis utvidgat till 200 och 300 meter, vilket gäller för flera stora sjöar som ligger utanför planområdet.

Inom planområdet finns två tidigare utpekade områden för landsbygdsutveckling i strandnära läge (LIS-områden), se Figur 12 nedan. Dessa finns söder om Anderstorp vid Bråarpasjön och Fryebosjön och är

utpekade som bostadsområden, se även planförslagets mark- och vattenanvändningskarta (Figur 6).

Figur 12. Strandskydd inom planområdet.

Konsekvenser

Riksintressen

Riksintressen för naturvård och natura 2000 (Anderstorps Store Mosse och Nissan) finns inom planområdet och bedöms hysa stora värden. Exploatering intill Anderstorps Store Mosse bör enligt kommunens ställningstagande undvikas varför inga nya exploateringsytor har utsetts och befintligt jordbruks- och skogslandskap i direkt anslutning till mossen ska bevaras. Kommunen har dock avsikten att utveckla ett område söder om mossen för att öka tillgängligheten av mossen. En befintlig barriär finns i form av väg 27 och väg 604 som omger anslutande jordbruks- och skogsmark samt mossens södra ände.

Planförslaget medför utveckling av Nissans närområden för att kunna öka tillgängligheten till Nissan för människor, samt för att bevara det viktiga grönstråket genom centrala Gislaved.

Planen kan medföra påverkan i form av en viss förstärkning av dessa barriärer genom ökad trafikering längs väg 27 i samband med det nya utpekade utredningsområdet för verksamheter (VI) och verksamhetsområde (V2) mellan Gislaved och Anderstorp. Detta kan

medföra effekter i form av en förstärkt barriäreffekt samt ökade störningar genom trafikbuller, vilket bedöms innebära små till måttliga effekter.

Utveckling av Nissans närområden kan beroende på hänsynstagande medföra störningar av de befintliga naturvärdena, samt påverka viktiga översvämningssytor och bedöms medföra små till stora effekter. Planerad utveckling styrs dock av Gislaveds vision för 2040 (Gislaved 2040 – mötesplats vid Nissan) och ska ske med stor hänsyn till riksintressen och övriga befintliga värden.

Jämfört med nollalternativet medför planförslaget därmed ingen till mycket liten ytterligare påverkan på riksintressen för naturvård i form av Nissan och Natura 2000, Anderstorps Store Mosse, varför bedömningen är att planförslaget medför ringa till obetydliga konsekvenser för områden som omfattas av riksintresse för naturvård och Natura 2000.

Kommunen har i planhandlingen gjort följande ställningstaganden:

- Kommunen vill pröva möjligheten att inrätta kommunalt naturreservat för en del av Nissans östra strand i höjd med Vekenområdet
- Mossen ska fortsatt bevaras. Exploatering bör undvikas
- För de områden inom riksintresset Nissan nedströms Nissansjöarna, där pågående geologiska processer finns och som har bedömts ha ett högre skyddsvärde, ska riksintresset särskilt skyddas i planering, tillsyn, prövning, skötsel och exploatering
- Kommunen verkar för en omprövning av den ytmässiga omfattningen av riksintresset Nissan nedströms Nissansjöarna.

Upprättande av ett kommunalt naturreservat skulle kunna medföra positiva konsekvenser genom ett långsiktigt lokalt förankrat skydd av Nissan. En omprövning av riksintressets omfattning skulle dock kunna medföra negativa konsekvenser beroende på förändringens omfattning och syfte.

Riksintresse för kommunikation omfattar väg 26 och väg 27 samt MSA-yta för Jönköpings flygplats, vilka bedöms vara av högt värde på grund av deras lokala, regionala och nationella betydelse. Väg 26 och 27 är tydligt inkluderat i planförslaget och utöver en viss ökad trafikering av vissa delsträckor som kan uppstå i samband med det nya verksamhets- och industriområdet, förväntas ingen påverkan på riksintressena för kommunikationer i form av Väg 26 och 27.

MSA-yta för Jönköpings flygplats förväntas inte påverkas av planförslaget. Dock medför ytan en begränsning av byggnadshöjderna samt ett samrådskrav med berörd flygplats vid uppförande av höga byggnader (högre än 20 meter utanför och högre än 45 meter i tätorten). Planförslaget bedöms därmed medföra obetydliga konsekvenser för riksintresset.

Riksintresset för totalförsvaret antas inte påverkas av planförslaget. Dock medför även denna MSA-yta en begränsning av byggnadshöjder. Planförslaget medför därmed ingen eller en obetydlig konsekvens för riksintresset för totalförsvaret.

Samrådskravet kopplat till respektive MSA-yta har inarbetats i kommunens ställningstagande:

- Samråd med Försvarsmakten och Jönköping Airport ska ske vid detaljplaneläggning och bygglov av objekt som är 20 meter eller högre inom flygplatsens MSA-område (Minimum Sector Altitude). Det gäller även tillfälliga objekt som till exempel byggkranar som överstiger 20 meter.

Området för riksintressen för friluftsliv befinner sig på så pass stort avstånd till planområdet att ingen påverkan bedöms uppstå.

Skyddad natur

Utöver naturreservat och natura 2000-området Anderstorps Store mosse och vattenskyddsområde Båraryd och Slätteryd, finns inga utpekade skyddade områden inom planområdet. Anderstorps Store Mosse bedöms inneha höga värden. Mossen har tydligt inkluderats i planförslaget och kommunen har tagit hänsyn till befintliga värden och avser att bevara jordbruksmark och de gröna korridorerna som förbinder mossen med övriga grönområden. Även om planförslaget tar hänsyn till de gröna stråken så pekas verksamhets- och industriområden (V1 och V2) ut söder om Anderstorps Store Mosse, vilket kan medföra viss negativ påverkan på konnektivitet mellan Anderstorps Store Mosse och övriga grönytor och våtmarker. Bland annat kan dessa områden medföra ökad trafikering av väg 27 vilket ökar barriäreffekten och kan påverka konnektiviteten negativt. Jämfört med nollalternativet bedöms planförslaget medföra en ringa till obetydlig konsekvens. Genom de tydliga målen att bibehålla de befintliga gröna stråken, att utöka de grönbåa sambanden samt att långsiktig skydda jordbruksmarken, är även positiva konsekvenser tänkbara.

Vattenskyddsområdet innehar högt värde på grund av dess lokala betydelse för dricksvattenförsörjning. Området är tydligt skyddat genom de fastställda föreskrifter som fortsätter att gälla och har i planförslaget utpekats som område för natur och friluftsliv. Detta innebär att planförslaget inte medför någon påverkan på vattenskyddsområdet. Detta framgår även av kommunens ställningstagande:

- Kommunen verkar för att undvika nya etableringar inom vattenskyddsområdet.

Konsekvenser för vattenskyddsområdet bedöms därmed som obetydliga.

Strandskydd

Strandskyddet medför ett långsiktigt skydd av viktiga livsmiljöer längs ytvatten samt säkrar allmänhetens tillträde till ytvatten och bedöms därför ha högt värde. I planförslaget har LIS-områden utpekats, vilket medför exploatering för bostadsändamål intill Bråarpasjön och Fryebosjön söder om Anderstorp.

Exploatering och övriga ingrepp inom strandskyddet kräver dispens från skyddet enligt 7 kap. 18 § miljöbalken och bedöms medföra negativa konsekvenser genom möjlig förlust av de livsmiljöerna. Vidare inkluderar planförslaget nya cykelförbindelser som kan medföra ingrepp i strandskyddade områden längs med Nissan och Anderstorpsån, vilket kan innebära lokal negativ påverkan på strandmiljön. Dessutom utpekas bebyggelseytor intill både Nissan och Anderstorpsån i planförslaget. Jämfört med nollalternativet är LIS-områden även utpekade i tidigare planförslag varför exploatering av dessa områden inte skiljer sig åt mellan planförslaget och nollalternativet. I planförslaget har dock utpekade LIS-områden anpassats mot identifierade naturvärden vilket medför en förbättring jämfört med nollalternativet. De utpekade mångfunktionella bebyggelseytorna längs med Nissan i Gislaved och längs med Anderstorpsån i Anderstorp är redan exploaterade och planförslaget medför därmed ingen ytterligare påverkan på dessa livsmiljöer, så länge befintliga strandkanter bevaras i största möjliga mån. I övrigt utpekas Nissan och Anderstorpsån som viktiga gröna stråk och grön- och friluftslivsområden som måste bevaras.

Kommunen har följande ställningstagande avseende strandskydd:

- Vid förtätning och omvandling av bebyggelse i centrala lägen och som omfattas av strandskydd, ställer kommunen sig bakom hållbara samhällsutvecklingsprojekt som bidrar till flera bostäder, ökad tillgänglighet till stranden och stärker biologisk mångfald samt ger plats för skyddsåtgärder (översvämningsskydd).
- På avgränsade platser i mark- och vattenanvändningskartan där strandskydd anses inskränkt, kommer strandskyddat område att prövas för att minskas till att omfatta ett område med ett betydligt kortare avstånd från strandlinjen. Kommunen kommer därmed verka för att upphäva och reducera strandskyddat område vid detaljplanering som ligger i linje med intentioner och utpekande i denna plan.

Konsekvensen bedöms som obetydlig till måttlig baserat på de planerade förtätningar och anläggningar av nya cykelpassager inom strandskyddet, samt ovanstående ställningstaganden som förtydligar avsikten att minska strandskyddade områden.

Vid åtgärder inom strandskyddat område kan dispens från skyddet behöva sökas hos länsstyrelsen enligt 7 kap. 18 § miljöbalken. Detta behöver utredas vidare i ett detaljplaneskede.

Sammanfattande konsekvensbedömning:

Riksintressen

Värde: Högt

Effekt: Obetydlig till liten

Konsekvens: Obetydlig till måttligt negativ

Skyddad natur

Värde: Högt

Effekt: Obetydlig för särskilt utpekade områden

Konsekvens: Obetydlig

Strandskydd

Värde: Högt

Effekt: Obetydlig till liten negativ

Konsekvens: Obetydlig till måttligt negativ

Åtgärdsförslag

Genom undvikande av exploatering av strandskyddsområden i största möjliga mån, kan man bevara viktiga livsmiljöer och allmänhetens tillgång till vattenområden. Undantag gäller för utpekade LIS-områden, där enskilda prövningar mellan nytta för landsbygdsutveckling och strandskyddets syfte har avvägts noggrant.

Detsamma gäller även byggnation och exploatering i och i direkt anslutning till skyddade eller särskilt värdefulla områden som naturreservat och natura 2000-området Anderstorps Store Mosse. Genom att undvika exploatering av den typen kan man bevara viktiga miljöer samt spridningskorridorer och bidra till långsiktigt bevarande av biologisk mångfald.

Vid den ökade tillgängligheten av de befintliga grönområdena, som kommunen planerar för Anderstorps Store Mosse, måste särskild avvägning göras mellan samhällsnyttan och bevarande av känsliga miljöer.

Ekosystemtjänster

Avsnittet innehåller information om ekosystemtjänster. I följande konsekvensavsnitt finns en samlad översikt över miljöbedömningarna och påverkan på ekosystemtjänsterna samt hänvisning till de avsnitt där dessa beskrivs närmare.

Förutsättningar

Ekosystemtjänster beskriver hur naturen, ekosystemet omkring oss, levererar sådana tjänster som är värdefulla för oss människor. En ofta använd definition på ekosystemtjänster är att de är ekosystemens direkta och indirekta bidrag till människors välbefinnande. Ekosystemtjänster delas ofta upp i fyra kategorier enligt tabellen nedan.

Tabell 1. Ekosystemtjänster uppdelade i fyra kategorier.

Försörjande/Producerande tjänster	Till de försörjande/producerande ekosystemtjänsterna räknas bland annat produktion av livsmedel och medicinalväxter, bioenergi, skogsråvaror som virke, pappersmassa och bioenergi samt produktion av dricksvatten.
Reglerande tjänster	Till de reglerande ekosystemtjänsterna räknas bland annat pollinering genom insekter, skadedjursreglering, fröspridning, omsättning av avfall och avlopp med återföring av närsalter, rening av vatten, flödesutjämning av regn- och smältvatten, luftrening och luftväxling av stadsluft ("stadsbris").
Kulturella tjänster	Till de kulturella brukar räknas bland annat hälsoaspekter från naturrekreation, fritidsupplevelser, estetiska värden, undervisning och kunskap samt tysta områden.
Understödjande tjänster	De understödjande tjänsterna fungerar som grund för att de andra ekosystemtjänsterna ska kunna fungera. Till de understödjande tjänsterna räknas bland annat biologisk mångfald, storskaliga vatten- och näringscykler, jordformation och fotosyntes.

Under 2021 genomförde kommunen en ekosystemtjänstkartering. Denna ligger till grund för ett antal ställningstaganden som ingår i samrådshandlingen:

- Kommunen kommer i fortsatt planering, projektering och skötsel, utveckla och säkerställa de utpekade viktiga områdena och strukturer för biologisk mångfald. Därtill behöver de utpekade sambanden mellan områdena stärkas.
- I fortsatt planering, genomförande och skötsel verkar kommunen för att säkerställa och tillgängliggöra multifunktionella bostadsnära grön- och vattenytor, grönområden och parker för rekreativa och ekologiska värden.
- I fortsatt planering, genomförande och skötsel, kommer kommunen säkerställa strategiska grönytor för framtida dagvattenhantering som kan översvämmas vid skyfall.
- Grönytor i tätortsnära områden bör stärkas för ökad pollinering och biologisk mångfald. Dessa är: artrika vägkanter, blottad sand, mosaikartade landskap, skyddsvärda träd, blommande träd och buskar och naturlig betesmark. Kommunen verkar för att utveckla grönytor i tätortsnära områden i samband med projektering och skötsel av allmän plats och i samfälligheter kommunen är del i
- Kommunen vill säkerställa och utveckla friluftsområden så att kultur- och naturvärden samt biologisk mångfald bibehålls eller förstärks
- Områden som är viktiga för dricksvattenförsörjning ska säkerställas.

Konsekvenser

Konsekvenser kopplade till olika ekosystemtjänster redovisas sammanfattande i tabellen nedan. Utöver denna sammanställning hanteras teman relaterade till ekosystemtjänsterna i olika avsnitt i kapitel 2, Effekter och konsekvenser, vilket också anges i tabellen.

Tabell 2. Sammanfattning av ekosystemtjänster, miljöbedömning samt hänvisning till avsnitt där ekosystemtjänsterna behandlas vidare.

Ekosystemtjänster	Behandlas i avsnitt	Miljöbedömning/påverkan
Försörjande		
Dricksvatten	Vattenmiljö	Dricksvattenförsörjning från såväl ytvattentäcker som grundvattenmagasin möjliggörs genom en rad ekosystemtjänster, där vatten bland annat fördröjs, infiltreras och renas. Detta sker i flera olika ekosystem och är ett tydligt exempel på hur betydelsefulla ekosystemtjänsterna är för ett fungerande och välmående samhälle. Det förekommer industrier som arbetar/arbetat med klorerande lösningsmedel i framför allt Anderstorp. Dessa har en negativ påverkan på grund- och dricksvatten. Ett av kommunens ställningstagande i samrådshandlingen

		är att områden som är viktiga för dricksvattenförsörjning ska säkerställas.
Skogsbruk	Naturmiljö	<p>Skogen är en naturresurs som bland annat bidrar med flera reglerande ekosystemtjänster såsom att dämpa buller, rena luft och vatten, reglera temperatur och infiltrera nederbörd. En annan reglerande ekosystemtjänst är skogsmarkens förmåga att binda koldioxid och fungera som kolsänka. Skogen utgör habitat för växter, djur och andra organismer, vilket är exempel på stödjande ekosystemtjänster. Produkter från skogen såsom virke, bränsle, vilt, svamp och bär är alla exempel på försörjande ekosystemtjänster. Skogen levererar också en rad kulturella tjänster såsom möjlighet till rekreation och friluftsliv som genererar bättre hälsa och välbefinnande.</p> <p>En del skogsmark kommer att tas i anspråk genom fördjupningen av översiktsplanen, vilket har en negativ påverkan på skog som ekosystemtjänst. För att minska denna påverkan bör skogsnäringen så långt som möjligt skyddas för intrång.</p>
Jordbruk	Hushållning med naturresurser	<p>Jordbruksmark är en naturresurs som består med flera olika ekosystemtjänster. Jordbrukslandskapet levererar både producerande tjänster i form av livsmedel och foder samt kulturella tjänster såsom möjlighet att uppleva kulturmiljöer kopplade till jordbruket och möjlighet till rekreation. Naturmiljön i odlingslandskapet utgör också habitat för växter samt djur och fungerar som spridningskorridorer för många arter i landskapet, vilket är exempel på stödjande ekosystemtjänster. Till de stödjande tjänsterna räknas också fotosyntes, bildning av jordmån och biogeokemiska kretslopp, utan vilka jordbruk inte kan bedrivas. Reglerande ekosystemtjänster som exempelvis fördröjning av nederbörd, grundvattenbildning och koldioxidbindning tillhandahålls också i odlingslandskapet.</p> <p>Planförslaget innebär ingen negativ påverkan på jordbruk, då utvecklingsinriktningen anger att ytor för jordbruksmark ska bevaras och utvecklas.</p>
Jakt		Planen har ingen särskild påverkan på jakt.
Reglerande		
Rening av luft	Luft	Planförslaget innebär en minskning av skogsmark, vilket gör att skogens rening av luft minskar något.
Klimatreglering/ kolbindning	Vattenmiljö, Naturmiljö och	Ytvattnet och våtmarker som finns inom planområdet som kan bidra till klimatreglering i tätorten bedöms inte påverkas av planförslaget.

	Hushållning med naturresurser	Genom att planförslaget innebär en viss minskning av skogsmark och våtmarker påverkas möjligheten att binda koldioxid i skogs- respektive våtmark negativt.
Rening av vatten	Vattenmiljö och Naturmiljö	Genom att planförslaget innebär exploatering med hårdgjorda ytor, samt en viss minskning av skogs- och våtmarker kan rening av vatten påverkas negativt. Negativa effekter motverkas genom krav på dagvattenhantering (fördröjning / rening). Planförslaget bedöms ha en viss negativ påverkan på rening av vatten.
Pollinering		Genom att bevara samt förstärka gröna stråk i städerna, kan påverkan på pollinering vara liten negativ, obefintlig eller liten positiv.
Bullerdämpning	Buller	Skog är bullerdämpande. Planerad avverkning bedöms minska de bullerdämpande effekterna.
Erosionskontroll*		Planen antas inte påverka erosionskontrollen.
Temperatur-reglering	Naturmiljö och Hushållning med naturresurser	Skogen bidrar med reglering av temperatur. Eftersom planförslaget innebär en minskning av skogsmark, antas ekosystemtjänsten påverkas negativt.
Kulturella		
Rekreation/friluftsliv	Rekreation, friluftsliv samt stads- och landskapsbild	Planen kan delvis innebära en negativ påverkan på rekreation och friluftsliv i och med att oexploaterad mark tas i anspråk. Dock finns det fortsatt gott om utrymme för rekreation och friluftsliv inom planområdet.
Visuella upplevelser	Rekreation, friluftsliv samt stads- och landskapsbild	De visuella upplevelserna kan påverkas olika beroende på framtida utformning av exempelvis utredningsområde för verksamheter mellan Anderstorp och Gislaved. Detsamma gäller ytor i stadsmiljöerna, där det planeras ny byggnation.
Kulturarv	Kulturmiljö	Påverkan kan ske där omvandlingsområden innehåller kulturvärden. Dock bedöms inte planen medföra en negativ påverkan, utan det kan innebära en viss positiv effekt genom förbättrad tillgänglighet.
Stödjande		
Biologisk mångfald	Naturmiljö	Planen anses inte innebära några stora konsekvenser för biologisk mångfald. Planförslaget bedöms bidra till en tydligare grönstruktur och tydligare inriktning med prioritering av blå och gröna stråk, vilket är positivt för bibehållande av biologisk mångfald.
Habitat	Naturmiljö och Vattenmiljö	Planen kan ha en liten negativ påverkan på habitat i och med att skogsmark / våtmarker tas i anspråk i varierande grad.

* Jorderosion innebär bortförel av jord med vind eller vatten. Viktiga faktorer som påverkar erosion är markegenskaper, lutning, vegetation och nederbörd. Negativa effekterna på ekosystemen av jorderosion finns både på platsen (förlorad bördighet), avkastningspotential och organiskt material, liksom utanför det lokala planet i framför allt vattenekosystem. Detta i sin tur kan påverka andra ekosystemtjänster.

Åtgärdsförslag

Åtgärdsförslag kopplade till ekosystemtjänster presenteras översiktligt under respektive miljöavsnitt som hänvisas till i tabell 2. De ställningstaganden som kommunen har angett i planhandlingen bör följas för att den negativa påverkan på ekosystemtjänsterna ska bli så liten som möjligt. Kommunen har även angett följande ställningstagande som kan utvecklas och konkretiseras till ytterligare åtgärdsförslag:

- Kommunen vill säkerställa och utveckla friluftsområden så att kultur- och naturvärden och biologisk mångfald bibehålls eller förstärks.
- Grönytor i tätortsnära områden bör stärkas för ökad pollinering och biologisk mångfald. Dessa är: artrika vägkanter, blottad sand, mosaikartade landskap, skyddsvärda träd, blommande träd och buskar och naturlig betesmark. Kommunen verkar för att utveckla grönytor i tätortsnära områden i samband med projektering och skötsel av allmän plats och i samfälligheter kommunen är del i.
- I fortsatt planering, genomförande och skötsel verkar kommunen för att säkerställa och tillgängliggöra multifunktionella bostadsnära grön- och vattenytor, grönområden och parker för rekreativa och ekologiska värden.
- För att minska risk för hög värme, minska luftföroreningar, dämpa buller samt fördröja och rena dagvatten, kommer kommunen i fortsatt planering verka för en ökad mängd grönska, träd och buskar.

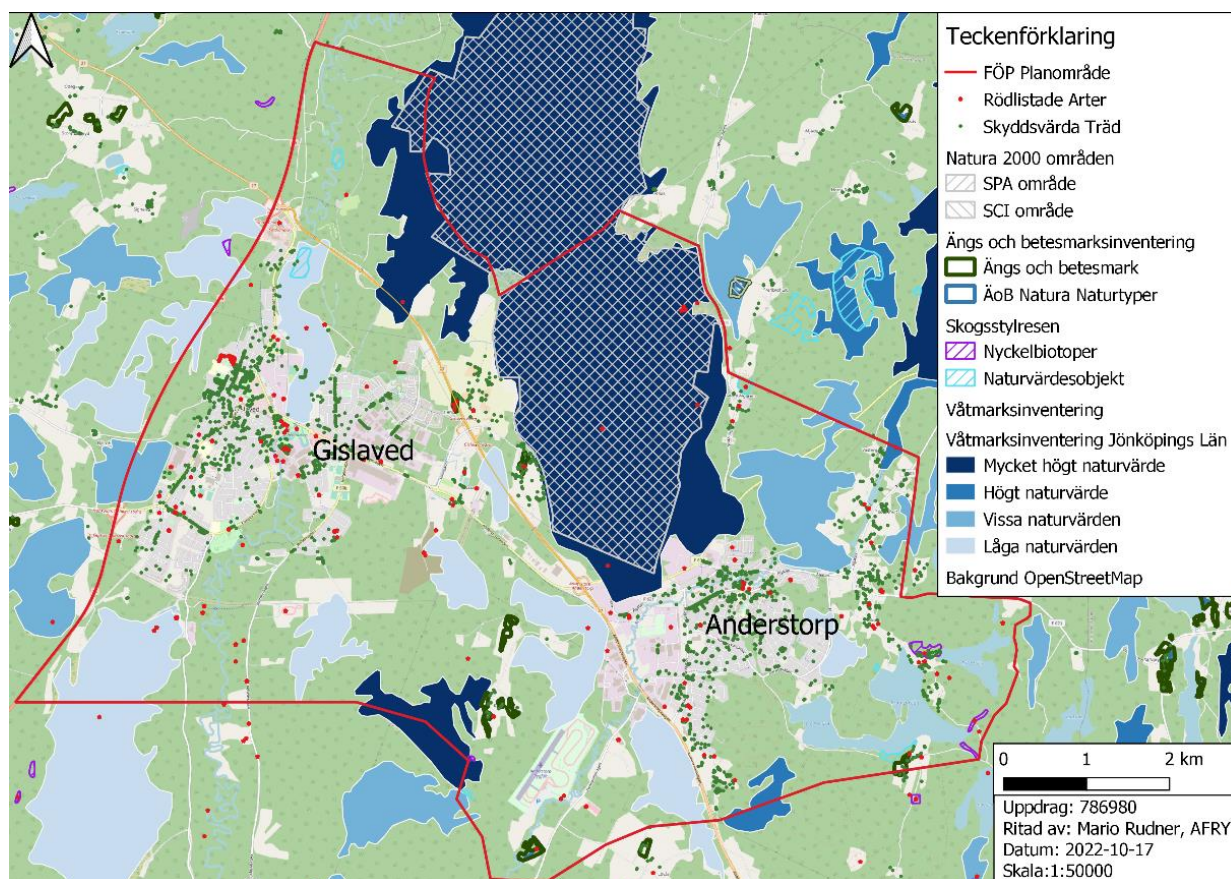
Naturmiljö

Förutsättningar

Planområdet är ett exploaterat område med två tätorter och ett flertal verksamheter. Utanför tätorterna utgörs planområdet till stor del av öppen våtmark som är delvis bevuxen med och omgiven av tall- och granskog. Inom planområdet förekommer även enstaka inslag av åkermark och övrig öppen mark, se Figur 13 nedan. Det finns dessutom ett flertal skogsområden i planområdet som har klassats med hög produktivitet och även ett flertal skogliga värden, såsom nyckelbiotoper. Nissan och Anderstorpsån, samt mindre vattendrag som rinner genom planområdet, är viktiga spridningskorridorer mellan de olika grönområdena som finns inom planområdet.

Den västra delen av planområdet utgörs till stor del av exploaterade urbana miljöer i Gislaved med speedwaybanan sydöst om Gislaved. De exploaterade områdena sträcker sig såväl söderut, parallellt med väg 26, samt österut längs med väg 27 mot Anderstorp i östra delen av planområdet. Söder om Anderstorp finns Anderstorps motorbana och en privat flygplats. Centrala delar av planområdet utgörs av Anderstorps Store Mosse som har höga naturvärden.

Inom planområdet finns bland annat utpekade skogliga nyckelbiotoper (runt Fryebosjön) samt utpekade ängs- och betesmarker (bland annat söder om Anderstorps motorbana), se Figur 13.

Figur 13. Karta med naturvärden som skyddsvärda träd, rödlistade arter, skogliga nyckelbiotoper och naturvärdesobjekt samt resultat från ängs-, betesmark- och våtmarksinventeringen. Planområdet anges av röd markering.

Skogar är viktiga kolsänkor, eftersom vegetationen binder koldioxid och agerar som en klimatreglerande ekosystemtjänst. Även våtmarker bidrar med ett flertal ekosystemtjänster, bland annat som kolsänka, vilket särskilt gäller för torvbildande våtmarker som Anderstorps Store Mosse.

Våtmarker

Landskapet möjliggör ett flertal våtmarker. Våtmarker definieras som områden där vatten finns under en stor del av året. Vatten kan finnas såväl under, nära eller i markytan. Vidare kan våtmarker vara överväxta av skog och övrig vegetation. Våtmarker är hydrologiskt känsliga områden som bidrar med flera till exempel viktiga fågelhabitat, medan grunda vattenområden och dammar är viktiga leklokaler för grodor och salamandrar (SLU ArtDatabanken, 2020b).

Ett flertal våtmarker som har utpekats i länsstyrelsens våtmarksinventering (VMI) finns inom planområdet, se Figur 13. Två våtmarker har klassats med mycket högt naturvärde och en med högt naturvärde, medan de flesta har klassats med vissa eller låga naturvärden. Naturvärdesklassning i VMI redovisar såväl bevarandevärde som relativ ostördhet av respektive våtmark. Dock kan även våtmarker med vissa och låga naturvärden hysa vissa natur- och/eller kulturvärden och vara av lokal

betydelse för biodiversitet. Skogsmossen som ligger söder om Anderstorp har klassats med höga naturvärden, medan Flymossen (3 kilometer sydost om Gislaved) och Anderstorps Store Mosse har klassats med mycket höga naturvärden. Brånamosen samt ytterligare tre mossar har bedömts innehålla vissa naturvärden medan resterande klassades med låga naturvärden.

Söder om Gislaved finns även en anlagd våtmark (Rastadammarna) i anslutning till reningsverket som hyser ett rikt fågelliv (Gislaveds kommun, 2021).

Naturresevat och Natura 2000 – Anderstorps Store Mosse

Anderstorps Store Mosse är ett av Sveriges största och mest värdefulla myrmarksområden som sträcker sig över nästan 2 000 hektar (Gislaveds kommun, 2021). Området restaurerades mellan 2010-2015, då det tidigare avvattnades genom många diken. Detta gjordes bland annat genom att dämna diken och platta ut plintar för att skapa förutsättningar för levande och växande vitmossa.

Anderstorps Store Mosse är ett naturresevat och stora delar är utpekade som Natura 2000-område enligt art- och habitatdirektivet och fågeldirektivet. Området är utpekade kärr samt förekomst av ett flertal fåglar som trana (*Grus grus*), ljunpipare (*Pluvialis apricaria*), grönbena (*Tringa glareola*), nattskärre (*Caprimulgus europaeus*) med flera (Länsstyrelsen i Jönköpings län, 2006-04-02, reviderad 2016-12-12).

Anderstorps Store Mosse är ett myrkomplex med välvda mossar med små gölsystem, sluttande och breda kärrdråg, randskog och fastmarksholmar med äldre skog. Stora myrkomplex som detta har mycket stor betydelse för bevarande av biologisk mångfald knuten till växt- och djurliv, framför allt fågelliv (Länsstyrelsen i Jönköpings län, 2006-04-02, reviderad 2016-12-12).

Naturresevat Anderstorps Store Mosse bildades 2009 och omfattar 1 937 hektar. Länsstyrelsen har fastställt ett flertal föreskrifter enligt 7 kap. 5 § miljöbalken, se Figur 14.

Det är inte tillåtet att

- bedriva skogsbruk eller på annat sätt skada eller transportera bort hela eller delar av levande eller döda träd eller buskar. Undantag gäller i siktgator vid befintliga jaktorn.
- Borra, gräva, schakta etc. eller utföra annan mekanisk markbearbetning.
- Anlägga upplag av något slag.
- Dika eller dikesrensa.
- Bedriva täkt av något slag.
- Uppföra eller anlägga byggnader, parkeringsplatser, campingplatser, markledningar, luftledningar, master, antenner, vägar, leder, broar eller spång. Undantag finns för underhåll av befintliga jaktorn och befintliga ledningar.
- Framföra motordrivet fordon med undantag för mindre fordon som inte skadar mossen, för uttransport av fällt vilt och för snöskoter i vintertid vid skidspårning.
- Plantera främmande arter.
- Använda kemiska bekämpningsmedel, kalk eller andra växtnärsämnen.
- Uppföra stängsel eller annan hägnad.
- Jaga fågel.

Figur 14. Skyddsbestämmelserna inom Naturreservat Anderstorps Store Mosse, Länsstyrelsen i Jönköpings län, 2009.

Gröna stråk och kilar inom planområdet

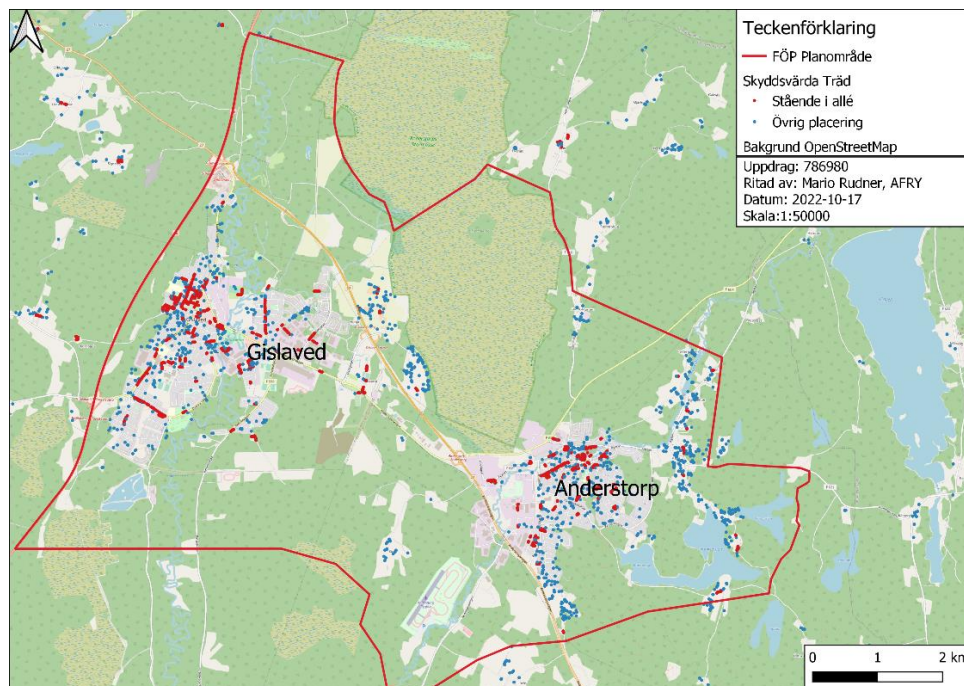
Kommunen har identifierat gröna stråk och kilar, vilka är sammanhängande naturmiljöer och viktiga förbindelser för det gröna sambandet både i och utanför planområdet, se kartan med planförslagets utvecklingsinriktning (Figur 5). Kommunen har dessutom identifierat särskilt känsliga områden som bland annat omfattar Nissan och dess närområde.

I västra kanten av planområdet drar sig ett tall-, gran- och barrblandskogsområde med inslag av öppen våtmark söderut längs med väg 26. Anderstorps Stormosse är en ytterligare grönkil som ligger centralt i planområdet och fortsätter norrut utanför plangränsen. Sydväst om väg 27 finns ytterligare en grönkil som bland annat omfattar Flymossen. I sydöstra delen av planområdet, söder om Svarvaretorsjön och Bråarpasjön, har en grönkil identifierats som till största delen består av skogsmark med inslag av åkermark och våtmarker. Även den anlagda våtmarken vid Gislaveds reningsverk, som ansluter till rastmossen, har identifierats som en viktig del i det grönbåda samband som kommunen vill uppnå.

Av central betydelse för det gröna sammanhanget i området, är de två vattendragen Nissan och Anderstorpsån som rinner genom planområdet. Nissan med omgivande skogsområde är en viktig spridningskorridor är norr och söderut genom planområdet samt mellan de olika identifierade gröna kilarna. Nissan är även av särskild betydelse som ett grönområde/grönstråk i Gislaveds tätort, därför har stora delar av grönområdet planlagts sedan tidigare. Anderstorpsån fyller samma syfte i Anderstorp och anknyter till områden nordöst och söder om planområdet. Utöver vattendragen har flera viktiga samband mellan grönområden i och utanför planområdet identifierats. Dessa redovisas med gröna pilar och gröna områden i utvecklingsinriktningsskarta.

Värdefulla/skyddsvärda träd

Kommunen genomförde en inventering av värdefulla träd i Gislaved och Anderstorp under 2011–2012 i samband med Naturvårdsverkets *Åtgärdsprogram för skyddsvärda träd i kulturlandskapet*. Inom planområdet har ett tusental skyddsvärda träd rapporterats, se kartbild Skyddsvärda träd i planområdet. Bland annat identifierades särskilt stora ekar med omkrets över 500 centimeter som även skulle klassas som jätteträd. Ett flertal träd står även i alléform, vilket medför att de kan omfattas av det generella biotopskyddet enligt 7 kap. 11 § miljöbalken.

Figur 15. Skyddsvärda träd i planområdet.

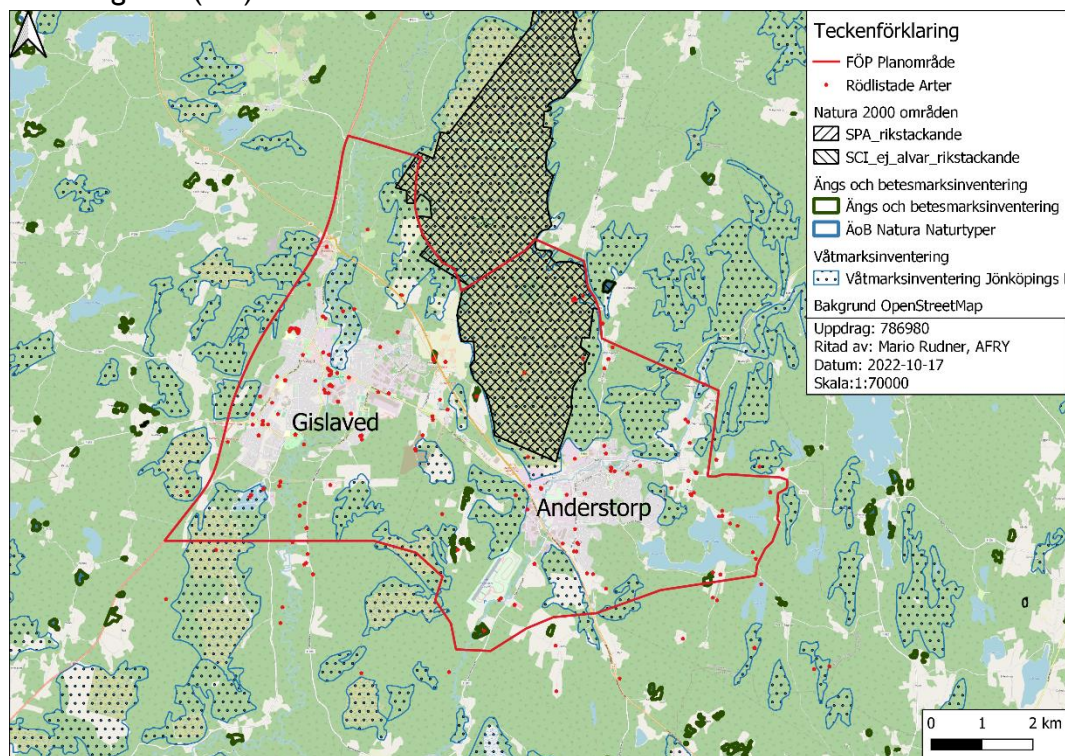
Skyddade och rödlistade arter

Skyddade arter är arter som är skyddade med stöd av olika nationella och internationella lagar. Rödlistan är en nationell sammanställning av förekomsten av samtliga svenska arter och används som bedömningsgrund för vilka arter som bör fridlysas. Rödlistan innebär ingen skydd av arter i sig, men anger hotgraden för respektive art. I artskyddsförordningen (2007:845) listas arter som Sverige har ansvar för att se till att deras bevarandestatus når en gynnsam nivå genom att exempelvis skydda dess livsmiljöer och genom fridlysning av art.

Nedan följer en kort sammanfattning av rödlistade arter inom och i anslutning till planområdet som rapporterades i den nationella databasen (ArtDatabanken) mellan 2000-2021.

Huvudsakligen har rödlistade fåglar rapporterats som skyddas enligt 4 och 6 §§ artskyddsförordningen, men även några växter, fiskar och en fjäril. Totalt rapporterades 120 rödlistade arter, varav många observerades i

närheten av ytvatten och våtmarker. Bland de rapporterade arterna finns bland annat särskilt hotad ål (CR – akut hotad), roskarl (EN - starkt hotad) och skogsalm (CR).

Figur 16. Rapporterade fynd av rödlistade arter runt Gislaved och Anderstorp.

Naturvärdesinventeringar

En naturvärdesinventering (NVI) av närområdet kring Nissan i centrala Gislaved har genomförts inför upprättandet av FÖP:en. NVI:en visade flera naturvärdesobjekt med höga (NV-klass 2), påtagliga (NV-klass 3) och vissa naturvärden (NV-klass 4) samt områden med främmande och invasiva arter (NV-klass 5), se figur 17. Naturvärden är framför allt knutna till Nissans svämzoner i kombination med äldre träd. De högsta naturvärdena finns framför allt i relativt ostörda och mindre tillgängliga områden. Stora delar av inventeringsområdet skulle kunna klassas som lövsumpskog 9080 (Natura 2000-typ), varför varsamhet om området rekommenderas av inventerare. Vidare har flera rödlistade och fridlysta arter påträffats, se tabell nedan. I tabell på följande sida redovisas en sammanställning av identifierade naturvårdsobjekt.

Områden med höga naturvärden (objekt Gi 01 och Gi 02) är relativt opåverkade. Gi 01 är en mosse med lågkärr under bildning med en liten ö med grövre träd, där bland annat skyddade arter (snok och groddjur) har påträffats. Det andra objektet (Gi 02) är en naturlig almsumpskog med kolossrötter samt inslag av äldre träd med bohål och en väldigt hög naturlighet.

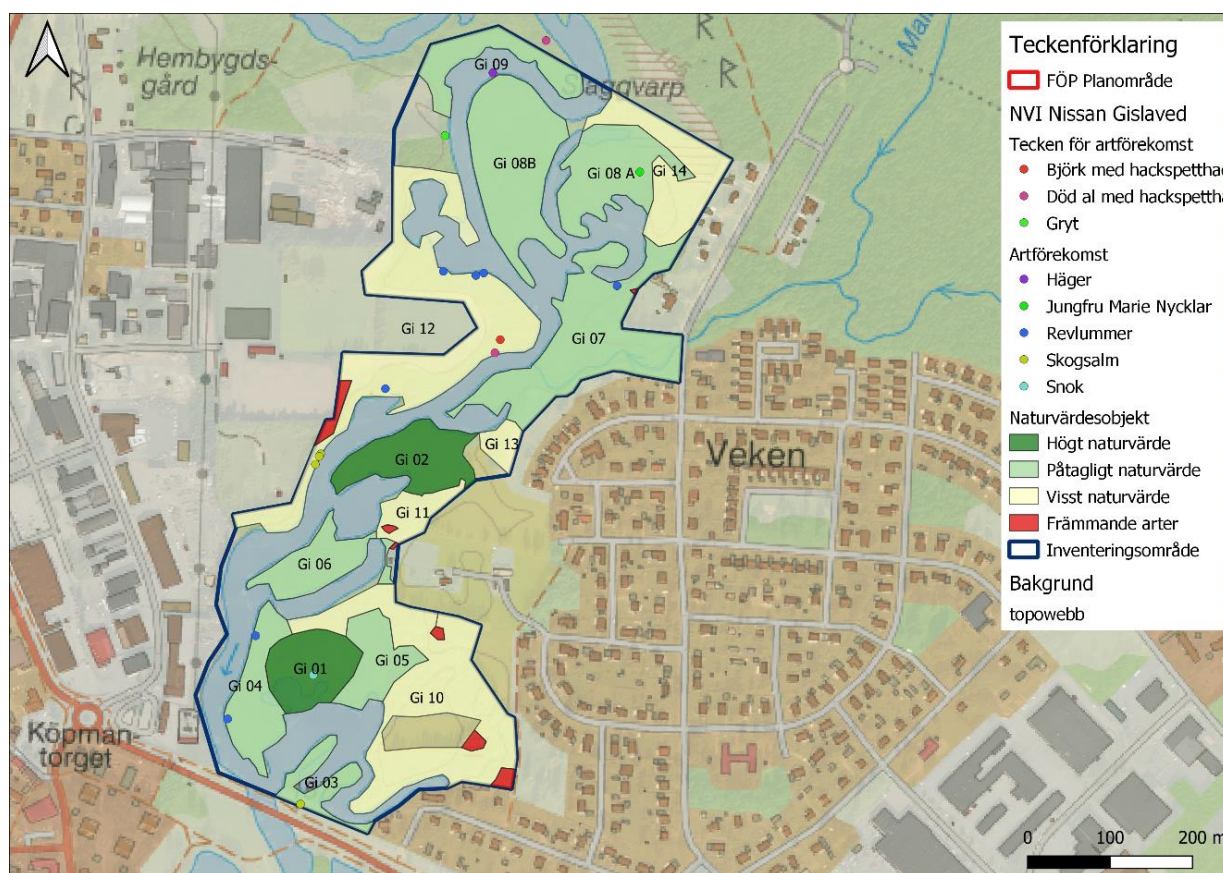
Inventering av Nissan ingick inte, men en preliminär bedömning tyder på ett påtagligt naturvärde, vilket grundas i dålig konnektivitet i vattendraget, såväl upp- som nedströms. I inventeringen resoneras det dock kring att naturvärdesklassning möjligtvis kan höjas till klass 2, höga naturvärden, under beaktande av artförekomsten i Nissan, som omfattar skyddade och sällsynta kungsfiskare.

Tabell 3. Skyddade och rödlistade arter inom inventeringsområdet

Art	Skyddad enligt	Rödlistekategori
Snok	4 & 6 §§ artskyddsförordningen	Livskraftig (LC)
Groda	4 & 6 §§ artskyddsförordningen	
Gråhäger	4 & 6 §§ artskyddsförordningen	LC
Skogsalm	Ej tillämpligt	Akut hotad (CR)
Jungfru Marie nycklar	7 & 8 §§ artskyddsförordningen	LC
Hackspett	4 & 6 §§ artskyddsförordningen	Beroende på underart LC-RE (nationellt utdöd)
Revlummer	7, 8 och 9 §§ A artskyddsförordningen	LC

Tabell 4. Sammanställning av identifierade naturvårdsobjekt

Objekt nr.	Biotoptyp	Naturvärdesklass	Beskrivning
Gi 01	Våtmark	NV-klass 2	Mosse under bildning. Skyddade arter
Gi 02	Skog och träd	NV-klass 2	Alsumpskog
Gi 03	Skog och träd	NV-klass 3	Alsumpskog
Gi 04	Skog och träd	NV-klass 3	Alsumpskog
Gi 05	Skog och träd	NV-klass 3	Alsumpskog med våtmarker
Gi 06	Skog och träd	NV-klass 3	Alsumpskog
Gi 07	Skog och träd	NV-klass 3	Alsumpskog
Gi 08 A och B	Skog och träd	NV-klass 3	Alsumpskog
Gi 09	Skog och träd	NV-klass 3	Alsumpskog

Figur 17. Naturvärdesklassning av Nissans närområde i centrala Gislaved © AFRY.

Konsekvenser

Planområdet omfattar naturmiljö som bedömts vara av högt värde, som de olika inventeringarna visar. Planområdet omfattar bland annat värdefulla våtmarker, ängs- och betesmarker, skogliga nyckelbiotoper och naturvärdesobjekt samt Natura 2000-området Anderstorps Store Mosse.

Planförslaget medför bland annat att bebyggelse inom tätorterna ska förtätas, medan industrier och andra verksamheter långsiktigt ska flyttas till ett utpekade utredningsområde för industrier och verksamheter mellan Gislaved och Anderstorp, vilket skulle kunna medföra en exploatering av nuvarande naturmiljöer. I övrigt medger planförslaget en viss utökning av jordbruket och pekar ut områden för exploatering för bostadsändamål både i och i anslutning till befintliga tätorter. Detta innebär ianspråktagande av befintliga naturmiljöer, vilket kan medföra stora effekter i form av långsiktig förlust av dessa miljöer. Även utbyggnad av förbindelsen mellan väg 26 och Anderstorp genom en förlängning av väg 604, medför ianspråktagande av naturmiljöer med negativa effekter. Planen redovisar och tydliggör dock betydelsen av de gröna korridorerna vilket tydliggör kommunens intention att bevara sambandet mellan de olika grönområdena, samt de särskilt värdefulla och ekologiskt känsliga områdena. Ett upprättande av ett kommunalt naturreservat intill Nissan bedöms särskilt kunna medföra positiva effekter. Detta framgår även av kommunens ställningstagande i planhandlingen:

- Kommunen kommer i fortsatt planering, projektering och skötsel, utveckla och säkerställa de utpekade viktiga områdena och strukturer för biologisk mångfald. Därtill behöver de utpekade sambanden mellan områdena stärkas.
- Grönytor i tätortsnära områden bör stärkas för ökad pollinering och biologisk mångfald. Dessa är: artrika vägkanter, blottad sand, mosaikartade landskap, skyddsvärda träd, blommande träd och buskar och naturlig betesmark. Kommunen verkar för att utveckla grönytor i tätortsnära områden i samband med projektering och skötsel av allmän plats och i samfälligheter kommunen är del i.

Jämfört med nollalternativet medför utpekande av verksamhetsområden/undersökningsområden för verksamheter och anslutning av väg 604 till väg 26 ingen ytterligare påverkan på naturmiljön, då dessa även genomförs i nollalternativet. För förlängning av väg 604 har dock en större yta utpekats, för att säkerställa möjligheten till anpassningar i senare skede då ingen exakt dragning av vägen finns framtagna ännu. Utökad exploatering för bostadsändamål, sker till stor del på redan planlagda områden, och har därmed till stor del utpekats tidigare och medför därmed inte heller en ytterligare påverkan jämfört med nollalternativet.

LIS-områdenas omfattning har minskat jämfört med tidigare planlagda områden på grund av identifierade naturvärden vilket medför en förbättring jämfört med nollalternativet.

Utpekade bostadsområden och undersökningsområden för bostäder som inte förekommer i tidigare planförslag, exempelvis bostadsområde B9, kan

medför ianspråktagande av befintliga naturmiljöer och bedöms därmed medföra måttliga effekter, varför den slutliga bedömningen för naturmiljön är att planförslaget kan medföra stora negativa konsekvenser, samt delvis positiva konsekvenser genom minskning av LIS-områden och möjlighet av ett ytterligare skyddat område i form av ett kommunalt naturreservat.

Våtmarker

Planförslaget medför delvis förlust av och ingrepp i flera utpekade våtmarker. Det utpekade verksamhetsområdet mellan Gislaved och Anderstorp medför förlust av Gröne Mosse och stora delar av Stötabomossen. Den sistnämnda och Rastamossen påverkas även av förlängningen av väg 604. Utpekade bostadsområden och undersökningsområden för bostäder runt Anderstorp kommer också att delvis medföra förlust av två våtmarker med låga och vissa naturvärden enligt VMI. Ytterligare förlust av en våtmark med låga värden sker inom verksamhetsområdet längs med Reftelevägen. Även om dessa våtmarker har bedömts inneha låga/vissa naturvärden i VMI, kan dessa våtmarker tillhandhålla viktiga ekosystemtjänster som till exempel habitat och vattenrening och -fördröjning.

Våtmarker med mycket höga och höga naturvärden har till huvudsaklig del utpekats som område för natur och friluftsliv, vilket medför att dessa kommer att värnas på grund av deras betydelse för natur- och friluftsentressen vilket leder till en svag positiv effekt. Kommunen har dessutom avsikten att värna deras befintliga våtmarker vilket framgår av deras ställningstagande.

Jämfört med nollalternativet är påverkan på våtmarker i stort sett oförändrad med undantag av utveckling av de i FÖP:en utpekade bostadsområden/undersökningsområden för bostäder, exempelvis norr om Anderstorp. För våtmarker bedöms planförslaget därför kunna medföra såväl en liten negativ konsekvens som en positiv konsekvens under förutsättning att våtmarker faktiskt bevaras.

I planhandlingen har kommun gjort följande ställningstagande med avseende på våtmarker:

- Kommunen ska värna om befintliga våtmarker

Naturreservat och Natura 2000

Naturreservatet Anderstorps Store Mosse har en tydlig och central plats i planförslaget och ska fortsatt bevaras. Kommunen medger att Mossen ska undantas exploatering, men att en förbättrad tillgänglighet av områden eftersträvas av kommunen. Som beskrivits i föregående kapitel om riksintressen bedöms planförslaget medföra ringa till obetydliga konsekvenser för Natura 2000-området Anderstorps Store Mosse. Söder om Anderstorps Store har en särskild grönyta utpekats, där eventuella tillgänglighetsökande åtgärder kan genomföras utanför det skyddade området. Utveckling av detta område för att öka tillgängligheten ska dock genomföras med stor hänsyn till

de skyddade naturvärdena, och kräver en noggrann avvägning mellan ökad tillgänglighet och eventuell påverkan på Natura 2000- området. Åtgärder som på ett betydande sätt kan påverka eller störa Natura 2000- områden är dessutom tillståndspliktiga, så en särskild tillståndsprövning enligt 7 kapitel 28 a§ miljöbalken kan behövas för dessa åtgärder.

Sammanfattande konsekvensbedömning

Värde: Högt

Påverkan/Effekt: Måttlig negativ, delvis positiv

Konsekvens: Stor negativ

Åtgärdsförslag

Behovet av naturvärdesinventeringar ska utredas i samband med detaljplanering och rekommenderas särskilt för exploateringsområden med bestånd av relativt opåverkade naturmiljöer, exempelvis för det utpekade undersökningsområdet för industrier och verksamheter längs Anderstorpsvägen och bostadsområden norr om Anderstorp. Där ska även hänsyn tas till förekomst av rödlistade och skyddade arter samt områden som hyser naturvärden eller kan vara av särskild betydelse som spridningskorridor mellan de olika naturområden.

Vid utveckling av områden i anslutning till Anderstorps Store Mosse måste en särskild och mycket noggrann avvägning ske mellan ökad tillgänglighet och eventuella möjliga negativa effekter för mossen. Det måste även utredas om dessa åtgärder kan omfattas av tillståndsplikten enligt 7 kap 28a § miljöbalken som kräver en noggrann miljöbedömning av planerade åtgärder.

Vattenmiljö (inklusive yt- och grundvatten)

I detta avsnitt redovisas vattenmiljöer inklusive utpekade vattenförekomster som förekommer inom FÖP-området samt miljöpåverkan som planförslaget kan medföra. Avsnittet behandlar förutsättningar och påverkan på vattenmiljöer med fokus på vattenverksamhet och miljöernas kvalitet utifrån systemet med miljö kvalitetsnormer (MKN) för kemisk och ekologisk status. Vattenekosystemen bidrar till biodiversiteten i landskapet. God vattenkvalitet är dock en förutsättning för att höga värden ska förekomma.

Ytvatten som finns inom planområdet bidrar med en rad ekosystemtjänster, försörjande (exempelvis livsmedel), kulturella (exempelvis rekreation, undervisning), reglerande (exempelvis klimatreglering, upptagning och nedbrytning av näringsämnen) och stödjande (exempelvis upprätthållande av biodiversitet och konnektivitet av habitat).

Välfungerande ekosystem är en viktig bas för ett robust välfungerande samhälle och framför allt förmågan att kunna återgå till normalläge efter en kris. Naturliga vattenmiljöer kan normalt omhänderta och fördröja stora nederbördsmängder och därmed minska dess negativa effekter. Vattenmiljöer bidrar starkt till kommunens attraktionskraft för turism, rekreation och friluftsliv. De kan också utgöra grunden för företagande av olika slag.

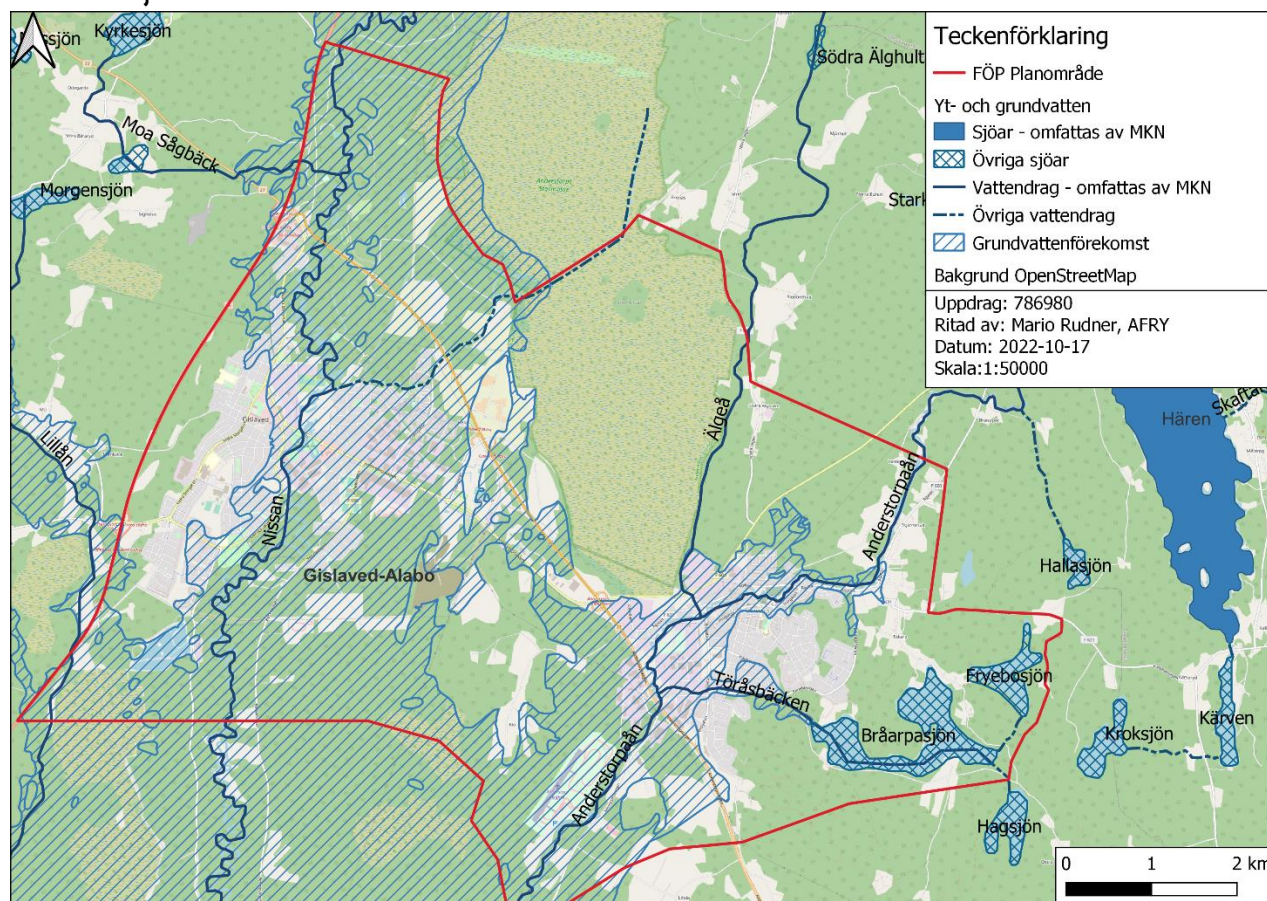
Inom EU-samarbetet antog alla länder år 2000 ramdirektivet för vatten. Direktivet har implementerats i svensk lagstiftning genom vattenförvaltningsförordningen (SFS 2004:660). Arbetet som rör förordningen brukar kallas "vattenförvaltningen". Vissa ytvatten och grundvattenområden har beslutats utgöra så kallade vattenförekomster, vilka omfattas av MKN. MKN anger den miljö kvalitet som ska uppnås eller råda i ytvattenförekomster normalt senast år 2027 och delas upp i ekologisk respektive kemisk status. För ytvattenförekomster gäller god kemisk status samt god eller hög ekologisk status som norm. I vissa fall har vattenmyndigheterna beslutat om undantag med mindre skarpa krav eller förlängda tidsfrister. Exempelvis gäller förlängda tidsfrister eller mindre skarpa krav för ytvatten som nyttjas för vattenkraft.

I databasen VISS (Vatten Informationssystem Sverige) finns information om MKN samt ekologisk och kemisk status för respektive vattenförekomst. Vattenmyndigheten beslutar vart sjätte år om vilken status en vattenförekomst har. Som underlag till beslutet ligger länsstyrelsens bedömningar utifrån befintliga miljödata. I VISS finns även uppdaterade, men ännu inte fastställda statusbedömningar, som grundar sig på senare underlag. Dessa används som en indikation på aktuell statusbedömning. Statusbedömningarna har dock ännu inte genomgått processen för fastställelse.

Miljö kvalitetsnormer för vatten innebär att klassade vattendrag, sjöar och kustvatten ska erhålla god kvantitativ status samt en god kemisk ytvattenstatus. Åtgärder eller verksamheter som leder till att den ekologiska statusen försämras är inte tillåtna. Något som EU-domstolen fastställde i den så kallade Weserdomen. Eventuella vattenverksamheter, det vill säga verksamheter som omfattas av 11 kapitlet miljöbalken, till följd av planförslaget som kan försämrade eller äventyra möjligheten att uppnå miljö kvalitetsnormer får därmed inte tillåtas.

Förutsättningar

Planområdet präglas av två tätorter samt av öppen och igenväxt våtmark med inslag av skogs- och åkermark med två stora vattendrag och ett flertal mindre ytvatten. Inom planområdet omfattas Lillån, Moa Sågbäck, Nissan, Anderstorpsån, Töråsbäcken och Älgeå av miljö kvalitetsnormer för vatten, se kartbild nedan. Dessutom finns en grundvattenförekomst (Gislaved - Alabo), som sträcker sig längs med Nissan och Anderstorpsån och berör stora delar av planområdet. Sjöarna Bråarpasjön och Fryebosjön omfattas inte av miljö kvalitetsnormer.

Figur 18. Yt- och grundvatten runt Gislaved och Anderstorp.

Ytvatten

Följande ytvatten har klassats som vattenförekomster och omfattas av miljökvalitetsnormer. Aktuell ekologisk status och kvalitetskrav framgår av Tabell 5 nedan. En kort beskrivning av respektive vattenförekomst följer därefter.

Tabell 5. Vattenförekomster med statusklassning inom planområdet (enligt Förvaltningscykel 2 resp. förvaltningscykel 3).

EU ID	Ekologisk status	Kvalitetskrav och tidpunkt	Kemisk yt-vattenstatus	Kvalitetskrav och tidpunkt
Lillån (SE635277-136133)	Måttlig	God 2027 / 2027	Uppnår inte god	God 2027
Moa Sågbäck (SE635811-136243)	Måttlig	God 2021 / 2027	Uppnår inte god	God 2021 / 2027
Nissan (SE635588-136427)	Måttlig	God 2021 / 2033*	Uppnår inte god	God 2021 / 2027
Anderstorpsån (SE634843-136627 och SE635505-137122)	Måttlig	God 2021 / 2033*	Uppnår inte god	God 2021 / 2027*
Töråsbäcken (SE634790-419442)	Måttlig	God 2027	Uppnår inte god	God 2027*
Älgeå (SE635691-136917)	Måttlig	God 2027	Uppnår inte god	God 2027

*Särskilda undantag gäller.

Lillån

Lillån är ett 12 kilometer långt naturligt vattendrag som är påverkat av vandringshinder och försurning. En mindre sträcka av ån rinner genom planområdet.

Moa Sågbäck

Moa Sågbäck är ett mindre vattendrag som avvattnar Kyrkesjön och Moasjön och mynnar ut i Nissan norr om Gislaved. En mindre del av bäcken ingår i planområdet. Bäcken är påverkad av försurning och har tidigare kalkats. Vidare har bäcken försämrade konnektivitet i form av vägtrummor i själva vattendraget samt nedströms i Nissan. Bäcken har bra lek- och uppväxtområden för öring, men öringbeståndet minskade senast, sannolikt i samband med torka.

Nissan

Nissan är ett naturligt meandrande vattendrag som är utpekade som särskilt värdefullt på grund av sitt meandrande lopp samt förekomst av de rödlistade

arterna kungsfiskare (VU) och strandlumner (NT). Det finns ett flertal vattenkraftverk som utgör vandringshinder och påverkar Nissans konnektivitet. Vidare är Nissan påverkat av reningsverket samt kringliggande industrier och förorenade områden.

Älgeå

Älgeån är ett nio kilometer långt vattendrag som rinner delvis genom Natura 2000-området Anderstorps Store Mosse. Vattendraget är påverkat genom försurning och av omliggande verksamheter och förorenade områden.

Anderstorpsån

Anderstorpsån är kraftigt påverkad av kringliggande industrier och förorenade områden samt ett vattenkraftverk vid Nennesholm som påverkar vattendragets konnektivitet. Stor risk finns för nickelförorening av vattendraget, även om nickelnivåer nu klassas med god status, då det finns många möjliga påverkanskällor i åns närområde samt att uppmätta halter varierat mycket historiskt.

Töråsbäcken

Töråsbäcken avvattnar Bråarpsjön, Fryebosjön och Hagsjön och mynnar i Anderstorpsån strax norr om väg 27. I den aktuella förvaltningscykeln har Töråsbäcken klassats som vattenförekomst. Bäckens ekologiska status är påverkad genom förändringar av morfologi och vattenflöde och överskridande halter av koppar och zink. Dess dåliga kemiska status förklaras med överskridande halter av bly, kadmium, flouranten, PFOS och benzo(a)pyrene, som sannolikt kommer från omliggande förorenade områden i samband med tidigare verksamheter, samt urban markanvändning. Vattenmyndigheten har därför beslutat om ett flertal undantag med senare målår och mindre stränga krav.

Övriga större ytvatten

Utöver de ovannämnda vattenförekomsterna finns ett flertal mindre ytvatten som bland annat avvattnar våtmarker och mynnar i Nissan eller Anderstorpsån. Bland de övriga större ytvatten finns Bråarpsjön, Fryebosjön och Kyrkebäcken söder om Anderstorp och Malmbäcken norr om Gislaved, som rinner från Anderstorps Store Mosse till Nissan. Vidare finns den relativt nyanlagda Rastamossens våtmark vid reningsverket söder om Gislaved, som utgör ett viktigt friluftsområde och fågelokal.

Kommunen avser att öka synligheten och tillgängligheten av vattenmiljöer inom planområdet med ett tydligare grönbliitt samband. Detta gäller särskilt vid Nissan i Gislaved och Anderstorpsån i Anderstorp. De befintliga vattenmiljöerna, samt deras tillhandahållna ekosystemtjänster, till exempel

rekreation har integrerats i planförslaget, se utvecklingsinriktningskarta på sida 14. Detta sker genom utpekande av gröna korridorer längs Nissan och Anderstorsån samt förtätning och omvandling av bebyggelse i centrala lägen, i hållbarhetsorienterade samhällsbyggnadsprojekt. Sådana ska enligt kommunens ställningstagande öka tillgängligheten till strandmiljöer, vara av nytta för biologisk mångfald samt omfatta långsiktiga lösningar avseende hantering av skyfall och översvämningar. Detta kan enligt kommunen också medföra att strandskyddet delvis upphävs och/eller reduceras för att möjliggöra ovan nämnda hållbara förtätningar. Detta gäller till exempel för de utpekade LIS-områdena vid Bråarpasjön och Fryebosjön.

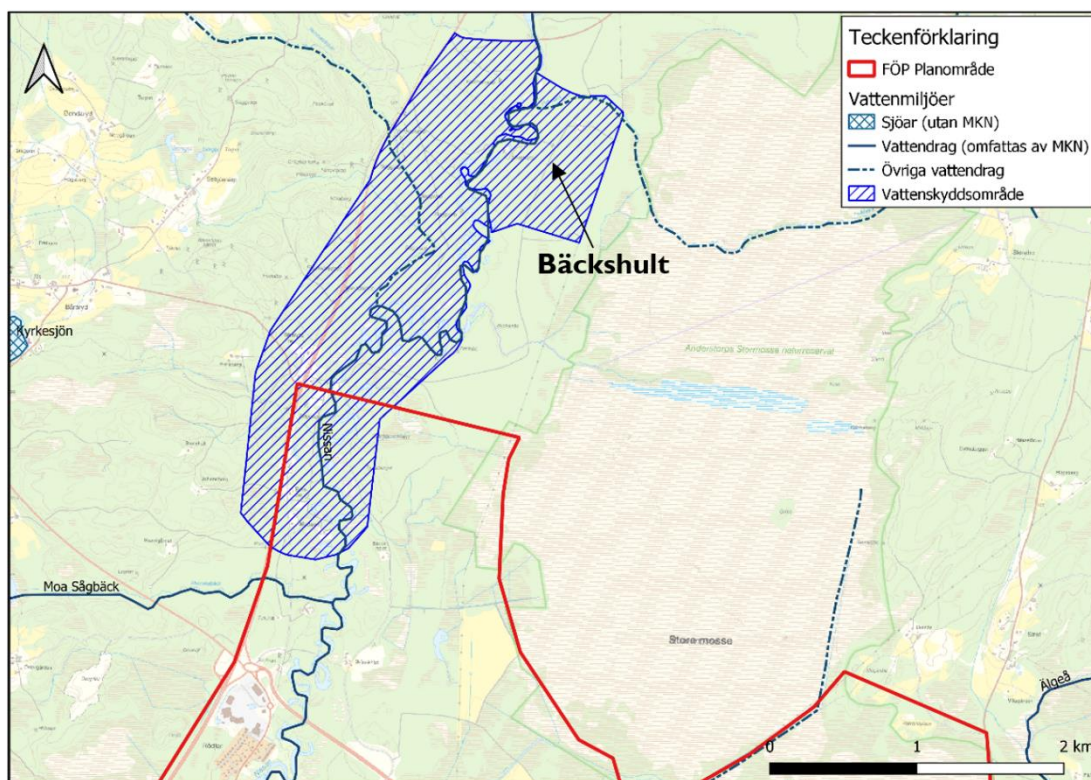
I övrigt omges ytvatten till stor del av utpekade grönområden och områden för natur och friluftsliv.

Grundvatten

Inom FÖP-området finns grundvattenförekomsten Gislaved-Alabo med en area av 133 km². Området omfattar stora delar av FÖP-området, se Figur 18 på sida 50. Grundvattenförekomsten har klassats med god kemisk och god kvantitativ status och har ovanligt goda uttagsmöjligheter (över 125 liter/sekund) i bästa delen av grundvattenmagasinet. Grundvatten nyttjas för dricksvattenproduktion åt flera vattenverk som producerar dricksvatten för Gislaved och Anderstorp samt omliggande tätorter. Dessutom finns ett flertal energi- och vattenbrunnar som nyttjar grundvattnet.

Vattenskyddsområde

Delar av grundvattenförekomsten skyddas av två vattenskyddsområden som ligger norr om Gislaved, delvis inom planområdet, se kartbild nedan.

Figur 19. Vattenskyddsområden norr om Gislaved som delvis omfattas av planområde.

Vattenskyddsområde Båraryd och Slätteryd befinner sig inom norra delen av planområdet. Vattenskyddsområde för Bäckshult ligger i direkt anslutning till vattenskyddsområdet för Båraryd och Slätteryd, men utanför planområdet. Dessa vattenskyddsområden skyddar vattentäkter som försörjer Gislaved och Anderstorp med dricksvatten.

Vattenskyddsområde Båraryd och Slätteryd förklarades som skyddat den 1 juli 2020 med syftet att långsiktigt säkra dricksvattentillgång i vattentäkter Båraryd och Slätteryd (Länsstyrelsen i Jönköpings län, 2020). Båraryd fungerar som huvudvattentäkt för Gislaved, Anderstorp och omliggande tätorter, medan Slätteryd är reservvattentäkt.

Konsekvenser

Yt- och grundvatten bedöms inneha höga värden, vilket grundas i vattnets betydelse som resurs samt på grund av vattenmiljöernas betydelse för orternas identitet och deras präglade karaktär inom planområdet och respektive tätort. Dessutom omfattar planområdet flera värdefulla vattenförekomster, till exempel Nissan som klassas som värdefull på grund av bestånd av skyddade och sällsynta arter.

Ytvatten

Samtliga ytvattenförekomster har bedömts med måttlig ekologisk status, vilket tillsammans med inte god kemisk status tyder på att vattenförekomsterna är kraftig påverkade. Planförslaget medför förtätande

åtgärder i närheten av de stora vattendragen och medför även delvis reducerade och upphävda strandskyddsområden. Även om kommunen avser genomföra hållbara förtätningar med grönytor i anslutning till de stora vattendragen, kan detta medföra negativ påverkan på enstaka kvalitetsfaktorer som ligger till grund för statusklassningar av vattenförekomsterna. Kvalitetsfaktorer som skulle kunna påverkas av aktuellt planförslag är bland annat ytvattens morfologiska tillstånd, varav särskilt vattendragens närområde och svämplan kan påverkas i samband med förtätningar nära vattendragen, samt den kemiska ytvattenstatusen på grund av föroreningar i tillrinnande dagvatten samt ifrån näraliggande förorenade områden.

Kommunen har vidare åtagit sig att ta hänsyn till kvalitetsfaktorerna och medge att påverkan på exempelvis Nissan och Anderstorpsån bör utredas och beaktas i detaljplaneringsprocessen, samt att vissa kvalitetsförbättrande åtgärder som exempelvis dagvattenhantering bör vidtas i samband med åtgärder enligt planförslaget. Vidare har nuvarande statusklassningar av vattenförekomster inarbetats i planförslaget och kommunens ställningstagande förtydligat deras avsikt att arbeta med statusförbättrande åtgärder. Då flera ytvatten inom planområdet är starkt påverkade av föroreningar bedöms saneringsåtgärder exempelvis i samband med "Bro till Bro" kunna medföra vissa positiva effekter genom minskad miljögiftpåverkan.

Anläggande av nya passager över vattenförekomster, som till exempel förlängningen av väg 604 eller den nya cykelvägen norr om Gislaved, kan medföra en liten negativ påverkan. Utpekande av sammanhängande grönområden och områden för natur och friluftsliv bedöms innebära positiva effekter för vattenmiljöer.

Vid jämförelse med nollalternativet tillkommer endast en ny cykelpassage, då förlängning av väg 604, samt förtättningsåtgärder i respektive centrum (Gislaved 2040, Bro till Bro) redan har pekats ut i tidigare planförslag. Utpekat undersökningsområde för väg 604 har dock breddats jämfört med det tidigare planförslaget vilket ger större möjlighet till miljöanpassningar av passager över Nissan.

Konsekvensen för ytvatten bedöms som måttligt negativ, även om vissa positiva effekter kan uppstå som resultat av planförslaget. Vidare kan en viss konflikt mellan statushöjande åtgärder i vattenförekomster och planerade åtgärder i ytvattens närområden uppstå.

Kommunen har i föreliggande granskningshandling yttrat följande ställningstagande:

- Kommunen ska arbeta för att förbättra berörda vattenförekomsternas status. Särskilt fokus ska vara på åtgärder som medverkar till att Töråsbäckens ekologiska och kemiska status förbättras.

Vidare har kommunen i granskningshandlingen inarbetat icke försämringskraven vid områden där åtgärder skulle kunna påverka vattenförekomster. Särskilda åtgärder inom vattenområden, såsom anläggning av nya broar, kan dessutom vara tillståndspliktig enligt I I kapitlet miljöbalken.

Grundvatten och vattenskyddsområden

Grundvattenförekomsten sträcker sig över stora delar av planområdet och nyttjas för dricksvattenförsörjning av Gislaved och Anderstorp samt omliggande tätorter och bedöms därmed vara av högt värde. Skydd av grundvattnet i direkt närhet till vattentäkter säkerställs genom befintliga vattenskyddsområden.

Utppekande av stora områden som områden för natur och friluftsliv och grönområden kan medföra positiva effekter för grundvattnet, eftersom det säkerställer att naturlig infiltration och rening fortsatt kan ske inom tillrinningsområden för grundvattenförekomsten. I övrigt förväntas inga direkta effekter på grundvattnet som resultat av planförslaget. Det är positivt att kommunen nämner att risk för påverkan av grundvattenkvalitet bör beaktas i planering, lovgivning och särskilt vid exploateringsåtgärder, samt att kommunen i deras ställningstagande förtydligar att grundvattenförekomsterna av regional betydelse ska ges prioritet vid avvägning mot andra intressen.

Konsekvensen bedöms därmed som obetydligt till liten positiv. För vattenskyddsområden bedöms planförslaget medföra obetydliga konsekvenser jämfört med nollalternativet. Påverkan på grundvattnet, exempelvis genom avsänkning i samband med markarbeten kan vara tillståndspliktig enligt I I kapitel miljöbalken.

Sammanfattande konsekvensbedömning:

Ytvatten

Värde: Högt

Effekt: Liten negativ

Konsekvens: Måttlig negativ

Grundvatten

Värde: Högt

Effekt: Obetydlig till liten positiv

Konsekvens: Obetydlig till liten positiv

Åtgärdsförslag

Anpassningar av planerade passager till befintliga miljöer bör genomföras för att minimera ingrepp i vattenmiljöer och omliggande naturmiljöer.

Anpassningar genomförs förslagsvis i samband med detaljplanering av dessa i samband med anmälning eller ansökan om tillstånd i enlighet med II kapitel miljöbalken.

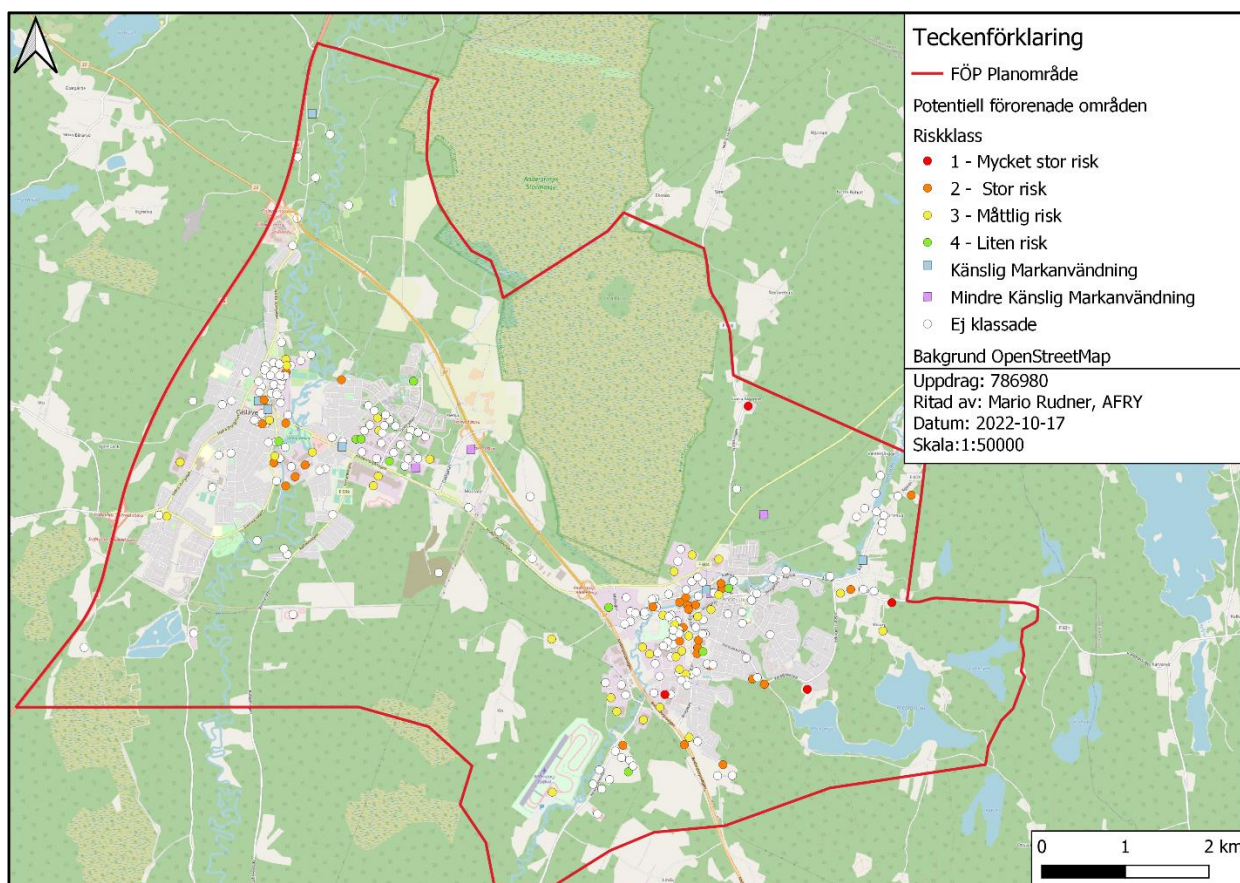
Inarbetning av och anpassning till kvalitetsförbättrande åtgärder för respektive vattenförekomst bör genomföras i samband med planerade förtätningar och exploateringar i enlighet med planförslaget.

Åtgärder inom de strandskyddade områdena bör minimeras för att i största möjliga mån bevara de viktiga naturliga strandmiljöerna.

Markmiljö

I detta avsnitt redovisas markmiljö inklusive förorenade områden. Förorenade områden avser områden där mark, grundvatten, ytvatten, sediment eller byggnader är förorenade, eller misstänks vara förorenade, av något miljö- eller hälsoskadligt ämne eller förening. Dessutom ska halterna av ämnet eller föreningen vara så höga att de kan innebära en risk för miljön och människors hälsa. Orsaken till föroreningarna kan oftast kopplas till tidigare industrier eller liknande verksamhet.

I länsstyrelsens EBH-databas för efterbehandling av förorenade områden, redovisas vilka områden som kan vara potentiellt förorenade inom planområdet. Nedan i Figur 20 visas en översiktbild över Gislaved och Anderstorp, där potentiellt förorenade områden är utpekade och har riskklassats. Riskklassningen är uppdelad i fem nivåer, där klass 1 är mycket stor, klass 2 är stor, klass 3 är måttlig, klass 4 är liten och klass E är ej riskklassad.

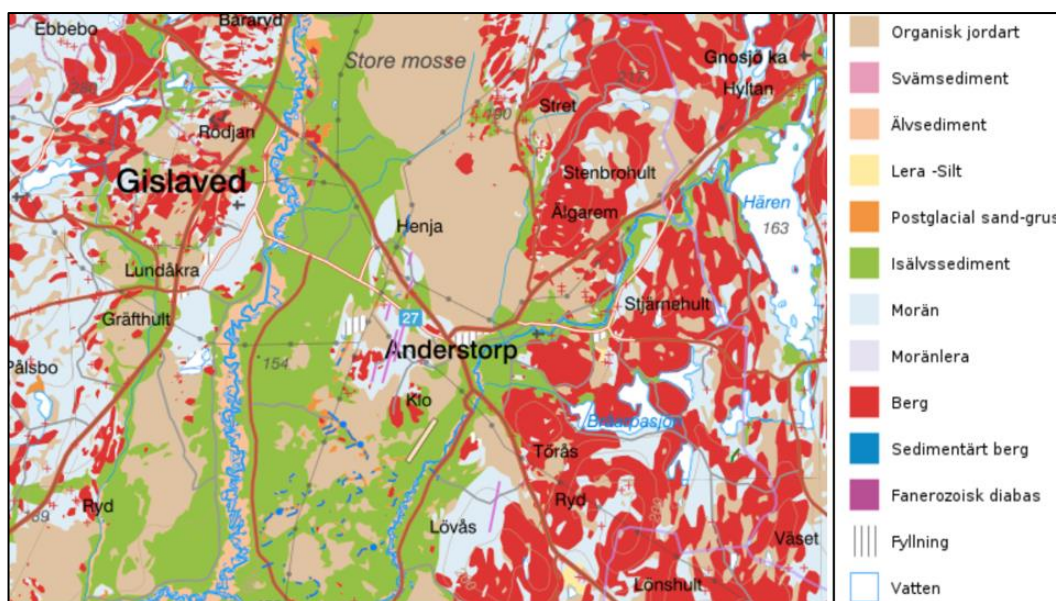

Figur 20. Översiktbild över Gislaved och Anderstorp med potentiellt förorenade områden utpekade och riskklassade enligt EBH-databasen.

Förutsättningar

Enligt SGU:s jordartskarta består geologin i Gislaveds tätort av morän. Österut mot Nissan övergår geologin till isälvssediment och i anslutning till Nissan övergår det till älvssediment. I området mellan Gislaveds tätort och

Anderstorps tätort utgörs geologin av isälvsediment, som därefter övergår till en mer heterogen karaktär bestående av, förutom av isälvsediment, även älvsediment och morän. Anderstorps tätort utgörs till största delen av isälvsediment och berg.

Figur 21. Jordartskarta som visar planområdets geologiska förutsättningar. Kartan är hämtad från SGU.

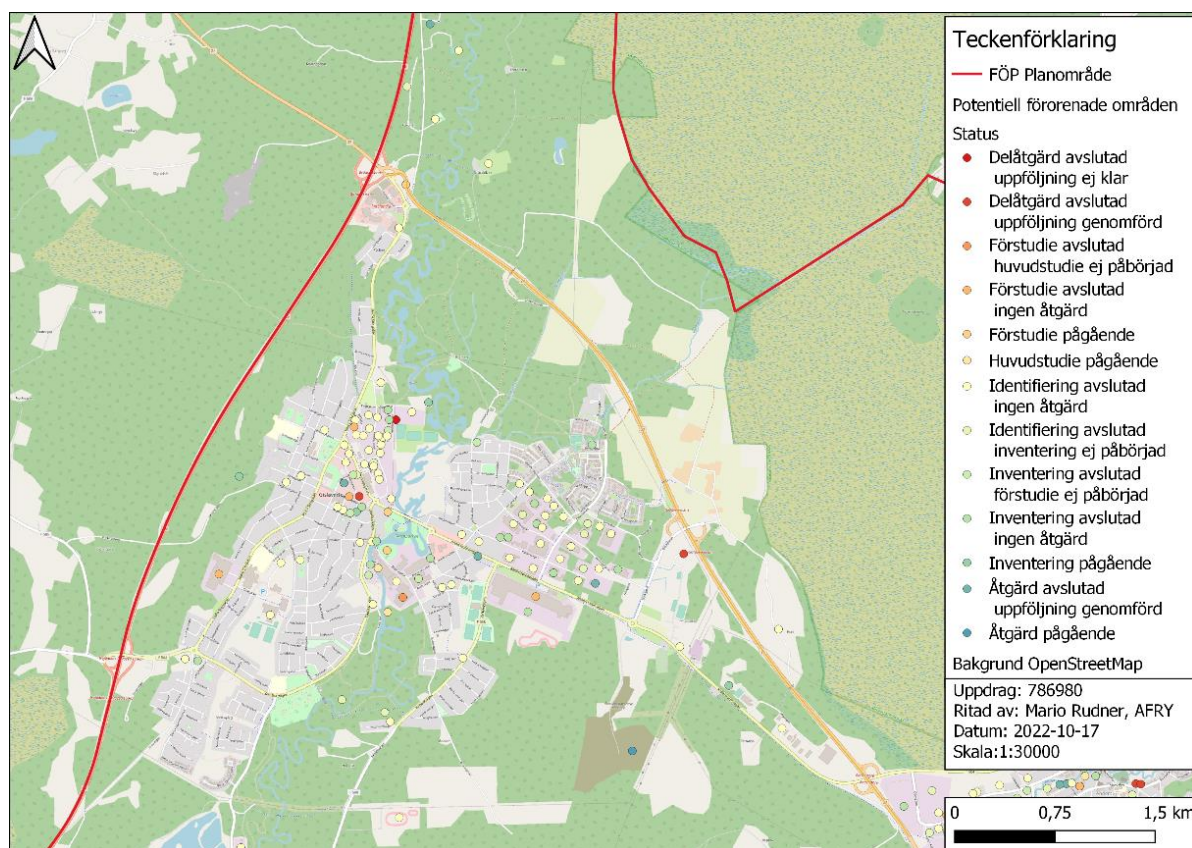
Både Gislaved och Anderstorp har en varierad terräng och båda orterna har lågpunkter som utgörs av Nissan respektive Anderstorpsån, som passerar genom respektive tätort. Områdets högpunkter ligger väster om Gislaved och öster om Anderstorp och utgörs av berg.

Inom både Gislaved och Anderstorp finns flera potentiellt förorenade områden.

Gislaved

I Gislaved finns inga verksamheter som fått riskklass 1. Däremot finns det flertal industrier som fått riskklass 2. Merparten av industrierna som fått riskklass 2 har hanterat lösningsmedel och inventering av dessa har påbörjats. I karta på följande sida redovisas vilken status respektive potentiellt förorenat område har.

Länsstyrelsen har tagit upp Recticel (klass 3), Gislaved Folie (klass2) och Gislaved gummi (klass 2) som verksamheter som de särskilt vill ska hanteras i bedömningen av förorenad mark. Recticel och Gislaveds folie har fått sin riskklassning baserat på tillverkning av plast (polyuretan) och Gislaveds gummi har fått sin riskklassning baserat på hantering av halogenerade lösningsmedel.

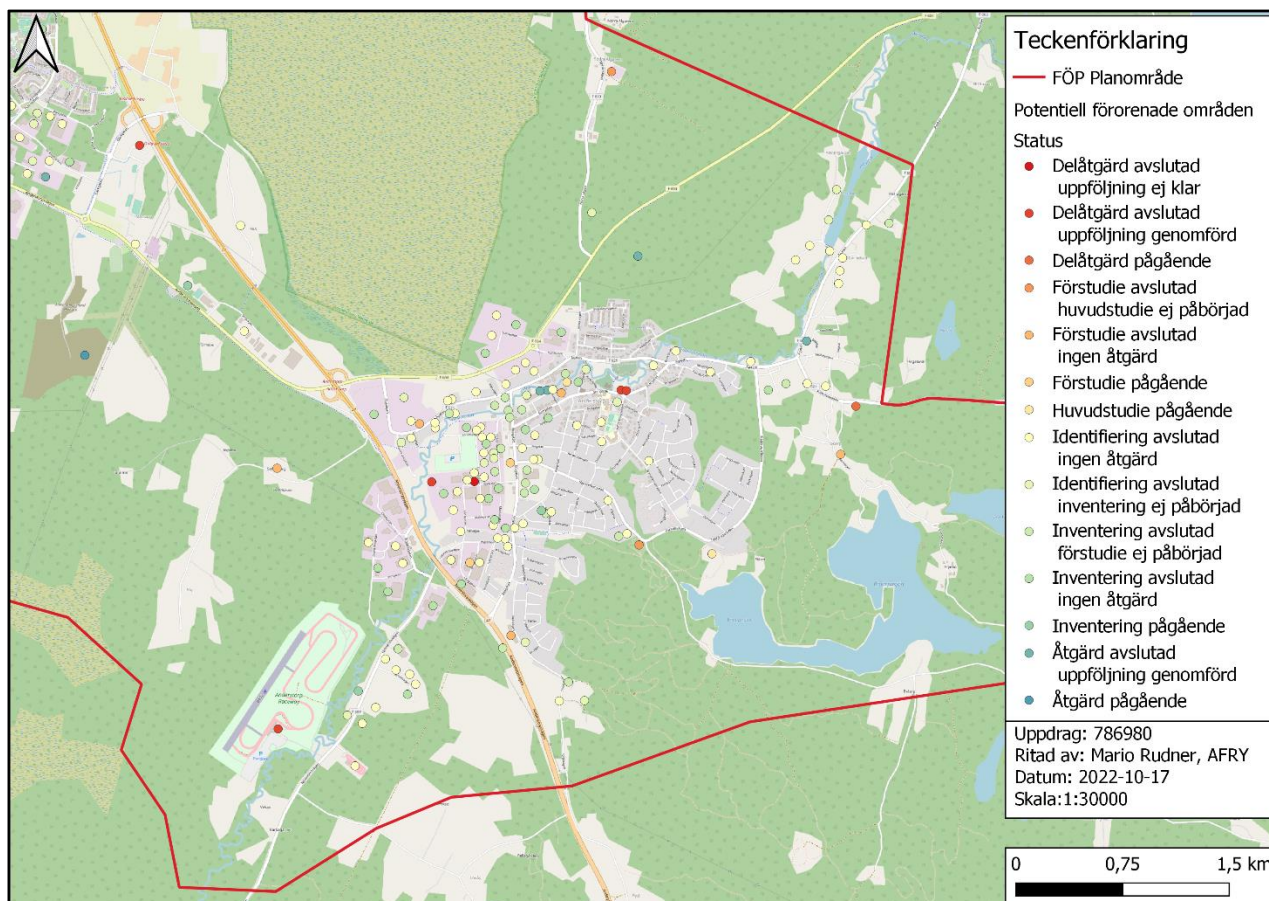

Figur 22. Översikt över potentiellt förorenade områden runt Gislaved inom planområdet och dess status vad gäller åtgärd.

Anderstorp

I Anderstorp finns fyra industrier som har fått riskklass 1, vilket innebär mycket stor risk för föroreningar i mark och grundvatten. Samtliga av dessa verksamheter har fått sin riskklassning baserat på att det är verkstadsindustri med halogenerade lösningsmedel. För metallindustrin i Älgarem, som är en av industrierna med riskklass 1, har en förstudie utförts. För tillverkningsindustrin som finns i Tokarp, vilken även den har riskklass 1, har delåtgärder påbörjats på fastigheten. För industrin norr om Svarvaretorpasjön pågår nu en huvudstudie på fastigheten. För verkstadsindustrin väster om Bragegatan pågår en förstudie. I karta på följande sida redovisas vilken status respektive potentiellt förorenat område har.

Det finns även ett flertal industrier som fått riskklass 2. Merparten av dessa industrier har fått sin klassning baserat på hantering av halogenerade lösningsmedel.

Figur 23. Översikt över potentiellt förorenade områden inom planområdet och dess status vad gäller åtgärd.

Inga markmiljöundersökningar avseende förorenad mark har utförts i samband med framtagande av FÖP:en. Utpekade ställningstaganden gällande förorenad mark är:

- Utredning av förorenade och misstänkta förorenade områden inom 150 meter ska genomföras innan detaljplan antas eller lov ges. Beroende på vilken föroreningsrisk som förekommer i närheten av pågående detaljplans planområde kan utredning omfatta riskobjekt på längre avstånd. Bedömningen görs i samråd med kommunens miljöfunktion.
- Riskområden för markföroreningar som berörs av planförslagets utvecklingsförslag (utbyggnadsområden) ska utöver risk ur miljö- och hälsosynpunkt utgöra en prioriteringsgrund för vidare undersökning och vid behov sanering.
- Äldre avfallsdeponier ska undersökas och vid behov åtgärdas under planperioden.

I det fall föroreningar påvisas i samband med en markmiljöteknisk undersökning ska detta via upplysningsplikten enligt 10 kap. 11 § miljöbalken underrättas tillsynsmyndigheten. Innan ett arbete inom förorenade områden får utföras ska detta anmälas till tillsynsmyndigheten enligt § 28 i förordning (1998:899) om miljöfarlig verksamhet och hälsoskydd.

Konsekvenser

I planförslaget utpekade en stor andel av beskrivna delområden som potentiellt eller konstaterat förorenade (förtättningsområde C1-C6, omvandlingsområde O1, B1 och B4, utredningsområde F2 samt det nya verksamhetsområdet V4 och V7.). De flesta potentiellt förorenade områdena bedöms vara lokaliserade till befintliga industrier och det är kring dessa områden som störst risk finns för föroreningar i mark och grundvatten. Föroreningar kopplade till stadsmiljöer kan inte uteslutas även utanför kända industriområden. Många av verksamheterna i Anderstorp har använt halogenerade lösningsmedel i sin verksamhet. Även i Gislaved har detta varit förekommande.

Klorerade lösningsmedel, som tillhör de halogenerade lösningsmedlen, är skadliga för både människors hälsa och framför allt för vattenlevande organismer. Hos människa kan klorerade lösningsmedel orsaka effekter på centrala nervsystemet eller nerver och njurar. Många av dem är även cancerogena. Klorerade lösningsmedel kan påverka människors hälsa bland annat genom att tränga in i byggnader eller hota dricksvattentäkter.

Då både Gislaved och framför allt Anderstorp är industritäta tätorter, och har så varit under många år, är förorenade områden en central utmaning i samband med exploatering. Detta då föroreningar inte är avgränsade till fastighetsgränser utan kan förekomma även på grannfastigheter som inte haft någon miljöstörande verksamhet. Föroreningar som kan tänkas förekomma inom FÖP-området är exempelvis metaller, petroleumprodukter, PAH, halogenerade lösningsmedel, PFAS och cyanid.

Konsekvenserna för FÖP:en och nollalternativet bedöms som snarlika, eftersom utbyggnadsområdet mellan Gislaved och Anderstorp planeras att byggas i båda alternativen, och verksamheter från stadskärnorna utlokaliseras till det nya verksamhetsområdet. Vid förändrad markanvändning på fastigheter som klassas som, eller misstänks vara förorenade, behöver miljöteknisk utredning utföras för att säkerställa att marken klarar kravet för den nya markanvändningen. Detta gäller till exempel omvandling av äldre industriområde till bostäder och annan mångfunktionell bebyggelse. Detta resulterar i en positiv konsekvens vad gäller markmiljön, då förorenade områden kommer att saneras för att klara de nya kraven på markanvändning. Detsamma gäller verksamheter som ligger inom potentiellt förorenade områden och inom översvämningsområde för Nissan och Anderstorpsån. Vid sanering av dessa områden minskar risken för spridning av föroreningar till Nissan och Anderstorpsån i samband med översvämnningar, då vatten kommer i direkt kontakt med förorenad mark som kan spridas vidare via vattnet. Detta resulterar på sikt till en

reducering av föroreningar i mark och grundvatten i de centrala delarna av båda orterna där mycket människor vistas.

Sammanfattande konsekvensbedömning:

Värde: Lågt

Miljöeffekt: Liten positiv

Konsekvens: Liten positiv

Åtgärdsförslag

Vid exploatering av mark som bedöms kunna vara förorenad behöver en översiktlig miljöteknisk undersökning genomföras för att utreda föroreningssituationen i området. Klassas området som förorenat ska området åtgärdas i så stor utsträckning att det inte utgör någon risk för människors hälsa eller miljön med hänsyn till planerad markanvändning. Inventering, utredning och vid behov åtgärd av markföroreningar behöver prioriteras i genomförandet och ska ske i dialog med bygg- och miljönämnden. Utredning av förorenade och misstänkt förorenade områden ska genomföras innan detaljplan antas eller lov ges.

Riktvärdet för radon är 200 Bq/m³ luft för bostäder och arbetsplatser samt lokaler för allmänna ändamål. Radonhalter bör utredas vidare i respektive detaljplan. För höga halter av radon kräver byggtekniska åtgärder.

Kulturmiljö

Förutsättningar

Gislaveds och Anderstorps tätorter har en bebyggelse som huvudsakligen är relativt ung. Orternas stora expansion skedde under den senare delen av 1900-talet. Detta innebär att relativt få byggnader är 100 år eller äldre. I kommunen finns totalt fyra byggnadsminnen. Ett byggnadsminne (Nybron i Båraryd) ligger inom planområdet, vidare finns flera byggnader med högt kulturhistoriskt värde.

En bebyggelseinventering genomfördes år 2020. I denna har kommunen pekat ut allmänna respektive höga allmänna värden enligt PBL 8 kap. 17 §. Inventeringen har enbart omfattat byggnader som bedömts vara uppförda innan 1975.

I inventeringen kunde det konstateras att totalt i de båda orterna finns 216 byggnader som bedöms ha höga allmänna värden och 618 byggnader som bedöms ha allmänna värden. För byggnader med höga allmänna värden gäller särskilda varsamhetskrav enligt lag, liksom generella varsamhetskrav för allmänna värden. Ett varsamt utförande förutsätter att god kunskap införskaffas om såväl byggnadens värden och kvaliteter som dess brister och problem. Vidare konstaterades att följande områden bedömts som känsliga kulturmiljöområden:

1. Gyllenfors bruksområde (gamla gummifabriken, bruksvillan med trädgård, gamla matsalen och kontoret, industrimuseet samt kraftstationen med resterna av flottsranan)
2. Bebyggelse som exemplifierar Kooperativa förbundet (KF) epoken. Det gäller bebyggelsen inom bruksområdet vid Gyllenfors, vattentornet, Recticels huvudbyggnad, kvarteret Linden, Folkets Hus samt Bil 70, nya gummifabriken utmed Anderstorpsvägen.
3. Kyrkparken och Johan Orre i Gislaved
4. Kommunhuset, kommunparken och Stortorget
5. Hembygdsgården med byggnader i Gislaved
6. Dalens bostadsområde med Dalenparken och den gamla järnvägsbron
7. Gisleområdet med idrottsanläggningar i olika generationer, Glashuset och rester efter Gisleparken såsom Rosa villan, utescenen och parkområde.
8. Konsertsalen och musikskolan i Gislaved
9. Lundabostugan med gamla landsvägen och dess vägmärke
10. Hembygdsgården i Anderstorp
11. Stationen och magasinet i Anderstorp

12. Den tillgängliga kulturmiljön kring gamla kyrkogården och den gamla industriplatsen (Mofors bruk) med ditflyttad industri (Linders Industri) i Anderstorp.
13. Industribyggnader inom Hagaområdet i Anderstorp
14. Anderstorp raceway
15. Henja by
16. Stjärnehult (inklusive Möllefors med industrier)

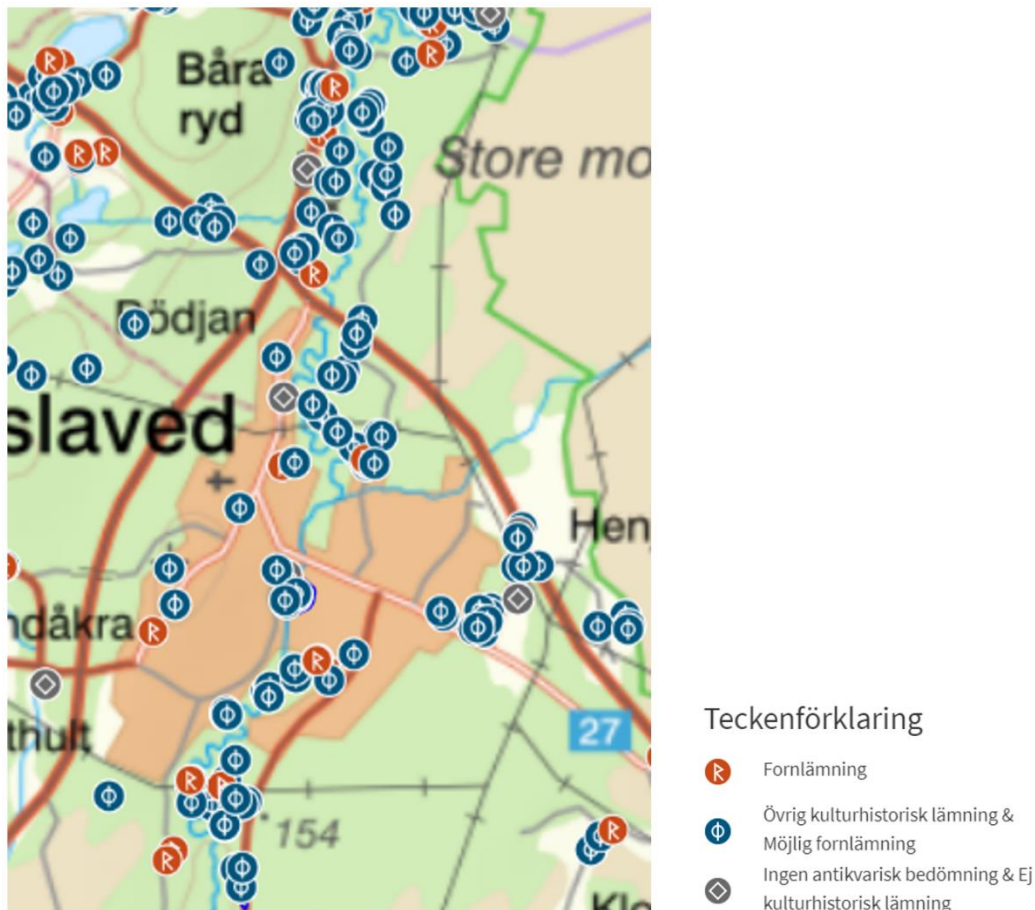
Utifrån de inventeringar som gjorts har kommunen i planen gjort följande ställningstagande:

- Inom utpekade känsliga kulturmiljöområden ska nya byggnader och anläggningar endast tillåtas om de kan komplettera befintlig bebyggelse och kulturmiljö på ett välanpassat sätt. Byggnader och anläggningar ska placeras och utformas på ett sätt som är lämpligt för landskapets karaktärsdrag, platsens identitet, bebyggelsestrukturer och kulturvärden på platsen. Samråd ska vid behov ske med antikvariskt sakkunnig.
- I framtagande av detaljplan ska fornlämningar och byggnadsminnen skyddas med särskilda skyddsbestämmelser och om behov finns, ska krav ställas på förhöjd lovplikt. Kommunen verkar för, i enlighet med gällande lagstiftning, att fornlämningar säkras på allmän platsmark.
- Kulturhistoriskt värdefull och intressant bebyggelse värnas genom inventeringar och utpekande planinstrument. Komplettering till inventeringar görs via dokumentationer och karakterisering.

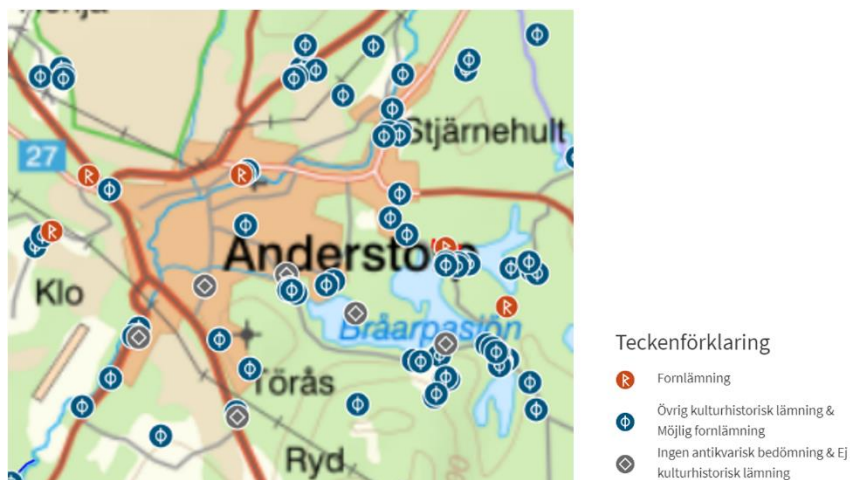
Ett antal arkeologiska projekt har genomförts i kommunen, bland annat i anslutning till väg 27. Enligt Fornsök finns det inom området 12 kända fornlämningar i anslutning till Gislaved och fem i anslutning till Anderstorp, se kartutdrag från Fornsök för de bägge orterna. Utöver dessa återfinns ett antal möjliga fornlämningar samt övriga kulturhistoriska lämningar. Med några få undantag utgörs dessa lämningar av kolnings- och fångstgropar, men även boplatser finns angivna. Fornlämningarna är huvudsakligen koncentrerade utmed Nissan.

Fornlämningar är skyddade under kulturmiljölagens 2 kapitel och det är därmed förbjudet att rubba, ta bort, gräva ut, täcka över eller på annat sätt ändra eller skada en fornlämning utan tillstånd från länsstyrelsen. Länsstyrelsen kan i samband med ianspråktagande av markområden för exploatering eller liknande ställa krav på arkeologiska utredningar enligt Kulturmiljölagens 2 kapitel. Syftet är att ta reda på om oregistrerade synliga fornlämningar eller under mark dolda fornlämningar kan beröras av planerade arbeten. Länsstyrelsen gör bedömningen om en sådana utredning behövs i samband med exploatering enligt den fördjupade översiktsplanen för Gislaved och Anderstorp.

Om en misstänkt okänd fornlämning påträffas, exempelvis i samband med av Länsstyrelsen godkända exploateringsarbeten, ska allt arbete omedelbart avbrytas och Länsstyrelsens kulturmiljöenhet kontaktas. Inga av planförslagets utpekade områden för industri, bostäder eller infrastruktur berör några riksintressen för kulturmiljövård.

Figur 24. Sammanställning av lämningar nära Gislaved tätort, karta från Forsök (Riksantikvarieämbetet).

Figur 25. Sammanställning av lämningar nära Anderstorp tätort, karta från Forsök (Riksantikvarieämbetet).

Konsekvenser

Inga byggnadsminnen kan antas påverkas av direkta åtgärder såsom exploatering till följd av sig planförslaget. Planförslaget medför förbättrade förutsättningar på kulturmiljön jämfört med nollalternativet vilket sammantaget ger en svagt positiv effekt. Genom tydliga ställningstaganden, att beakta identiteter och kulturmiljö vid det fortsatta planarbetet, värnar och lyfter planförslaget kulturmiljön på ett sätt som inte är fallet i nollalternativet. De direkta effekterna av ställningstagandena är att kulturmiljön kommer att lyftas fram och värderas vid handläggning av åtgärdsförslag och bygglov. De indirekta effekterna av detta är framför allt att landskapets rikedom på historiska miljöer bevaras, vilket kan berika upplevelsevärden vid rekreation och ge goda effekter även på hälsa och trivsel. Det kan också generera turism och vara positivt för besöksnäringen i kommunen.

I samband med genomförandet av planförslaget är det möjligt att lämningar av olika kategorier, inklusive fornlämningar som är skyddade enligt kulturmiljölagen, kan komma att påverkas, vilket skulle innebära negativa effekter för kulturmiljön. Det är därför av särskilt betydelse att risk för påverkan undersöks i samband med detaljplanarbeten för eventuella exploateringsarbeten.

Sammantaget bedöms planförslaget medföra en liten negativ, samt svagt positiv konsekvens, detta med anledning av exploateringar som kan riskera att påverka befintliga kulturmiljövårdande och kommunens tydliga ställningstaganden om att dessa ska värnas.

Sammanfattande konsekvensbedömning:

Värde: Måttligt

Effekt: Liten negativ till svagt positiv

Konsekvens: Liten negativ till svagt positiv

Åtgärdsförslag

Det bör i möjligaste mån undvikas att påverkan på fornlämningar sker till följd av planens förverkligande. Tas denna hänsyn tidigt i planprocessen blir det enklare att undvika risk för påverkan och behov av framtida skyddsåtgärder.

Finns det fornlämningar som riskerar att påverkas av arbeten till följd av tänkt exploatering, behöver tillstånd erhållas från länsstyrelsen. I samband med framtagande av detaljplaner bör samråd genomföras med länsstyrelsen för att fastställa hur frågan ska hanteras. I samband med samråd kan det exempelvis föreslås att kompletterande arkeologiska utredningar ska genomföras.

Genom information på bland annat kommunens webbsida och bra skyltning på plats, kan värdefulla kulturmiljöer nyttjas och berika kommunens invånare samt öka intresset att ta hand om och värna dessa miljöer.

För att kunna göra korrekta bedömningar om kulturhistoriska värden och värdefulla kulturmiljöer, krävs att heltäckande underlag i form av bland annat kulturvärdesinventeringar och kartläggning av forn- och kulturlämningar tas fram i samband med varje planprocess.

Hushållning med naturresurser

I detta avsnitt behandlas planförslagets hantering av naturresurser. Avsnittet kommer belysa områdena jordbruk, skogsbruk, dricksvatten, vatten och avlopp (VA) samt resursanvändning/energi. Yt- och grundvatten behandlas i avsnittet om

Vattenmiljö (inklusive yt- och grundvatten), våtmarksområden behandlas i avsnitt Naturmiljö och ekosystemtjänster behandlas i avsnittet Ekosystemtjänster.

Hur fördjupningen av översiktsplanen styr markanvändningen med till exempel nya bostäder eller vägar, ger direkt påverkan på den eller de naturresurser som berörs. Hushållning med naturresurser kan även vara av mer indirekta slag, där till exempel byggnation av nya infrastrukturer kräver naturresurser i form av byggmaterial och bränsle för arbetsmaskiner med mera.

Förutsättningar

Det aktuella planområdet präglas idag av stadsbebyggelse, jordbruksmark, skogsmark och naturliga vattenområden såsom sjöar, vattendrag och våtmarker.

Jordbruk

lanspråktagande av jordbruksmark ska enligt miljöbalken (3 kapitel 4 §) undvikas. Exploatering får endast ske om marken behövs för att tillgodose ett väsentligt samhällsintresse likt nedan angivna:

- Bostadsförsörjningsbehov.
- Lokalisering av bostäder och arbetsplatser nära varandra.
- Att skapa väl fungerande och lämpliga tekniska försörjningssystem.
- Säkerställa viktiga rekreationsintressen.

Lokal jordbruksmark är också en förutsättning för närproducerade livsmedel, vilket är en indirekt faktor för minskad användning av naturresurser, som exempelvis bränsle för transporter. Småbrutna jordbrukslandskap med naturbetesmarker, stenmurar, åkerholmar och andra småbiotoper utgör även gynnsamma miljöer för en rad arter.

I anslutning till Gislaveds tätort bedrivs jordbruk och särskilt viktiga jordbruksområden är i Henja och Hult, där det idag finns tre aktiva jordbrukscentrum. Dessa områden är viktiga för matproduktion och är också betydelsefulla rekreationsområden och ska skyddas. I utvecklingsinriktningskartan Figur 5 är de jordbruksområden som ska skyddas markerat med bruna pilar.

Skog

Skogsbruket är av nationell betydelse som enligt miljöbalkens grundläggande hushållningsbestämmelser (3 kap. 4§) ska skyddas mot åtgärder som hindrar eller försvårar ett rationellt skogsbruk. Skogsbruket har både ekonomiska och ekologiska värden. Skogen har även sociala värden, då många människor använder skogen för rekreation och friluftsliv.

Skogslandskap finns både i Gislaved och i Anderstorp, där barrskog är dominerande, men det finns även bestånd av lövskog. I anslutning till Gislaveds tätort bedrivs skogsbruk. I Anderstorp finns det flera utpekade områden med värdefulla lövskogsinslag. Det tätortsnära kommunägda skogsbruket ska bedrivas med särskild hänsyn till rekreation, friluftsliv och biologisk mångfald. Skogsmarken inom planområdet ska betraktas som tätortsnära och följa de regler i skogsvårdslagen som berör denna typ.

Dricksvatten/VA

Planområdet omfattar delar av vattenskyddsområdet Båraryd och Slätteryd. Syftet med vattenskyddsområdet är att ge grundvattentäkten bra skydd för att långsiktigt säkra råvattnets kvantitet och kvalitet.

Kommunen har det övergripande ansvaret för att anordna kommunal VA-försörjning i ett större sammanhang om det finns behov med hänsyn till skyddet för människors hälsa eller miljön. Det regleras i lagen om allmänna vattentjänster (LAV), även kallat vattentjänstlagen. I områden där det saknas behov av kommunal VA-försörjning ska VA-försörjningen ske genom enskilda anläggningar eller enskilda gemensamhetsanläggningar (samfällighet).

Resursanvändning

Fördjupningen av översiktsplanen innebär utbyggnad och exploatering, vilket kräver användning av naturresurser i sig. Dels för anläggning och byggnationsarbeten, dels för drift och underhåll samt försörjning med el, värme, VA, transporter, service och så vidare när området står klart. När ny bebyggelse anläggs i anslutning till befintlig infrastruktur, betyder det generellt sett en god hushållning med naturresurser, då det i allmänhet minskar behovet av nyanläggningar. Förtätning och exploatering i anslutning till befintlig service, infrastruktur och kollektivtrafik innebär också generellt sett ett effektivt nyttjande av de naturresurser som krävs för att bygga upp ett samhälle. Med infrastruktur menas vägar, el och fjärrvärme, digital infrastruktur, VA bland annat.

Konsekvenser

Konsekvenserna för planförslaget jämfört med nollalternativet bedöms som likvärdiga, då en stor del av planerade utvecklingar och exploateringar kommer att genomföras även i nollalternativet.

Jordbruksmarken i direkt angränsning till tätorterna och dess omland ska skyddas genom kommunalt planmonopol. Inget jordbruk ska riskera nedläggning på grund av exploatering. Jordbruket ska ges utrymme att utvecklas där så bedöms lämpligt. Jordbruksmarkens värde har ökat betydande under de senaste åren och för att klara kommande matförsörjning ska jordbruksmarken skyddas och i största möjliga mån bevaras inom hela planområdet. I utvecklingsinriktningen har de större

sammanhängande jordbruksområdena i Henja pekats ut, men även de mindre områdena är viktiga att bevara.

Tätortsnära skog har stor betydelse för tätortsbefolkningens välbefinnande, vilket möjliggör skogspromenader med många former av upplevelser. Så som planförslaget ser ut idag kommer skogsområden att påverkas negativt i samband med exploatering, exempelvis i utredningsområdet för verksamheter mellan Gislaved och Anderstorp.

Planförslaget bedöms medföra en liten negativ effekt när det gäller naturresurser. Detta eftersom jordbruksmark inte kommer att komma i konflikt med planförslaget, samt att skogsområdet som kommer att påverkas i samband med utvecklingen av utpekade bostads- och verksamhetsområden är begränsat.

I samband med utbyggnad i utredningsområdet för verksamheter mellan Gislaved och Anderstorp kommer både de som bor i Gislaved och Anderstorp få förbättrad tillgänglighet till området. Resursanvändningen antas även minska med ett gemensamt verksamhetsområde i stället för flera små områden, där man då har mer gemensam infrastruktur så som VA och elnät i stället för att dra detta till flera små områden. Vidare har kommunen pekat ut ett utredningsområde för att kunna vidareutveckla det kommunala reningsverket med anslutande rastadammarna söder om Gislaved.

Sammanfattande konsekvensbedömning:

Värde: Lågt

Miljöeffekt: Liten negativ

Konsekvens: Liten negativ

Åtgärdsförslag

Området vid Henja och Hult föreslås behålla sin lantliga prägel och fortsätter utvecklas som jordbruksområde. Jordbruksmarken ska bevaras. Vid placering och utformning av ny bebyggelse ska inga intrång i jordbruksmark göras som kan begränsa jordbrukets utveckling. Bebyggelse bör inte tillkomma på brukningsvärd jordbruksmark.

Skogsmark som har betydelse för skogsnäringen ska så långt som möjligt skyddas mot intrång som påtagligt försvårar skogsnäringen. Det tätortsnära skogsbruket ska bedrivas med hänsyn till rekreation och friluftsliv samt biologisk mångfald. Skogsmarken inom planområdet ska betraktas som tätortsnära och följa de regler i Skogsvårdslagen som berör denna typ.

I samband med exploatering av områden är det av vikt att tidigt tänka på hur områden ska gestaltas och planeras för att undvika att man flyttar

massor i onödan. Vid tidig planering kan detta innebära färre transporter och mindre resursanvändning i form av att nya jordarter och berg tas till området. Med tidig planering av områden finns också möjlighet att återanvända massor från områden med överskottsmassor om dessa är tekniskt lämpade för de aktuella område. Även här kan då minskning av nya råvaror minska och likaså transporter.

Buller

Förutsättningar

Buller, vibrationer och elektromagnetisk strålning har en negativ inverkan på människors hälsa. Långvarig exponering av buller från väg- och flygtrafik leder enligt flera studier till en ökad risk för hjärt- och kärlsjukdomar.

Miljömålet God bebyggd miljö har fastställts med ett antal preciseringar som bland annat innefattar att främja hälsa och säkerhet samt att buller därmed ska undvikas (Naturvårdsverket, 2018).

Miljökvalitetsnormer (MKN) för buller infördes år 2004 genom förordning (2004:675) om omgivningsbuller. MKN för omgivningsbuller innehåller inga tydliga gränsvärden utan är snarare en slags målsättningsnorm som har sitt ursprung från de krav på kvaliteten på miljön som följer av Sveriges medlemskap i Europeiska unionen. I förordningen skriver regeringen:

Det ska eftersträvas att omgivningsbuller inte medför skadliga effekter på människors hälsa.

I förordningen ställs krav på att Trafikverket och kommuner med mer än 100 000 invånare ska kartlägga buller och upprätta åtgärdsprogram vart femte år. Gislaveds och Anderstorps kommun har betydligt färre än 100 000 invånare men även i mindre och medelstora kommuner ska strävan vara att begränsa buller.

I Förordning (2015:216) om trafikbuller vid bostadsbyggande finns bestämmelser om riktvärden för buller utomhus för spårtrafik, vägar och flygplatser. Riktvärdena i trafikbullerförordningen används vid planläggning, i ärenden om bygglov och i ärenden om förhandsbesked angående bostadsbyggnader.

Enligt 3 § bör inte buller från spårtrafik och vägar överskrida

- 60 dBA ekvivalent ljudnivå vid en bostadsbyggnads fasad
- 50 dBA ekvivalent ljudnivå samt 70 dBA maximal ljudnivå vid en uteplats om en sådan ska anordnas i anslutning till byggnaden.

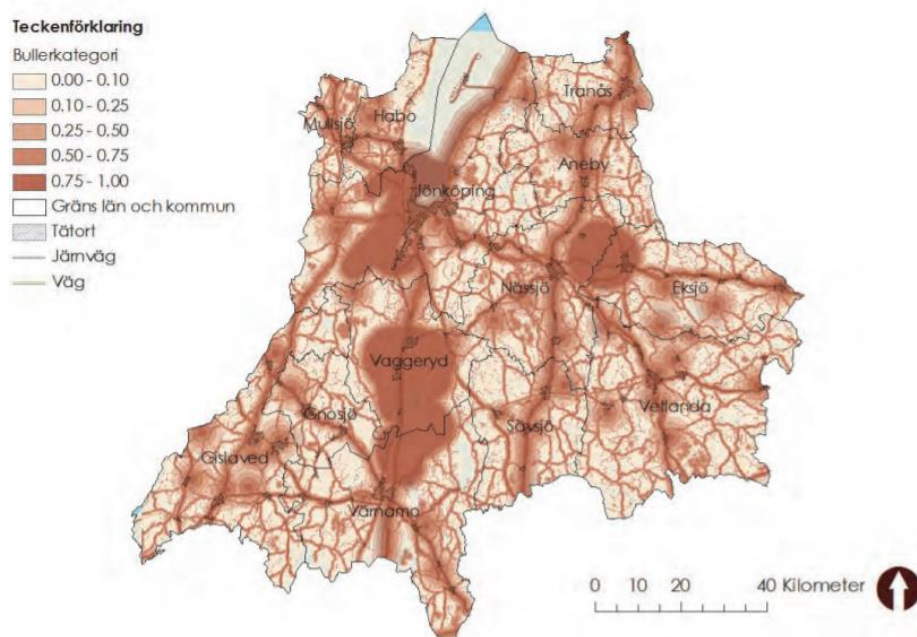
Undantag får tillämpas för lägenheter mindre än 35 kvm (65 dBA) eller om en så kallad tyst sida kan anordnas.

Hänsyn ska tas till Trafikverkets riktlinjer (TDOK 2014:1021) om buller och vibrationer från trafik på väg och järnväg. Riktlinjerna ska främja att Trafikverket på ett enhetligt och kostnadseffektivt sätt uppfyller gällande lagkrav om skäligen skyddsåtgärder mot buller och vibrationer.

För buller från byggplatser finns Naturvårdsverkets allmänna råd om buller från byggplatser (NFS 2004:15). Buller från byggnation och trafik får inte överskrida satta bullernivåer för temporärt och permanent buller.

Buller i bostäder

Jönköpings länsstyrelse har tagit fram en kartläggning för länet som visar bullerkategorier i länets olika delar. Av detta underlag framgår att Gislaved/Anderstorp i likhet med andra tätorter har viss bullerpåverkan men det tillhör inte länets mest bullerpåverkade områden. Se bullerkartläggning i Figur 26 nedan

Figur 26. Förekomster av buller redovisade i olika nivåer i länet. Ytorna har beräknats i den GIS-modell som tagits fram. Minsta enheten är en hektar. (Källa: Länsstyrelsen Jönköpings län).

Konsekvenser

Planförslaget bedöms inte medföra någon konflikt med bestämmelserna i förordningen om omgivningsbuller under förutsättning att åtgärder utreds och vidtas i detaljplaneskedet. All form av exploatering bidrar med ett visst tillskott av buller men störningar kan begränsas genom planering, val av maskiner och arbetsmetoder samt vid behov, bullerdämpande åtgärder. För trafikrelaterat buller ska riktvärdena i trafikbullerförordningen (2015:216) tillämpas i samband med planläggning, i ärenden om bygglov och i ärenden om förhandsbesked angående bostadsbyggnader.

En viss ökning av buller kan misstänkas i samband med ökad trafikering av väg 27 i anslutning till det utpekade verksamhetsområdet. Denna effekt är inte lika tydlig för nollalternativet. En ambition bör vara att det i samband med realisering av planförslaget inte sker en försämring av de bullerkategorier som redovisas.

Sammanfattande konsekvensbedömning:

Värde: Måttligt

Effekt: Liten negativ

Konsekvens: Liten negativ

Åtgärdsförslag

Generellt gäller att bullersituationen behöver utredas närmare i detaljplaneskedet.

För att kunna bygga bostäder i områden där dygnsekvivalent nivå vid fasad överskrider riktvärdet ska hälften av bostadsrummen vara vända mot en sida med dygnsekvivalent nivå på som mest 55 dB(A) och maximal nivå nattetid på 70 dB(A). Detta kan uppnås med god planering där längre och högre byggnader planeras närmast trafikällan och lägre byggnader byggs bakom. Den högre byggnaden skärmar på så vis av buller från trafiken. Om uteplatser ska anordnas, ska ekvivalent nivå om 50 dB(A) och maximal nivå om 70 dB(A) klaras. Avsteg finns för maximal ljudnivå.

För skolor och förskolor ska de delar av gården som är avsedda för lek, vila och pedagogisk verksamhet klara riktvärdet 50 dB(A) för ekvivalent ljudnivå och 70 dB(A) maximal ljudnivå (Naturvårdsverket, 2017).

Skog kan verka bullerdämpande vilket är en ekosystemtjänst. Planförslaget medför begränsad exploatering av obebyggd mark och därmed inte heller någon omfattande avverkning av skog, vilket minskar risken för ökade ljudnivåer i området jämfört med dagsläget.

Om det framkommer att risk finns för att aktiviteter inom planförslaget kan medföra en ökning av bullernivåer som kan vara skadliga för människa eller miljö bör bullerdämpande åtgärder övervägas om orsaken till bullret inte kan elimineras. Exempel på åtgärder är:

- Trafikreglering (hastighetsbegränsningar osv)
- Bullerdämpande vägbeläggning
- Bullerskärm eller vall
- Vegetation

Luft

I detta avsnitt behandlas konsekvenser för luftkvalitet och luftkvalitetsnormer.

Förutsättningar

God luftkvalitet är viktig för människors hälsa och miljö. Luftföroreningar kan vålla sjuklighet och förkorta livslängden hos människor samt bidra till bland annat växtskador, övergödning, försurning och klimatförändringar. Utsläppen till luft kommer främst från transporter, förbränning och industrier. Luftkvaliteten påverkas av utsläpp i landet och luftföroreningar från andra länder.

För luftkvalitet finns det olika riktvärden som bör efterföljas för att undvika konsekvenser för miljön och människans hälsa under bygg- och driftsskedena. Miljökvalitetsnormer (MKN) för luft innefattar främst gränsvärden för föroreningshalter som maximalt får finnas i utomhusluft utan att människor eller miljö tar skada. MKN beskrivs i *Förordning om miljökvalitetsnormer för utomhusluft (SFS 2010:477)*. De föroreningar som omfattas av förordningen är bensen, kväveoxider (NO_x), partiklar (PM₁₀/PM_{2,5}), svaveldioxid, kolmonoxid, arsenik, kadmium, nickel, bly, bens(a)pyren och marknära ozon.

Även det nationella miljömålet *frisk luft* syftar på att ha luft som är så ren att varken människor, växter eller kulturvärden skadas.

Gislaveds kommun är medlem av det lokala luftvårdsförbundet i Jönköpings län som har uppgiften att övervaka och informera om den regionala luftmiljön.

I tabellen nedan visas en sammanställning av MKN och nationella miljömål för kvävedioxid (NO₂) och partiklar (PM10). Siffran i parentes avser antal tillåtna överskridanden.

Tabell 6. Miljökvalitetsnormer och miljömål för kvävedioxid, PM10 och bensen

	Halt (µg/m ³) medelvärdestid		
	År	Dygn	Timme
NO₂ MKN	40	60 (7)	90 (175)
NO₂ miljömål	20	-	60 (175)
PM₁₀ MKN	40	50 (35)	-
PM₁₀ miljömål	15	30	-
Bensen MKN	5	-	-
Bensen miljömål	1	-	-

Inga aktuella mätningar av luftkvalitet har genomförts inom planområdet under de senaste åren, men för senaste Luftkvalitetskontroll för Jönköpings Län (SWECO, 2020) genomfördes modelleringar för finpartiklar (PM10), kvävedioxid (NO₂) samt bensen som omfattar planområdet. Modelleringen

visade att samtliga halter underskrider miljö kvalitetsnormer med goda marginaler, dock överskreds miljö kvalitetsmålets riktvärde för bensen. För PM10 ligger det modellerade dygnsmedelvärdet (28) i närheten av gränsvärden för områden längs med Anderstorp svägen i Gislaved.

Jämfört med de senaste luftkvalitetsmätningarna som genomfördes 2002 och 2014 avseende bensen, respektive kvävedioxid och svaveldioxid (SO₂), visade samtliga mätningar (frånsett mätning för bensen) halter under respektive gränsvärden för miljö kvalitetsnormer och stämmer därmed överens med modelleringar. Avseende bensen visade senaste mätningen halter som överskrider miljömålet.

Gislaved har i en kartläggning av SMHI pekats ut som riskområde för överskridande av MKN för benso(a)pyren (Identifiering av potentiella riskområden för höga halter av benso(a)pyren, Meteorologi nr 159). Studien är en kartläggning och screening av emissioner och halter av benso(a)pyren i Sverige. Ett övervägande bidrag till haltnivåerna av benso(a)pyren är emissioner från småskalig vedeldning och beräkningarna i studien kan anses representera ett "worst-case"-scenario. För kommuner som enligt beräkningarna har haltnivåer som överskrider eller är nära att överskrida MKN rekommenderas, i ett första steg, att en noggrannare granskning/inventering görs av indata som använts i beräkningarna, i synnerhet antalet eldstäder.

Både MKN och miljömålen utgår från och tar hänsyn till Världshälsoorganisationens (WHO:s) rekommendationer. WHO har nyligen kommit med nya rekommendationer kring vilka halter av föroreningar som är godtagbara utifrån hälsopåverkan. Ett huvudbudskap i de nya riktlinjerna är att varje minskning av halten av de viktigaste luftföroreningarna ger hälsovinster för befolkningen, även i områden med låga halter. De nya rekommendationerna är skarpare än de tidigare, och kan leda till att både miljömålen preciseringar och miljö kvalitetsnormerna för luft kommer att skärpas framöver.

Inom planområdet finns idag en utbyggd infrastruktur med väg 26 och väg 27, samt flera mindre vägar som förbinder Gislaved och Anderstorp med varandra och omkringliggande orter både i och utanför kommunen. Dessutom finns det två motorsportbanor inom planområdet som bidrar till utsläpp av bland annat finpartiklar.

Konsekvenser

God luftkvalitet är av stor betydelse för människors hälsa varför luft har bedömts inneha höga värden.

Förlängningen av väg 604, samt utpekande av ett mer sammanhängande industri- och verksamhetsområdet kan medföra förändrade trafikflöden vilket kan påverka utsläpp av växthusgaser och luftföroreningar. Flytt av

verksamheter kan leda till ökad trafikering av väg 27 och övriga tillfartsvägar vilket kan leda till lokala ökning av luftföroreningar inom verksamhetsområdet längs Anderstorpsvägen. Samtidigt medför detta en minskad belastning av luftföroreningar inom tätorterna. De negativa effekterna i verksamhetsområdet kan i viss mån motverkas genom tillhandhållande av hållbara trafikmedel. Förlängning av väg 604 kan medföra förkortade resvägar, samt möjliga förbättrade förutsättningar för kollektivtrafiken vilket kan minska utsläppen av luftföroreningar.

Planförslaget medför dessutom en förbättring av förutsättningar för hållbart resande genom utbyggnad av cykelvägar med nya passager över Nissan och Anderstorpsån.

Jämfört med nollalternativet bedöms påverkan som obetydlig, då verksamhetsområdet samt förlängning av väg 604 även genomförs för nollalternativet.

Konsekvens för luftmiljö bedöms därmed som obetydlig på kort sikt men långsiktigt som liten positiv genom förbättrade förutsättningar för hållbara trafikmedel.

Sammanfattande konsekvensbedömning:

Värde: Högt

Effekt: Liten positiv

Konsekvens: Liten positiv

Åtgärdsförslag

I samband med det fortsatta planeringsarbetet inom planområdet bör följande hänsyn och vid behov åtgärder beaktas:

- Säkra anknytningar till och infrastruktur för förnybara transportmedel såsom laddstolpar, cykelparkering osv.
- Säkra tillgänglig och attraktiv kollektivtrafik.
- Aktivt arbeta med parkeringstal som ett verktyg för att minska bilåkande.
- Fortsatt uppföljning och bevakning av luftmiljön.
- Genom samverkansområdet för kontroll av luftkvalitet bör kommunen genomföra modellberäkningar för att undersöka vilken påverkan planen kan komma att få på luftkvaliteten.
- Reservera grönytor i lägen med höga halter av luftföroreningar (t.ex. i gaturum), och utforma dessa med särskild hänsyn till vegetation med ekosystemtjänster som gynnar god luftkvalitet.

Risk och säkerhet

Förutsättningar

I detta avsnitt behandlas konsekvenser till följd av risker för människors hälsa och miljön. De risker som hanteras i denna miljökonsekvensbeskrivning utgörs i första hand av risker förknippade med förutsättningar inom kommunen. De aktiviteter som bedöms ge betydande miljöpåverkan är framför allt klimatrisker/klimatanpassning (översvämning/skyfall, skred), dagvattenhantering, miljöfarlig verksamhet, förorenade områden samt farligt gods. Aspekterna förorenad mark hanteras i ett separat avsnitt (markmiljö). Även plötsliga större oönskade händelser relaterade till transport av farligt gods på väg eller järnväg beaktas.

Klimatförändringarna medför bland annat ökad risk för stora regnmängder som dagvattensystemen inte klarar av att ta emot. Andra risker förknippade med klimatförändringar är till exempel risker för människors hälsa vid värmeböljor.

Transporter av farligt gods

En olycka med farligt gods kan ge upphov till betydande risk för allmänhet som uppehåller sig i närheten av olyckan. Vid bedömning av dessa risker tas hänsyn både till den så kallade individrisken, det vill säga risken för en individ som råkar uppehålla sig i närheten av olycksplatsen, och till samhällsrisken, där hänsyn också tas till om det kan antas vara många individer som uppehåller sig i närområdet.

Enligt Trafikverket ska:

Planeringen inriktas på att dessa transporter sker trafiksäkert och inte i anslutning till tätbebyggda områden, vattentäkter, värdefulla naturområden och andra särskilt sårbara områden.

Inom riskavstånd från farligt godsleder ska det således inte planeras för personintensiva verksamheter men hänsyn ska även tas till andra värden. Vidare anges att:

En generell utgångspunkt bör vara att kommunen säkerställer ett tillräckligt avstånd fritt från bebyggelse intill statliga vägar och järnvägar i detaljplanen.

Inom planområdet klassas väg 26 och väg 27 som leder för farligt gods. Via dessa sker transporter med farligt gods till verksamheter i orterna. Väg 27 skär genom planområdet. I fördjupningen av översiktsplanen har följande ställningstagande gjorts, detta bedöms ligga i linje med Trafikverkets rekommendationer:

- Vid planläggning inom 150 meter från led med farligt gods ska en riskanalys göras. Som alternativ till riskanalys kan i vissa fall

schablonmetoden, Hallandsmodellen, nyttjas. Bedömningen görs i samråd med räddningstjänsten.

- Eftersom transporter av drivmedel utgör en av de mer vanligt förekommande transporterna med farligt gods, verkar kommunen för att utlokalisera de centralt belägna drivmedelstationerna till områden i närheten av väg 26 och 27.

Klimatanpassning

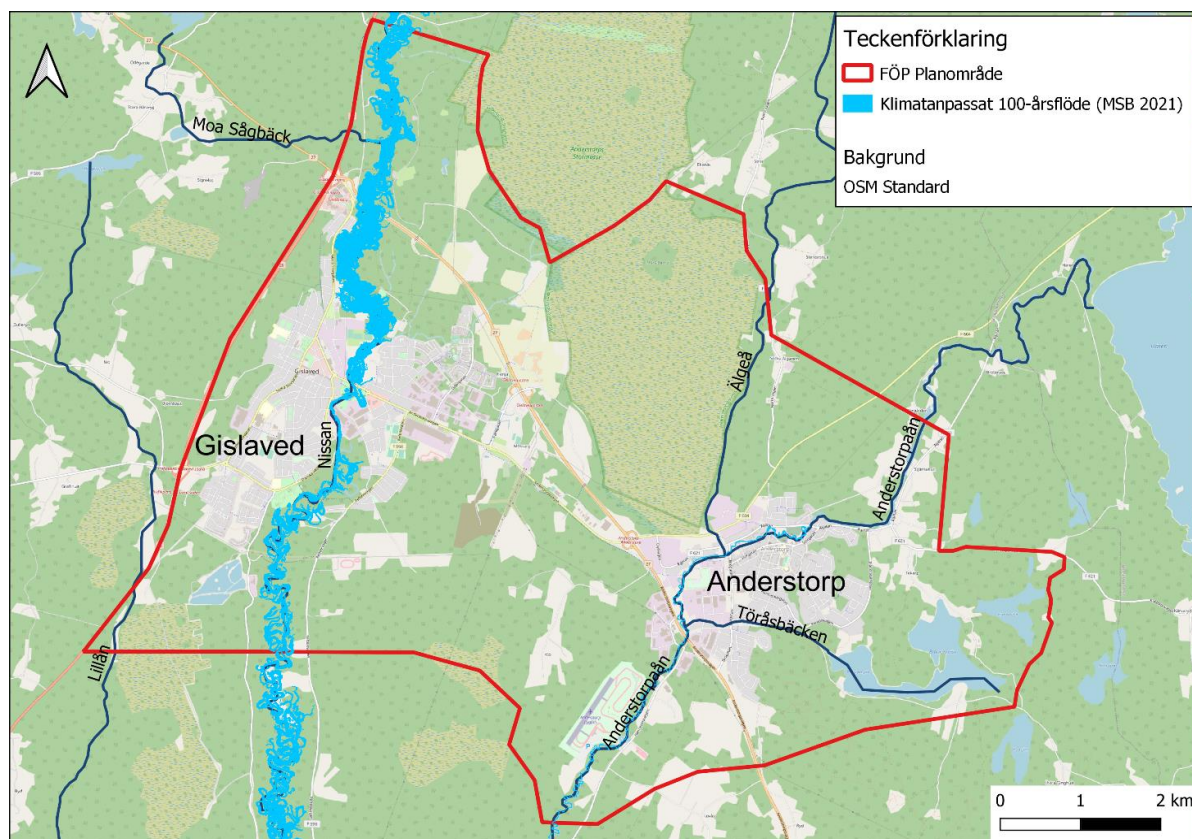
En av de stora utmaningarna för ett långsiktigt hållbart samhällsbyggande är att anpassa samhället till de klimatförändringar som väntas samt minska vår klimatpåverkan. Klimatfrågorna är en av många planeringsförutsättningar som kommunen enligt plan- och bygglagen (2010:900) ska ta hänsyn till vid planläggningen. Klimatförändringarna medför bland annat ökad risk för stora regnmängder som dagvattensystemen inte klarar av att ta emot. Andra risker förknippade med klimatförändringar är till exempel risker för människors hälsa vid värmeböljor. Klimatanpassning handlar dels om att planera var framtida exploatering kan ske på ett säkert vis, dels om att aspekter som VA, el och väginfrastruktur behöver belysas.

WSP genomförde under 2021 en skyfallskartering för Gislaved och Anderstorp på uppdrag av Länsstyrelsen Jönköpings län som en del i klimatanpassningsarbetet. Syftet var att identifiera områden som är känsliga i samband med översvämning. Förutsättningarna i karteringen var att simulera effekter av ett 100-års regn med 10 timmars varaktighet. En så kallad klimatfaktor applicerades för att simulera tänkta framtida förändringar i nederbörd. Hänsyn togs bland annat till topografi och befintliga hårdgjorda ytor och byggnader. En begränsning som identifierades var att det topografiska underlaget för skyfallskarteringen inte inkluderar de senaste årens nyexploatering i de nordvästra delarna av Gislaved kring handelsområdet Smålandia. Resultatet visade att följande områden förefaller utsatta:

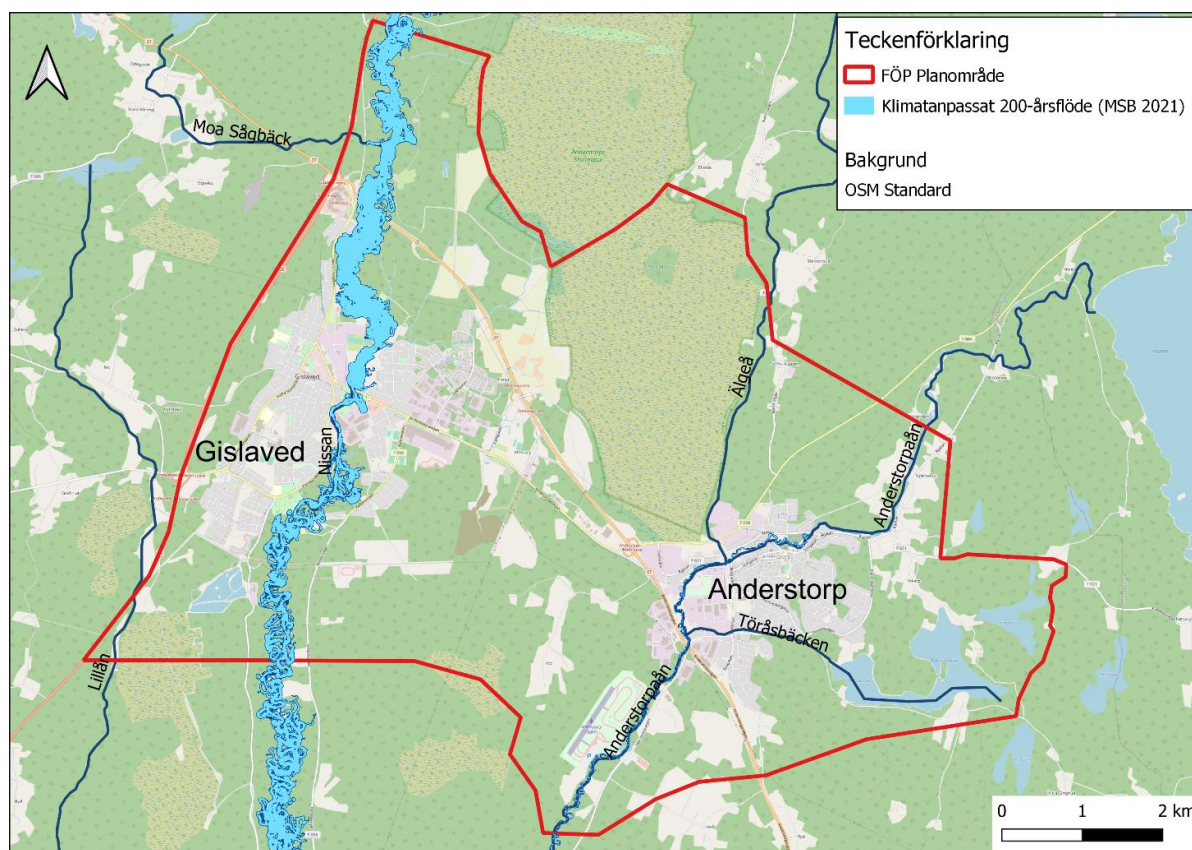
- Norra Storgatan, Gislaved
- Danska vägen (västra delen), samt förskolan söder om denna
- Området Stortorget/Köpmantorget, Gislaved
- Område i norr kring den gamla banvallen, Gislaved
- GC-tunnlar (flera platser)
- Villaområdet Lövtigen/Stamgatan, Anderstorp
- Östra delen av Töråsbäcken, Anderstorp
- Området där Älgeå rinner under väg 604 och sedan vidare in i kulvert

- Lågpunkten mellan Industrigatan och Brogatan norr om Götgatan, Anderstorp

Myndigheten för samhällsskydd och beredskap tog 2019 fram en översiktlig översvämningsskartering för området kring Nissan, vilken reviderades under 2021, se Figur 27 och Figur 28. Av denna skartering framgår att betydande delar av Gislaveds tätort riskerar att bli påverkade av ett 100- eller 200-års regn med de förutsättningar som råder idag. I samband med skarteringen görs inga rekommendationer.

Figur 27. Klimatanpassade vattenflöden i Nissan vid ett 100- årsregn. Översvämningsskartering utmed Nissan inklusive biflödet Kilan, (MSB 2021).

Figur 28. Klimatanpassade vattenflöden i Nissan vid ett 200- årsregn. Översvämningskartering utmed Nissan inklusive biflödet Kilan, (MSB 2021).

Övriga Risker

Delar av planområdet omfattas av ett aktsamhetsområde för skred och hög eroderbarhet som framgår av SGI:s översiktlig ras- och skredinventering. Områden som omfattas ligger intill Nissan och Anderstorsån. I linje med SGI:s yttranden i samrådsprocess har kommunen gjort följande ställningstagande, som medge undersökningar inför eventuell exploatering:

- Kommunen ska arbeta för att skydda både nya och befintliga byggnader, infrastruktur och samhällsviktiga funktioner som ligger inom områden med risk för stabilitetsproblem.

Konsekvenser

Det finns områden inom planområdet med förhöjda risker för framtida påverkan i samband med främst skyfall men även exempelvis transport av farligt gods. Gällande direkta översvämningsrisker är dessa störst i anslutning till Nissan som rinner genom Gislaveds tätort men även Anderstorsån. Vid ett 100- eller 200- års regn skulle konsekvenserna utifrån nuvarande förutsättningar bli omfattande för egendom i tätorterna, risk finns även att central infrastruktur för el, vatten och avlopp kraftigt skulle störas. En ytterligare risk är att markföroreningar skulle kunna lakas ut vid översvämnning vilket skulle kunna få långvariga effekter även utanför

kommunens gränser. Ett ökat antal bostäder och verksamheter inom de områden som riskerar att översvämmas skulle innebära att konsekvenserna skulle kunna bli mer omfattande. Klimatanpassningar som kommunen avser att genomföra i samband med centrumutvecklingen kan dock mildra dessa konsekvenser. Konsekvenserna är likartade för nollalternativet, dock kan det inte uteslutas att exempelvis utbyggnad av Smålandia enligt planförslaget skulle kunna öka känsligheten vid större översvämningar. Även en lokalisering av verksamheter till det nya utredningsområdet för verksamheter skulle kunna påverka risker i anslutning till godstransporter, dock med en positiv effekt i och med att dessa skulle flyttas längre från tätorter.

Sammanfattande konsekvensbedömning:

Värde: Högt

Effekt: Liten negativ

Konsekvens: Måttlig negativ

Åtgärdsförslag

Utifrån karteringen och de planerade åtgärder som fördjupningen av översiktsplanen presenterar har följande ställningstagande gjorts av Gislaveds kommun:

- Vid fortsatt planering och projektering ska effekter av ett 100-års regn med klimatfaktor 1,4 och ett 100-års flöde i ån Nissan och Anderstorsån beaktas.
- Kommunen tillämpar förebyggande reglering på kvartersmark i detaljplaneläggning om så bedöms nödvändigt på grund av översvämningssproblematik nedströms aktuellt planområde.
- Kommunen ska ta fram ytterligare risk- och konsekvensanalyser som bland annat tar hänsyn till en kombinerad effekt av skyfall och höga flöden i Nissan liksom bedömningen av problematiken vid väg 604, nedströms Älgeån.
- Kommunen ska prioritera genomförande av skyddsåtgärder i översvämningssområden där det förekommer omfattande risk av förstörelse av enskild egendom, stabilitetsproblem för befintlig bebyggelse och/eller där markförorening förekommer.
- För att minska risk för hög värme, minska luftföroreningar, dämpa buller samt fördröja och rena dagvatten, kommer kommunen i fortsatt planering verka för en ökad mängd grönska, träd och buskar.

I samband med skyfallskarteringen gavs också ett antal rekommendationer gällande möjliga framtida utredningar/aktiviteter:

- En vidare analys av modellresultaten kopplade till konsekvenser.
- Utökad analys som inkluderar framtida/planerade exploateringar.
- Åtgärdsförslag för att minska framtida översvämningsproblematik.
- Workshop(s) med flera intressenter från kommunen för fortsatt klimatanpassningsarbete kopplat till kommunens framtida planering.
- Lokal kartering av de nyexploaterade områdena i nordvästra Gislaved för att få en nulägesbild som överensstämmer med en uppdaterad topografi/terrängmodell.
- Kombinerad analys som tar hänsyn till kombinerade effekter av skyfall och höga vattenflöden i Nissan.
- Hydraulisk modell över Älgeå för att bedöma möjlig kapacitet under vägen och i kulverten.

Vidare föreslås följande möjliga åtgärder:

1. Baserat på befintliga utredningar, vidare utreda översvämningsrisker och ta fram klimatanpassningsåtgärder, strategier och riktlinjer för den fysiska planeringen i kommunen. Dessa bör utgå från myndighetsvägledning från exempelvis Boverket, SMHI, Naturvårdsverket med flera.
2. Konsekvenserna av skyfall bör utredas och beskrivas i kommande detaljplanearbete, detta inkluderar skredrisker och risker kopplade till eventuella markföroreningar.
3. I samband med detaljplanering eller bygglovsprocess i områden där förhöjd risk för översvämnning eller skred föreligger krävs mer detaljerade utredningar, beräkningar och detaljerad projektering för säkra åtgärder som kan minimera riskerna.
4. Ta fram en kommunövergripande dagvattenstrategi för vägledning om hantering av dagvatten vid nybyggnation och ombyggnad.
5. Nya detaljplaner bör redovisa hur dagvattnet från planområdet ska tas om hand. Öppna dagvattenlösningar minskar risken för översvämnningar.
6. Vid detaljplanering av nytt verksamhetsområde bör riskutredning genomföras med specifika riktlinjer för vilka verksamheter som inte får etableras närmast tätort.

Rekreation, friluftsliv samt stads- och landskapsbild

I detta avsnitt behandlas planförslagets konsekvenser för rekreation, friluftsliv och landskapsbild.

Förutsättningar

Naturvårdsverket definierar friluftsliv som vistelse utomhus i natur- och kulturlandskap utan krav på tävling. Friluftaktiviteter omfattar därmed ett brett spektrum av aktiviteter, allt ifrån jakt till promenader, utflykter och annan vistelse i grönområden.

Att kunna vistas ute i naturen har stor betydelse för hälsa och välbefinnande för människor i alla åldrar. Fysisk aktivitet är en förutsättning för en god hälsoutveckling, och utgör också ett delmål inom Sveriges folkhälsomål. Såväl fysisk som psykisk hälsa förbättras hos den som vistas i gröna miljöer ofta. Det finns i Sverige, sedan år 2012, tio mål för friluftspolitiken som bland annat innefattar tillgänglighet, tillgång till naturområden, samverkan, allemansrätten och friluftsliv för skola (Regeringens skrivelse 2012/13:51).

Rekreation och friluftslivsvärden kan beskrivas ur två perspektiv: upplevelsevärde och tillgänglighet. Med upplevelsevärdet avses individers upplevelse av att vistas i ett rekreationsområde, det vill säga de kvaliteter som området har. Påverkan från exempelvis ett nytt bostads-, industriområde eller en ny väg kan minska värdet på upplevelsen av ett rekreationsområde genom exempelvis visuella störningar och bullerpåverkan. Med tillgänglighet avses måttet av barriärer, vilka kan vara fysiska såsom en väg som skär av och försvårar tillgängligheten till området, men det kan också vara mentala barriärer såsom bristfällig information om att området finns, eller visuell påverkan som skapar upplevelse av en barriär. En bebyggelse eller en väg kan utgöra en barriär samt minska ett rekreationsområdes attraktivitet, och därmed även upplevelsevärdet. Utifrån detta perspektiv beskrivs detta i avsnitt friluftsliv kopplat till påverkan på landskapsbild.

Landskapets fysiska förutsättningar och människans visuella tolkning av dessa kallas landskapsbild. Landskapsbilden är starkt kopplad till både nutida och historisk markanvändning och till naturvärden i form av naturtyper, topografi och markegenskaper. Landskapsbilden kan alltså ses som en sammanfattning av alla komponenter i landskapet, såväl fysiska som upplevda. Även staden med sin struktur, estetik och rumsliga förhållanden är en av dessa komponenter. Landskapsbilden är ofta starkt identitetsskapande, både för boende och för de som är tillfälliga besökare.

Landskapet i kommunen är varierat med olika karaktärsdrag. Norr om Gislaveds tätort finns stora höjdskillnader med berg och dalar där Isbergstornet norr om Gislaved är ett viktigt landmärke (utanför

planområdet). Det finns i kommunen ett kuperat skogslandskap men även inslag av jordbruk, flackare våtmarkslandskap, skogbeklädda toppar och öppna jordbrukslandskap med holmar och våtmarker. Gislaved och Anderstorp ligger i den så kallade Nissadalen som sträcker sig genom hela kommunen och som är en viktig del för både landskapsbild samt rekreation och friluftsliv. Ån Nissan går i nordsydlig riktning genom Gislaved och har där en meandrande form. Nissan bidrar med viktiga värden för friluftslivet delvis på grund av att det är en kanotled. Det finns flera tilläggsplatser för kanot nära Gislaved.

I kommunen finns 388 sjöar. Allt från Bolmen som är en större sjö till små gölar och tjärnar i skogslandskap. Det finns två, av kommunen skötta, badplatser i närheten av Anderstorp. Sjöarna är av värde för rekreation och friluftsliv och bidrar även till landskapsbild.

Både Gislaved och Anderstorp är gamla industriorter och i båda tätorterna finns inslag av industribyggnader, delvis med ett kulturhistoriskt värde. Som gamla industriorter innebär detta en identitet för tätorterna.

Cirka 12 kilometer norr om Gislaved och Anderstorp ligger Isaberg som är ett naturreservat sedan 1968. Idag är Isaberg en viktig träffpunkt för friluftsliv och rekreation med pister för utförsåkning men också sommaraktiviteter som mountainbike, rodel och höghöjdsbana.

Inom området närmast Gislaved och Anderstorp finns flera sammanhängande gröna områden. Norr om Anderstorp finns Anderstorps Store Mosse som är ett utpekad riksintresse för friluftsliv och är ett av Sveriges mest värdefulla myrkomplex. I området finns flertalet vandringsleder som exempelvis Gislavedsleden, Natur- och kulturstig Nissan, Nissanleden, Solsystemet samt Hälsans stig. I Anderstorp finns även vandringsleden Jonsborundan. Nordöst om Gislaved finns även vandringsleden Anderstorps Store Mossestig. Elljusspår finns i södra delen av Gislaved tätort och även sydöst om Anderstorps tätort. Detta innebär att området har ett rikt friluftsliv och det är viktigt att bibehålla dessa värden.

Konsekvenser

Påverkan på rekreation och landskapsbild omfattar framför allt åtgärder som kan påverka upplevelsevärden och tillgänglighet till natur- och kulturmiljöer, men också direkt fysisk påverkan som leder till att områden minskar eller försvinner permanent. Det kan handla om ianspråktagande av mark för ny bebyggelse, verksamheter och infrastruktur och vad dessa får för effekter för viktiga områden. Både direkta och indirekta konsekvenser uppstår som följd av den ändrade markanvändning.

Gällande landskapsbild väntas det nya planförslaget medföra påverkan på stadsbild i och med att befintliga industrier kan komma att flyttas från Gislaveds respektive Anderstorps stadskärnor/tätorter till ett gemensamt

utredningsområde för verksamheter mellan Gislaved och Anderstorp. Det kommer att påverka stadsbilden genom att områden i centrala Gislaved och Anderstorp får ändrad markanvändning. Vid nybyggnation i tätorten kan stadens siluett påverkas beroende på byggnadernas utformning. Ändringen av markanvändning bedöms som delvis positiv för landskapsbilden i och med att marken i stadskärnan/tätorten kommer att kunna användas för bostäder eller dylikt i stället för de mindre industrier som finns där idag. Det bör dock tas i beaktande att de gamla industribyggnaderna kan ha ett kulturhistoriskt värde.

Det utpekade utredningsområdet för verksamheter mellan Gislaved och Anderstorp kommer dock kunna påverka landskapsbilden genom anläggande av nya byggnader för industriverksamhet mellan Gislaved och Anderstorp. Detta markområde är idag delvis ett grön- och skogsområde men har inte, av Gislaved kommun eller av länsstyrelsen, utpekats med något särskilt värde för rekreation och friluftsliv. Dock kan nya anläggningar bidra till minskad tillgång till tätortsnära grönområde för befolkningen. Till skillnad från nollalternativet utpekas området mellan Anderstorp och Gislaved nu enbart som utredningsområdet för verksamheter. I nollalternativet var området avsett för både bostäder och verksamheter. Det medför att det finns risk att området blir en större barriär både i landskapet och för friluftsliv i och med att det kan skapa otrygghet när människor, under vissa tider, inte rör sig i området. Detta gör att den nya fördjupningen av översiktsplanen kan ha en något negativ konsekvens jämfört med nollalternativet i detta avseende.

Den nya planen innehåller flera sammanhängande områden för natur- och friluftsliv som både ska bevaras och där det är möjligt förstärkas. Det planeras även tillkommande förbindelser för cykeltrafik som är positivt för rekreation och friluftsliv. För landskapsbilden är det viktigt att se till att tillkommande förbindelser är anpassade till hur landskapet ser ut idag för att inte skapa fysiska eller visuella barriärer med minskad tillgång till landskapet.

Gällande effekter av den nya fördjupningen av översiktsplanen så antas de bli långsiktiga. Planen kommer antagligen bidra till positiva effekter i de tätbebyggda områdena när industrilokaler byts ut till bland annat bostäder. Det kan leda till ökade värden för människor i tätorterna.

Planen har en påverkan på upplevelsevärden och tillgänglighet till friluftsliv och upplevelsevärden för landskapsbilden. Det blir en annan landskapsbild och upplevd tillgänglighet speciellt gällande det nya området som går från att vara tänkt för bostäder och verksamheter till att nu enbart innehålla verksamheter. Planen i stort tar dock hänsyn till att spara grönstrukturer och sammanhängande områden för natur- och friluftslivs. Särskilt i tätorterna och omvandlingsområden ska grönstrukturen utvecklas och det gröna sambandet förstärkas. Sammanfattningsvis bedöms planen

därmed ha en liten negativ eller obetydlig påverkan på landskapsbild och friluftsliv.

Planen bedöms ha en liten negativ konsekvens jämfört med nollalternativet för landskapsbild och friluftsliv, i och med det nya utredningsområdet för verksamheter som nu är avsett för enbart verksamheter och därmed skapar en barriär i landskapet. Dock innebär planen även positiva konsekvenser med bevarande av grönstrukturer, möjligheter till positiva värden i tätbebyggd miljö samt utveckling för cykeltrafik.

Sammanfattande konsekvensbedömning:

Värde: Lågt

Effekt: Liten negativ

Konsekvens: Liten negativ

Åtgärdsförslag

För att minska de möjliga konsekvenserna på landskapsbilden är det viktigt att se till att gamla industribyggnader med kulturvärde i Gislaveds och Anderstorps tätorter kan bevaras när industrierna flyttas. En del av byggnaderna utgör ett kulturhistoriskt värde. För att minska påverkan på landskapsbilden vid ändrad markanvändning i de centrala delarna är det viktigt att beakta stadsbildens karaktär och anpassa eventuella nya byggnader till den.

Vid etablering av verksamheter inom utredningsområdet mellan Gislaved och Anderstorp bör områdets och ortens karaktär beaktas för att se till att det blir en begränsad negativ påverkan på landskapsbilden. Det bör även säkerställas att eventuella rekreativvärden bibehålls genom att undvika skapande av nya barriärer samt se till att övriga sammanhållna grönområden bevaras. För att minska påverkan på omgivningen bör bullerskydd sättas upp. Trädridåer bör behållas för att minska påverkan på landskapsbilden, minska buller och bibehålla så mycket av friluftslivet som möjligt.

Ur ett rekreativ- och friluftslivsperspektiv bör människors tillgång till Nissan samt grönområden bibehållas. Om tillgänglighet till rekreativområden påverkas kan ökad skyltning bidra till att den mentala barriären för att ta sig till och från rekreativområdena minskar.

För att säkra att påverkan på friluftsliv och landskapsbild blir så små som möjligt är en rekommendation att aktivt arbeta för att kunna ta hänsyn till befolkningens åsikter.

Människors hälsa och livskvalitet

Förutsättningar

En människas välmående är beroende av många faktorer och det finns även stora skillnader i vad individer uppfattar som livskvalitet. Det är därför viktigt att vara lyhörd för invånarnas behov och önskemål och att i målarbetet ge möjlighet att utveckla planområdet på ett sätt som ger alla en möjlighet att utvecklas utifrån sina behov.

I Gislaveds kommun har befolkningsutvecklingen i princip varit oförändrad jämfört med 1990. Medelåldern i kommunen ligger strax över rikssnittet, 42 år jämfört med 41,4 år. Andelen utlandsfödda är något högre, 24,5% jämfört med 19,7%. Medelinkomsten är något lägre, 27 067 kr jämfört med 28 700 kr. Sysselsättningen är dock något högre, 82,8% jämfört med 79,5%. Medellivslängden är 84,2 år för kvinnor och 80,44 år för män, vilket ligger mycket nära rikssnittet på 84,3 respektive 80,6 år för män (SCB 2021).

Stadsmiljöprogram

Ett stadsmiljöprogram antogs under 2020 och innefattar Gislaved och Anderstorp samt även Smålandsstenar. Syftet med programmet är att det ska bidra till att skapa en estetiskt tilltalande och funktionell stadsmiljö där färg, form och materialval skapar harmoni och ger invånare och besökare ökad livskvalitet.

Hållbarhetsanalys

Under 2020/21 genomförde AFRY en hållbarhetsanalys på de plandokument som fanns tillgängliga och som var relevanta för FÖP:en. Analysen utgår från dels de aspekter som Citylab har tagit fram för att bedöma hållbarhet i stadsbyggnadsprojekt, dels FN:s 17 globala mål för hållbar utveckling. Detta gör att analysen genomförs utifrån alla aspekter av hållbarhet: ekologiska, sociala och ekonomiska.

Det gjordes sedan en bedömning hur kommunens planer påverkar aspekterna, samt om det kan finnas några målkonflikter. Utöver granskningen av plandokumenterna genomfördes också en workshop med medarbetare från kommunen som deltar i planarbetet. Detta gjordes för att förankra de slutsatser som tagits fram, samt för att få nya uppslag. Som en del av analysen ingick även en bedömning av vilka kopplingar som bedöms finnas mellan hållbarhetsaspekterna och de globala målen, samt om det är en direkt eller indirekt koppling. I Figur 30 och Figur 29 nedan redovisas vilka globala mål som bedömts ha direkta eller indirekta kopplingar.

Figur 30 Globala hållbarhetsmål med direkta kopplingar.

Figur 29 - Globala hållbarhetsmål med indirekta kopplingar

En sammanfattning av eventuella konflikter mellan olika aspekter har utförts.

De mest betydande av dessa är:

- Konflikt mellan industriområden och bostadsområden.
- Fungerande kollektivtrafik i områden med gles befolkning
- Baksidor av digitalisering
- Alternativa uppvärmningssystem (vedeldning) kan ge lokal påverkan på luftmiljön
- Artificiellt ljus bidrar med trygghet men kan störa nattlevande arter
- Konflikter mellan exploatering och naturvärden
- Järnvägsutbyggnad ger höga kostnader, tar eventuella resurser från annat
- Nya initiativ inom förnybar energi omgärdas av omfattande lag och regelsystem som kan hindra utvecklingen
- Bygga hållbart, kostnadseffektivt
- Stadsutveckling måste ta hänsyn till klimatanpassning
- Utveckling och exploatering kan bidra med ökat buller
- Förorenade områden kan begränsa exploatering
- Utbyggd infrastruktur kan påverka skyddsområden

Följande aspekter har ingått i bedömningen, de som i den samlade bedömningen efter den inledande analysen och workshopen med deltagare från kommunen bedömdes som mest prioriterade är fetmarkerade.

- **Klimatanpassning**
- **Funktioner**
- **Platser**
- **Bebyggelsestruktur**
- **Vatten**

- **Blå- och grönstråk (klimatanpassning)**

- Transporter
- Kulturmiljöer
- Lärmiljö
- Ljus
- Digital samhällsbyggnad
- Energi
- Materialflöden
- Ljud
- Lokal försörjning
- Produkter

Rekommendationen är att slutsatserna som görs i analys och workshop bör ingå i en helhetsbedömning av konsekvenser och åtgärdsförslag i samband med framtagande av detaljplaner och andra planrelaterade dokument.

Konsekvenser

Konsekvenserna för människors hälsa och livskvalitet bedöms som relativt små. Området är i huvudsak redan präglad av de befintliga tätorterna och de förutsättningar dessa ger för hälsa och livskvalitet och planförslaget eller nollalternativets genomförande kommer inte innebära någon betydande ändring av detta.

Konsekvenserna för planförslaget jämfört med nollalternativet bedöms som i stort likvärdiga, då exempelvis utbyggnaden av verksamhetsområdet kommer att genomföras även om inte föreslagen FÖP fått laga kraft. Hållbarhetsanalysen som utgör en del av planförslaget bedöms dock medföra ett bredare perspektiv jämfört med nollalternativet. Detta bedöms innebära möjligheter att utveckla dessa aspekter i positiv riktning.

Sammanfattande konsekvensbedömning:

Värde: Lågt

Effekter: Liten positiv

Konsekvens: Liten positiv

Åtgärdsförslag

I samband med det fortsatta planarbetet bör hänsyn tas till de slutsatser som tagits fram i samband med hållbarhetsanalysen så att de sociala aspekterna av

hållbarhet kan värderas och värnas i relation till övriga värden. Antaget stadsmiljöprogram ska även det beaktas.

Sociala och samhällsekonomiska aspekter

Förutsättningar

Detta avsnitt berör sociala och samhällsekonomiska aspekter inom planområdet till följd av FÖP:en och potentiell påverkan på dessa. Detta har inte bedömts som en betydande miljöaspekt men redovisas ändå kortfattat här.

Barnkonsekvensanalys

En barnkonsekvensanalys (BKA) har genomförts av AFRY under 2021. Verktuget används inom samhällsplanering för att kartlägga barns och ungas rörelser, behov och uppfattningar om närområdet. Syftet med en barnkonsekvensanalys är att undersöka hur barn påverkas av en planerad utveckling samt att säkerställa att det tas hänsyn till barns rättigheter i planering och beslut. Utredningen utgick från kommunen planeringsprinciper samt de planeringsinriktningar som redovisats.

Blandad bebyggelse

En av kommunens fem planeringsprinciper handlar om vikten av blandad bebyggelse för att få en attraktiv stad som ger trygghet och en levande stadsdel under dygnets alla timmar. Detta kan även förhindra att barriärer skapas som gör människor ovilliga att röra sig genom vissa områden.

I planbeskrivningen (Samrådsversionen av planbeskrivningen för FÖP:en för Gislaved och Anderstorp 2021.) skrivs följande:

En blandad bebyggelse av bostäder, grönområden, varierat utbud av service och arbetsplatser skapar förutsättningar för en blandning av människor och möten dem emellan. Det kan också handla om en blandning gällande variation av hustyper, upplåtelseformer och arkitektur. En blandning av bebyggelse medför liv och rörelse i och mellan tätorterna, vilket leder till hållbara och trygga livsmiljöer.

Ett antal konkreta ställningstaganden har gjorts i planhandlingen:

- Kommunen ska tillgodose behovet av ändamålsenliga lokaler för omsorg i väl lämpade lägen utifrån tillgång till transportinfrastruktur och närhet till bostäder, primärvård, kollektivtrafik och grönområden.
- Kommunen ska tillgodose behovet av ändamålsenliga lokaler för fritid och kultur i väl lämpade lägen utifrån tillgång till transportinfrastruktur och närhet till bostäder, kommersiell service, kollektivtrafik och friluftsliv.

- Kommunen ska tillgodose behovet av ändamålsenliga lokaler för utbildning i väl lämpade lägen utifrån tillgång till transportinfrastruktur och närhet till bostäder, kollektivtrafik och grönområden.
- Tillkommande kommersiella verksamheter utanför nedan nämnda platser ska ske i en omfattning och typ som inte konkurrerar med platserna:
 - centrumbildning utmed Storgatan/Brogatan i Anderstorp,
 - tillkommande centrumbildning i kommande förlängning av Stationsallén,
 - centrumbildning utmed Södra Storgatan,
 - centrumbildning kring Citytorget,
 - centrumbildning utmed Köpmansgatan samt
 - centrumbildning utmed Anderstorpsvägen (Bruksmagasinet)Verksamheterna ska syfta till att levandegöra områden, inte ersätta ovannämnda platserns funktion.

Konsekvenser

Följande befintliga ekonomiska värden anses kunna påverkas positivt i samband med förverkligandet av planförslaget och de åtaganden som gjorts:

- Befolkningstillväxt och medföljande ökning av skatteintäkter.
- Ökat antal verksamheter.
- Förbättringar av kommunal service.
- Ökad möjlighet till försörjning av fler medborgare.
- Tydlighet i vilken riktning kommunen önskar att utvecklingen av orterna ska gå.

En utbyggnad i linje med det som anges i FÖP:en kommer att innebära ett ökat behov av arbetskraft i samband med byggfasen. Även efter förverkligande av planen kommer den ökade ekonomiska aktiviteten inom planområdet sannolikt att bidra till en ökning av arbetstillfällen inom planområdet.

Barnkonsekvensanalysen som en del i planunderlaget lyfter frågan om barn och ungas situation och behov på ett sätt som inte förekommer i nollalternativet.

I plankartan framgår hur framtida exploatering i och mellan orterna avses genomföras, detta ger en tydlighet i den framtida karaktären för de båda orterna och hur de kan bindas samman.

Sammanfattande konsekvensbedömning:

Värde: Måttligt

Effekt: Liten positiv

Konsekvens: Liten positiv

Åtgärdsförslag

I samband med barnkonsekvensanalysen togs följande rekommendationer fram för att stärka barn och ungas förutsättningar:

- Utveckla den egna och den gemensamma identiteten.
- Stärk barns identifiering med sina livsmiljöer.
- Öka andelen delade resurser mellan samhällena.
- Skapa fler mötesplatser för barn och unga.
- Förbättra barns livsmiljöer genom att flytta tung industri och relaterad trafik till mer perifera områden.
- Utveckla kollektivtrafiken + gång- och cykelvägar mellan samhällena.

Här nedan följer en utvecklad beskrivning av vad rekommendationerna kan innebära för strategier:

- Arbeta strategiskt så att det skapas en ny gemensam identitet och attraktivitet genom samplaneringsområdet. Skapa funktioner och platser som gör att människor möts. Mötesplatser behövs även för att minska den rådande segregationen och tidigt bemöta orternas utmaningar med social hållbarhet.
- Arbeta med att utjämna social ojämlikhet inom FÖP-området. Alla delar i samhället bör kopplas till varandra eftersom en naturlig genomströmning av människor som rör sig mellan bostadsområden och orternas olika delar ökar den upplevda tryggheten. Ett bostadsområdes isolering kan t. ex. brytas genom tillskott av kompletterande bebyggelse utefter kommunikationsstråk.
- Rättvis möjlighet att nyttja samhällets utemiljöer är mycket viktig utifrån barnperspektiv. Trafiken är den största faktorn som begränsar barnens möjlighet till att självständigt röra sig i sin närmiljö. AFRYs bedömning är att den framtida planeringen tydligt måste ha inriktningen begränsa biltrafik till förmån för barns möjligheter att ta del av hela FÖP-området.

Andra aspekter som berör rättvis tillgång till samhällets utemiljöer för barn är bland annat att det skapas aktivitetsytor och verksamheter som riktar sig till barn och unga, liksom att de platser som är riktade mot barn

och unga inte endast vänder sig till vissa inom gruppen (som till exempel idrottsintresserade pojkar).

I samband med kommande detaljplanearbete behöver hänsyn tas till planeringsprinciperna och de värden som kan påverkas samt de eventuella konflikter som kan förekomma mellan olika aspekter.

3. Kumulativa effekter

Kumulativa effekter uppstår när flera olika effekter samverkar med varandra. Det kan handla om att olika typer av effekter samverkar från en och samma verksamhet/plan (Naturvårdsverket, 2019). Kumulativa effekter inom planområdet kan också vara sådana miljöeffekter som verksamheter och planer, tillsammans med planförslaget, bedöms bidra till. Det kan innebära påverkan från projekt som utförs inom ramen för andra planer, andra tillståndsgivna verksamheter av olika slag samt övriga verksamheter och aktiviteter som exempelvis bidrar till ändrad markanvändning.

Ett exempel kan vara att ett vattendrag påverkas både av utsläpp till vatten från en industri och av ökad tillrinning av dagvatten då oexploaterad mark tas i anspråk och hårdgörs för till exempel bostäder. De sammantagna effekterna och konsekvenserna av detta kan bli större och/eller skilja sig från det fall där endast en av dessa verksamheter hade förekommit.

Med dagens aktuella klimatförändringar är det extra viktigt att ta hänsyn till kumulativa effekter i planer och program för att exempelvis planera för grön infrastruktur, möjligheten att ta hand om stora mängder vatten eller brist på vatten.

Miljöeffekter vars konsekvenser i dagsläget bedöms som små kan i kombination med andra miljöeffekter ge en mer betydande miljöpåverkan. Med ökat antal människor och verksamheter totalt i kommunen eller inom vissa områden så ökar också belastningen på naturmiljön samt ger ett ökat behov av resurser så som vatten och energi. Med det kommer också ökade utsläpp till både luft och vatten. Både direkta utsläpp genom det som sker i kommunen och indirekta genom de varor som produceras någon annan stans och levereras till kommunen.

Beroende på vilka verksamheter som etablerar sig inom det utpekade utredningsområdet för verksamheter så finns det risk för kumulativa effekter. Dels från planförslaget tillsammans med verksamheterna, dels från de olika verksamheterna tillsammans med gamla och nya verksamheter. Det är därför viktigt att hänsyn tas till detta i tillståndsprövningen för framtida verksamheter inom det planerade utredningsområdet.

Miljöeffekter vars konsekvenser i dagsläget bedöms som små kan i kombination med andra miljöeffekter ge en mer betydande miljöpåverkan. Ett exempel är då värdefulla biotoper försvinner i samband med skogsavverkning, vilket kan detta leda till att återstående biotoper blir mer känsliga för påverkan från exempelvis nybyggnation. Nedan listas ett antal områden där risk för kumulativa effekter har identifierats för planförslaget. Dessa har inte kvantifierats. För framtida plan- och programarbete är det viktigt att ta hänsyn till de kumulativa effekterna.

- **Exploatering**
 - Påverkan på ytvatten
Exempel: Ökad tillförsel av näringsämnen inom området kan ihop med andra flöden skapa en ökad belastning nedströms.
 - Påverkan på naturmiljö
Exempel: Klimatförändringar i kombination med planförslagets störningar på naturmiljön kan ge ökad negativ påverkan på naturvärden och arter inom området.
Exempel: Översvämningsproblematik förvärras om fler bostäder och verksamheter lokaliseras i områden som riskerar att utsättas för översvämning
- **Trafik**
 - Buller
Exempel: Befintlig bullerpåverkan från vägtrafik, industrier och andra bullrande aktiviteter kan leda till att området blir mer känsligt för ytterligare bullerstörning.
 - Luft
Exempel: Ökad belastning av vägtrafik tillsammans med eventuell ökning av verksamheter inom planområdet som orsakar utsläpp till luft kan ge kumulativ effekt i form av försämrade luftkvalitet.
 - Hållbart resande
Exempel: Möjligheter att genom en god planering av kollektivtrafik öka kollektivt resande vilket i sin tur har positiva effekter på flera andra områden.

4. Uppföljning och övervakning

Enligt miljöbalkens 6 kapitel ska miljökonsekvensbeskrivningen innehålla en redogörelse för de åtgärder som planeras för uppföljning och övervakning av den betydande miljöpåverkan som genomförandet av planen eller programmet medför.

Miljöuppföljning av FÖP:en ska ske kontinuerligt i de fortsatta planeringsprocesserna, såsom detaljplanering och tillhörande underlagsutredningar. Uppföljning bör även ske inom Gislaved kommuns miljöarbete och den miljöövervakning kommunen idag bedriver. Kommunens miljöövervakning bör göras tillgänglig för planavdelningen för att underlätta samverkan däremellan.

Kommunen bör bevaka sitt miljömålsarbete och säkerställa att det fortsatta planeringsarbetet för Gislaved och Anderstorp ligger i linje med detta. Särskilt fokus bör ligga på uppföljning av de aspekter som bedömts som betydande:

- Riksintressen och skyddade områden
- Naturmiljö
- Vattenmiljö (inkl. ytvatten, grundvatten, dagvatten)
- Markmiljö (inkl. förorenade områden)
- Hushållning med naturresurser
- Landskapsbild /stadsbild
- Buller
- Klimatförändringar (inkl. skyfall och översvämningar, torka)
- Ekosystemtjänster
- Risk och säkerhet (inkl. klimatförändringar/översvämning, skred, farliga verksamheter så som flyg, motorsport, miljöfarlig verksamhet, farligt gods)
- Människors hälsa

5. Hållbarhetsmål och Miljökvalitetsmål

Globala hållbarhetsmål

Den 25 september 2015 hölls FN:s toppmöte då världens stats- och regeringschefer antog 17 globala hållbarhetsmål och Agenda 2030 för att jobba för en hållbar och rättvis utveckling världen över. Målen integrerar sociala, ekonomiska och miljömässiga aspekter som är de tre dimensionerna av hållbar utveckling. Planförslaget bedöms kunna påverka följande av de globala målen:

- God hälsa och välbefinnande
- Hållbar energi för alla
- Hållbar industri, innovationer och infrastruktur
- Hållbara städer och samhällen
- Hållbar konsumtion och produktion
- Bekämpa klimatförändringarna
- Ekosystem och biologisk mångfald

I hållbarhetsanalysen, som beskrivs i kapitel "Människor hälsa och livskvalitet", redovisas hur de globala målen och planens påverkan på dessa har bedömts.

Nationella miljö kvalitetsmål

Riksdagen har antagit 16 nationella miljö kvalitetsmål (Naturvårdsverket, utan datum). Målen syftar till att främja människors hälsa, värna den biologiska mångfalden, bevara ekosystemens långsiktiga produktionsförmåga, trygga en god hushållning av naturresurser samt ta tillvara natur- och kulturmiljön.

Generationsmålet anger inriktningen på den samhällsomställning som behöver ske inom en generation för att miljö kvalitetsmålet ska nås.

Etappmålen är sedan steg på vägen för att nå generationsmålen samt ett eller flera miljö kvalitetsmål.

De nationella miljö målen skyddande ozonskikt, storslagen fjällmiljö, hav i balans samt levande kust och skärgård bedöms inte relevanta för FÖP-området och ingår därmed inte i bedömningen av FÖP:en.

De nationella miljö kvalitetsmålen som bedöms vara aktuella i fråga om eventuell påverkan för uppfyllande är:

1. Begränsad klimatpåverkan
2. Frisk luft
3. Bara naturlig försurning
4. Giftfri miljö
6. Säker strålmiljö
7. Ingen övergödning
8. Levande sjöar och vattendrag
9. Grundvatten av god kvalitet
11. Myllrande våtmarker
12. Levande skogar
13. Ett rikt odlingslandskap
15. God bebyggd miljö
16. Ett rikt växt- och djurliv

Tabell 7. Bedömningsförklaring

	Varken bidrar till eller hindrar måluppfyllnad.
	Bidrar till ökad måluppfyllnad.
	Hindrar måluppfyllnad.

Tabell 8. Jämförelse mellan planförslag och nollalternativ gällande påverkan på miljö kvalitetsmål på lokal nivå.

Nationella miljömål	Plan-Förslag	Noll-alternativ	Sammanfattning av bedömning
Begränsad klimatpåverkan			FÖP: Risk för negativ påverkan till följd av klimatpåverkande aktiviteter och konsumtion. Samtidigt möjligheter för invånarna att leva en tillvaro med ett minskat klimatavtryck till följd av möjligheterna som en utbyggnad av bostäder och verksamheter med tydliga ställningstaganden ger. Nollalternativ: Påverkan är att betrakta som likartad men ställningstagande inom området saknas vilket ger en liten negativ påverkan.
Bara naturlig försurning			FÖP: Källor till försurning är småskalig förbränning av fossila bränslen samt fordonstrafik. Bidraget till följd av planförslaget bedöms vara begränsat. Nollalternativ: Omfattningen bedöms vara samma som för planförslaget.
Frisk luft			FÖP: Risk för något försämrad luftkvalitet och därmed ett negativt bidrag till måluppfyllnad. Detta på grund av ökad trafik samt förbränning av fossila bränslen huvudsakligen från trafik. Förbättrade möjligheter till kollektivtrafik och gc-trafik, vilket bidrar positivt till måluppfyllnad. Nollalternativ: Omfattning bedöms vara samma som för FÖP-förslaget.
Giftfri miljö			FÖP: Tillkommande material från byggnader riskerar att medföra spridning av giftiga ämnen i byggfas, driftsfas samt vid rivning. Markföroreningar finns inom området som riskerar att spridas vid schakt och exploatering. Nollalternativ: Inga skillnader mot planförslaget.
Säker strålmiljö			FÖP: Källor till elektromagnetisk strålning förekommer inom planområdet. Vid efterlevnad av strålningsmyndighetens rekommendationer så bedöms måluppfyllnaden inte påverkas för säker strålmiljö. Nollalternativ: Inga skillnader mot planförslaget
Ingen övergödning			FÖP: I planförslaget, till skillnad från nollalternativet, finns särskild utpekade områden för jordbruk, vilket kan öka övergödningen något jämfört med nollalternativet. Avloppsvatten kommer att hanteras i modernt avloppsreningsverk. I planförslaget utpekades ett område för utveckling av reningsverket / våtmark i anslutning till reningsverket, vilket innebär en positiv effekt. Nollalternativ: Nollalternativet skiljer sig inte betydande mot planförslaget bortsett från avsaknad av tydligt utpekade områden för jordbruksmark och ytor för reningsverket.

Levande sjöar och vattendrag			<p>FÖP: Minskning av LIS-områdenas yta pga. identifierade naturvärden. Tydliga ställningstagande avseende statushöjande åtgärder för vattenförekomster, samt hänsynstagande vid utformning av passager över och exploatering av ytor nära vattendrag, samt hantering (fördröjning / rening) av dagvatten bidrar sammantaget till måluppfyllnad. Exploatering av strandområden intill ytvatten samt en ökad andel hårdgjorda ytor motverkar måluppfyllnad.</p> <p>Nollalternativ: I stort sett samma som planförslaget, men större ej naturanpassade LIS-områden och inga ställningstaganden, vilket ger en negativa påverkan.</p>
Grundvatten av god kvalitet			<p>FÖP: Planen bidrar varken negativt eller positivt till uppfyllandet av målet grundvatten av god kvalitet.</p> <p>Nollalternativ: Inga skillnader mot planförslaget.</p>
Myllrande våtmarker			<p>FÖP: Ställningstagandet om att värna befintliga våtmarker, samt att undanta Anderstorps Store Mosse från exploatering bidrar positivt till måluppfyllelse. Tillgänglighetsökande åtgärder i anslutning till Anderstorps Store Mosse kan öka mossens värde som friluftslivsområde men medför även risk för en viss negativ påverkan.</p> <p>Nollalternativ: Saknar ställningstagande om att värna våtmarker och undantag från exploatering av Anderstorps Store Mosse, vilket ger en negativ påverkan.</p>
Levande skogar			<p>FÖP: Utpekandet av många grönområden ger ett positivt bidrag till uppfyllande av målet liksom ställningstaganden om utveckling av områden och strukturer med biologisk mångfald.</p> <p>Nollalternativ: Tydliga ställningstaganden saknas, i övrigt inga skillnader.</p>
God bebyggd miljö			<p>FÖP: Enligt planeringsprinciperna skall bebyggelse vara inkluderande och blandad samt ge möjlighet till god tillgång till offentliga transporter.</p> <p>Nollalternativ: Liknande principer återfinns i tidigare planunderlag men inte lika långtgående.</p>
Ett rikt växt- och djurliv			<p>FÖP: Planförslaget innebär inte att några utpekade områden med höga naturvärden tas i direkt anspråk. Dock finns risk för påverkan av känsliga våtmarker till följd av utpekade utrednings-/utvecklingsområden i planförslaget som inte är lika uttalat i nollalternativet.</p> <p>Nollalternativ: Påverkan är likartad men nollalternativet bedöms innebära mindre risk för påverkan på våtmarker.</p>

Gislaveds kommuns miljömål

Gislaveds kommun utgår från Agenda 2030 i sitt miljömålsarbete. Dessa mål för hållbar utveckling sammanfattas nedan:

- Ingen fattigdom
- Ingen hunger
- Hälsa och välbefinnande
- God utbildning för alla
- Jämställdhet
- Rent vatten och sanitet för alla
- Hållbar energi för alla
- Anständiga arbetsvillkor och ekonomisk tillväxt
- Hållbar industri, innovationer och näringsliv
- Minskad ojämlikhet
- Hållbara städer och samhällen
- Hållbar konsumtion och produktion
- Bekämpa klimatförändringarna
- Hav och Marina resurser
- Ekosystem och biologisk mångfald
- Fredliga och inkluderande samhällen
- Genomförande och partnerskap

I hållbarhetsanalysen som genomförts inom ramen för arbetet med FÖP:en utgjorde utvecklingsmålen bedömningsgrunder. Slutsatserna av hållbarhetsanalysen beskrivs under avsnitt Människors hälsa och livskvalitet.

6. Sammanfattande slutsatser och bedömning

Konsekvensbedömningen av respektive miljöaspekt har gjorts bland annat utifrån olika geografiska nivåperspektiv. De geografiska nivåerna som behandlas är lokal, regional och nationell nivå.

Konsekvensbedömningar har gjorts utan hänsyn till föreslagna åtgärdsförslag.

Planförslaget riskerar att ge stor negativ påverkan på naturmiljön om inte avhjälpande åtgärder genomförs. Planområdet är huvudsakligen redan idag påverkat av mänskliga aktiviteter och föreslagna skyddsåtgärder bedöms minska de negativa effekter som kan uppstå. Den påverkan som planförslaget medför innebär viss negativ konsekvens för den biologiska mångfalden inom området samt en risk att viktiga ekosystemtjänster påverkas.

Bedömningen är vidare att FÖP:en kan medföra risk för måttlig negativ konsekvens för ett antal miljöaspekter vid planförslagets förverkligande. Främst gäller detta Riksintressen, Strandskydd samt Risk och säkerhet.

Samtliga konsekvenser som bedömts som måttliga eller stora är begränsade till lokal nivå, med undantag för naturmiljö där påverkan bedöms vara både lokal och regional.

För aspekterna Rekreation, friluftsliv och stad- och landskapsbild, Hushållning med naturresurser, samt Buller bedöms planförslaget medföra liten negativ konsekvens. För Kulturmiljö bedöms att såväl en liten negativ samt svagt positiv konsekvens kan uppstå till följd av FÖP:en.

Planförslaget bedöms vidare även bidra med positiva konsekvenser, främst ur sociala och ekonomiska perspektiv. Aspekterna Markmiljö, Hälsa och livskvalitet samt Sociala och samhällsekonomiska aspekter bedöms ge små positiva konsekvenser, där planförslaget ger möjligheter till god samhällsutveckling.

Jämfört med nollalternativet innebär planförslaget en liten skillnad gällande exploatering av byggnader, verksamheter och infrastruktur. Därför är även konsekvenserna i de flesta fall likartade. Planförslaget innehåller dock tydligare riktlinjer för framtida exploatering och utveckling av området jämfört med nollalternativet. En exploatering som baseras på ställningstagande och effektmål med en hållbar vision skapar förutsättningar för att främja regionala hållbarhetsmål, där samhället kan bidra med hållbara och innovativa lösningar för trafik och infrastruktur.

Vid förändring av planförslaget eller antagande av de åtgärdsförslag som presenteras i MKB:n kan konsekvensbedömningarna komma att ändras.

Tabell 9. Sammanfattande konsekvensbedömning av samtliga miljöaspekter som behandlas i MKB:n. Detaljer redovisas i kapitel 2.

Aspekt	Konsekvensbedömning
Riksintressen Skyddad natur Strandskydd	Obetydlig–måttlig negativ Obetydlig Obetydlig-måttlig negativ
Ekosystemtjänster	Se avsnitt Ekosystemtjänster,s.35
Naturmiljö	Stor negativ
Vattenmiljö Ytvatten Grundvatten	Måttlig negativ Obetydlig - liten positiv
Markmiljö	Liten positiv
Kulturmiljö	Liten negativ - svagt positiv
Hushållning med naturresurser	Liten negativ
Buller	Liten negativ
Luft	Liten positiv
Risk och säkerhet	Måttlig negativ
Rekreation, friluftsliv och stad- och landskapsbild	Liten negativ
Hälsa, livskvalitet	Liten positiv
Sociala och samhällsekonomiska aspekter	Liten positiv

Referenser

Gislaveds kommun. (2021-07-05). *Gislaveds kommun*. Hämtat från Gislaveds våtmark: <https://gislaved.se/bygga-bo-och-miljo/parker-och-natur/naturomraden-naturreservat/gislaveds-vatmark>

Gislaveds kommun. (2021-05-07). *Gislaveds kommun*. Hämtat från Anderstrops Store Mosse, Naturreservat: [https://gislaved.se/bygga-bo-och-miljo/parker-och-natur/naturomraden-naturreservat/anderstorps-Store Mosse-naturreservat](https://gislaved.se/bygga-bo-och-miljo/parker-och-natur/naturomraden-naturreservat/anderstorps-Store-Mosse-naturreservat)

Länsstyrelsen i Jönköpings Län. (2006-04-02, rev 2016-12-12). *Bevarandeplan för Natura 2000-område Anderstorp Store Mosse*.

Länsstyrelsen i Jönköpings Län. (2020-06-11). *Beslut om vattenskyddsområde Båraryd och Slätteryd i Gislaveds kommun*. Hämtat från <https://docplayer.se/212350560-Beslut-om-vattenskyddsomrade-bararyd-och-slatteryd-i-gislaveds-kommun.html>

Naturvårdsverket. (u.d.). *Sveriges Miljömål* Hämtat från: sverigemiljomal.se

Naturvårdsverket (2017-09). *Riktvärden för buller på skolgård från väg- och spårtrafik*. Hämtat från <https://www.naturvardsverket.se/globalassets/vagledning/buller/vagledning-riktvarden-buller-skolgard-2017-08-28.pdf>

Naturvårdsverket. (2018-07). *Riktvärden för buller från vägar och järnvägar vid nybyggnationer*. Hämtat från <https://www.naturvardsverket.se/Stod-i-miljoarbetet/Vagledning/Buller/Om-den-strategiska-bullerkartlaggningen/>

Naturvårdsverket. (2018-05-08). *Sveriges Miljömål*. Hämtat från <http://www.sverigemiljomal.se/miljomalen/god-bebyggd->

Naturvårdsverket. (2019). *Stöd i miljöarbetet*. Hämtat från Kumulativa effekter: <https://www.naturvardsverket.se/Stod-i-miljoarbetet/Vagledning/Miljobedomningar/Strategisk-miljobedomning/Miljoaspekter-i-miljobedomning/Kumulativa-effekter/>

Naturvårdsverket. (2019). *Så mår miljön*. Hämtat från Våtmark: <https://www.naturvardsverket.se/Sa-mar-miljon/Vatten/Vatmark/>

SGU. (2019a). *Skredrisken påverkas av landhöjning, klimatförändringar och mänsklig aktivitet*. Hämtat från SGU.

SGU. (2019b). *Erosion*. Hämtat från SGU.

Skogsstyrelsen. (2019). *Vädledning för hänsyn till fåglar*. Hämtat från: <https://www.skogsstyrelsen.se/globalassets/lag-och-tillsyn/artskydd/vagledning-for-hansyn-till-faglar/tjader-vagledning-hansyn2.pdf>

SLU ArtDatabanken. (2020a). *Vad är en naturvårdsart*. Hämtat från: <https://www.artdatabanken.se/arter-och-natur/biologisk-mangfald/naturvardsarter/>

SLU ArtDatabanken. (2020b). *Våtmarker*. Hämtat från <https://www.artdatabanken.se/arter-och-natur/naturtyper/vatmarker/>

Svenskt Vatten. (2020). www.svensktvatten.se.

SWECO. (2020-06-21). *Luftkvalitetskontroll Jönköpings Län 2020*. Hämtat från: <https://www.smalandsluft.se/Filer/LVF%20Jonkoping%20dokument/Rapporter/Rapportering%20av%20modellberakning%20-%20Jonkopings%20Lan%202019.pdf>

Trafikverket. (2019). *Riksintressekartor*. Hämtat från Tittskåp riksintressen: <https://riksintressenkartor.trafikverket.se/>

GISLAVEDS
KOMMUN

KOMMUNSTYRELSEFÖRVALTNINGEN

POSTADRESS Gislaveds kommun, 332 80 Gislaved

BESÖKSADRESS Storgatan 1 TELEFON 0371-810 00, kontaktcenter

E-POST kommunen@gislaved.se WEBBPLATS gislaved.se